

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A kodifikált sztrájk.

Budapest, november 19.

(s.) A polgári társadalom háta merő libabőr lesz annak hallatára, ami most Franciaországban történik. Törvényvel szabályozzák a sztrájkot. De nem olyan törvényvel, amely eltúlja a tömeges munkabeszüntetést, hanem olyan, amely törvényes formát ad neki. Ha isten is úgy akarja, mint *Millerand*, akkor maholnap belekerül a francia kódexbe a sztrájk, mint jogintézmény, mint a munkástömegek jogos önvédelmének törvényesen megformált fegyvere.

A szocialista miniszter törvényjavaslatot készített a munkások és munkaadók közt előforduló vitás kérdéseknek választott bíróságok útján való elintézéséről. A javaslat szerint a választott bíróságok intézménye a magánvállalatoknál fakultatív, de minden olyan vállalatnál, amely az állam részére dolgozik, kötelező. Kimondhatják ezt a megyék és községek is a maguk építkezéseikre, vagy szállításaikra nézve. A javaslat pontosan meghatározza a választott bíróságok szervezetét és eljárását és kimondja, hogy amely vállalat legalább ötven munkást foglalkoztat, nyomtatott felhívást köteles átszolgáltatni minden újonnan belépő alkalmazottnak, aki nyilatkozni tartozik, hogy aláveti-e magát a választott bíróság ítélkezésének, vagy nem? Ha az alkalmazott három nap alatt nem nyilatkozik és munkába lép, ezzel alávette magát az új törvény rendelkezéseinek. Minden vállalatban, ahol a munkaadók és munkások kölcsönösen alávették magukat a választott bíróságok ítélkezésének, állandó delegátusokat választanak a munkások s ezek a delegátusok képviselik őket a munkaadók irányában s az alkalmazottak részéről való reklamációkat minden héten egyszer, a házszabályokban megjelölt napon, írásban átveszik. A munkaadó

köteles havonként egyszer a reklamációkat személyesen, vagy erre kijelölt bizalmi embere útján elfogadni. Ha ez nem történik meg, akkor a munkások egy csoportjának kívánságára írásban adják át a delegátusok a reklamációkat. A munkaadó köteles negyvennyolc óra alatt szintén írásban választ adni, esetleg a maga választott bírának a neveit közölni. Ha ezt meg nem cselekszi, akkor a munkásoknak *joguk van a sztrájkot* kimondani. Ha a munkaadó megnevezi a választott bírát, akkor a munkások ugyanezt teszik. Ha azonban a választott bíróság hat nap alatt nem hozza meg az ítéletét, akkor is joguk van a munkásoknak a munka beszüntetését kimondani. A sztrájk kimondásához a szavazatok abszolút többsége és a szavazásra jogosult munkások egyharmadrészének szavazata szükséges. A határozatot azonnal tudatják a munkaadóval és a jegyzőkönyvet átadják a polgármesternek. Az így kimondott sztrájk kötelező. Azonban a *szavazást minden hét napban meg kell ismételn* és ha újra el nem határozzák a sztrájkot, akkor *meg kell kezdeni a munkát*. A munka beszüntetése után az állandó delegátusoknak az ellenlétek kiegyenlítésére kell törekedniök. A választott bíróság ítélete hat hónapig érvényes.

Ime, a bérharc az alkotmány sáncáiban. A sztrájk, amelyet eddig a szocialdemokrácia forradalmi eszközeinek néztek, beleillesztve a polgári jogrendbe, mint szerves alkatrésze, amelyet az állam a maga hatalmával szabályoz és oltalmaz. Mi ez? Kérdik borzongó háttal az ijedősek, akik a szocializmus pusztá nevének említésénél is ideglázba esnek? A szocialis forradalom győzedelme a polgári rend fölött? A szocialista állam, amely a *Falanszter* útját egyengeti? Nem, nem győzelem ez és nem legyőzetés. Békekötése ez az okos és igazságos szocializmusnak az okos és igazságos polgári renddel. A bérharc törvényesítése nem

a forradalom törvényesítése, hanem a törvényes formákhoz való alkalmazása a munkástömegek védelmi eszközeinek, amely csak akkor vezethet forradalomra, ha a mostani jogrend keretében nem tud elhelyezkedni. A sztrájk maga még nem forradalom. A kartell senkisének nevezte eddig forradalomnak, pedig lényegében nem más, mint a munkaadók sztrájkja. A kartell is szövetekezés, amely a maga egyesített erejével egyoldaluan szabja meg a termelvények árát. A sztrájk sem egyéb, mint olyan szövetekezés, amely a munka árát akarja megszabni. Amaz a munkaadók sztrájkja, emez a munkások kartelleje. Eddig szabadjára volt hagyva a kétféle erő mérkőzése. Most közbelép az állam a maga szabályozó, kiegyenlítő erejével. Nem a forradalom győzelme ez, hanem merész kísérlet a forradalom leszerelésére, azzal, hogy az okai közül megszünteti a legnagyobb, a legveszedelmesebbet. Ha volt eddig veszedelem a sztrájkban, akkor ez csak kisebb lesz ezután, ha törvényvé válik *Millerand* javaslata. Mert a törvényes sztrájkot statuuálva, egyúttal kemény büntetést mér a törvénytelen sztrájkra még a kísérletére is. Egy évig terjedhető fogsággal és háromezer frankig terjedhető pénzbüntetéssel sújta azokat, akik szabályszerű határozat nélkül sztrájkolni próbálnak. Nem egyéb ez, mint szerencsés kompromisszum a kétféle érdek között. Azt az érdeket, amely a bérharcban keres érvényesülést, törvényes formában elégti ki s azt az érdeket, amelyet a forradalmi szocializmus réme fenyeget, megoltalmazza azzal, hogy a sztrájkot megfosztja forradalmi természetétől.

A szocialista államtól pedig ne tessék félni. Nem most szakad az ránk, hanem itt van már régesrégén. A munkásvédelmi törvényhozás, amelyet a társadalom humanizmusa támogat, sokféle alakban igyekszik máris megvalósítani a szocializmus tartalmából azt, ami

T Á R C A.

Hazádnak rendületlenül...

— *Vörösmarty emlékére.* —
Irta: *Abrányi Emil.*

A sok nagy úr kiment Párisba, Bécsbe,
És életét ott künn dőzsölte át.
Legtöbbet kaptak a hazai földből,
Hát legjobban felelték a hazát.
Csak egy maradt halálig hű: a költő!
Mint a madár, mely énekelve ül
Szegényes fészken: itt maradt s dalolta —:
Magyar! Hazádnak rendületlenül!

Ha elszegődik más ország fiának,
Ha szent lantjával vándorútra kel,
Ha megvetéssel néz csekély fájára,
S kis nemzetét nagyobbaltja fel:
Dúsgazdaggá lesz s Európa-szerte
Nevére hallgat a kíváncsi fül.
De itt maradt. És ezt dalolta híven,
Csak ezt: Hazádnak rendületlenül!

E földből itt, bár nagygyá te daloltad,
Kevés jutott osztály gyanánt neked.

Mégis te voltál mindnél gazdagabb úr:
Te adtál vissza roppant kincseket!
Mert nincs vagyon, nincs ércék milliója,
Olyan mesés, nagy gyémánt sem kerül,
Mely többet érne a te *Szózatodnál*,
Ennél: Hazádnak rendületlenül!

A bánatos mult, bús történetünknek
Sok szép emléke, fenkölt vígasza:
Ez volt a gazdagságod! Képzletben
Tied volt, költő, az egész haza!
Nagy társaságod: Árpád, a vezérek,
A had, mely büszkén Pusztaszerre gyűl,
És kardjuk élén villámlik parancsod:
Magyar! Hazádnak rendületlenül!

A nyelv pompáját öltötted magadra
Mint egy király. Azzal takartad el
Vékony szerencséd. De föl-ért e köntös
A trónusok bíbor-kelméivel!
Végig himezted búbjajos szavakkal,
S király-palástod legfőbb díszül
Rátűzted ezt a fényes drága-gyöngyöt:
Magyar! Hazádnak rendületlenül!

Multunk fölött dicsón borongva szállasz,

És szárnyalás nincs több ilyen magas!
A legnagyobbak is töled tanultak
Röpülni, töled, ó királyi sas!
Még a világ legbüszkébb csalóganánt
— Kihez hasonlót több század se szül —
Petőfit is te oktattad ki ezzel:
Fiam! Hazádnak rendületlenül!

Mi, unokák is, édes fájdalommal,
Bús hévvel nézünk a magasba rád!
Töled tanultuk, mester, hogy szeressük
Forrón e sokszor hálátlan hazát!
Hogy itt szenvedjünk s itt legyen a sirunk,
Ha testünk majd e föld porába dül;
Hogy végóránkig azt mondjuk, a mit te:
Igen! Hazádnak rendületlenül!

Mig bennünk szív lesz, hogy szeretni tudjunk,
Mig érezzük, mi a valódi szép,
Mig büszkeségét gyáván eldobálva
Meg nem tagadja önmagát e nép...
Mig nem leszünk olyanná, mint a holt víz,
Mely északon örök fagypontra hül:
Nagy, szent hűséget esküszünk lobogva
Neked s hazádnak, rendületlenül!

ideális. A munkásnyomort, a szociáldemokrata izgatás egyik fegyverét határozottabban szétlőri a munkásjólétre irányuló állami és társadalmi levélkészség. A Müllerand-féle javaslat tovább megy egy lépéssel: az izgatást attól a jelszólól fosztja meg, amely jogot követel a proletárságnak. Nos, a francia törvényhozás kodifikálási készül a munkások külön jogát: a sztrájk jogát. Ha fokozatosan ez is sikerül, akkor az izgatók új kenyér után nézhetnek. A huszadik század forradalma végérvényes békét kötött a huszadik század társadalmi rendjével.

BELFÖLD.

A főrendiház új elnöke. Gróf Csáky Albin, akinek főrendiházi tagsági joga az új ülésszakkal föléledt, a főrendiház holnap megalakuló ülésén foglalja el elnöki méltóságát s ezért nem is fogja vezetni a Vörösmarty-szoborbizottság küldöttségét, mely abban az időben a királynál tiszteleg. Az új elnököt első ízben való elnöklése alkalmából a püspöki kar egyik tagja fogja üdvözölni a főrendek nevében.

Összeférhetetlenség. Az összeférhetlenségi bizottság Apáthy Péter elnökével tartott mai ülésében tárgyalás alá vette a Wolfner Tivadar, Weisz Berthold, Veszter Imre, Tomcsányi László, Telegdi József, Szily Pongrácz, Berzeviczy Albert, Szijfely Gyula, gróf Tisza István, Mikszáth Kálmán és Gajári Géza képviselőkre vonatkozó ismeretes összeférhetlenségi bejelentéseket. A bizottság a Wolner Tivadar, Veszter Imre, Mikszáth Kálmán és Gajári Géza képviselőkre vonatkozó bejelentéseket, valamint a Berzeviczy Albert ellen a Riegler-féle papirgyárnál ellogiált állás alapján tett bejelentést tárgyalatlanokként jelentette ki. A Berzeviczy Albert ellen az észak-magyarországi közszénbánya-részvénytársaságnál és a Danubius hajó- és gépgyártó-részvénytársaságnál ellogiált állásai alapján tett bejelentésre, továbbá a Weisz Berthold, Tomcsányi László, Telegdi József és Szily Pongrácz képviselőket illető bejelentésekre kimondta a bizottság, hogy összeférhetlenség esete nem forog fenn. Szijfely Gyula és gróf Tisza István képviselők nem jelentek meg az ülésen. Ezenkívül a bizottság még három ülést fog a hét folyamán tartani, így 20-án, melyen Smialovszky Valér, Sámuel Lázár, Rosenberg Gyula, Balocza János, Pulszky Agost, Polyák Béla, Perczel Béni, Ország Sándor, Neményi Ambrus, Matlekovics Sándor, Matuska Péter; 21-én, melyen gróf Andrássy Tivadar, Miklós Ödön, Berzeviczy Albert, Láng Lajos, gróf Teleki Géza, gróf Andrássy Géza, gróf Tisza István, Lukács Béla; 22-én melyen Frey Ferenc, gróf Andrássy Géza, gróf Páthy Lajos,

gróf Berchtold Arthur, Kammerer Ernő, gróf Karácsy Jeno, gróf Károlyi István, gr. Erdőssy Géza, br. Feilitzsch Arthur és Fericska Károly képviselők ellen bejelentett összeférhetlenségi ügyeket fogják tárgyalni.

Dr. Mayländer — képviselő. A Fiume szomszédságában, Susákon megjelenő *Novi List* azt írja, hogy az autonóm párt erősen szerveződik már a képviselőválasztásra s Fiume országgyűlési képviselőjének dr. Mayländer akarta megválasztatni.

Hegyi Antal és Kossuth-párt A csongrádi mandátum sorsáról szóbeszéd esik politikai körökben. Jelenleg tudvalevőleg a néppárti politikájáról eléggé ismert nevű Hegyi Antal Csongrádon a függetlenségi Kossuth-párt hivatalos jelöltje. Az történt ugyanis, hogy a függetlenségi párt péntek esti értekezletén szóba került a Hegyi Antal személyes híveiből álló csongrádi népkör jelölése, amely természetesen Hegyi Antalra vonatkozott. Az értekezleten a pártnak tizen-négy tagja volt jelen s Komjáthy s Olay Lajos siettek is tiltakozni az ellen, hogy a néppárti párt a Kossuth-párt cégére alatt besegítsék a palamentbe. Mit sem használt azonban az ő tiltakozásuk, mert nyomban felemelkedett Endrey Gyula s félóránál tovább tartó beszédében fejtegette Hegyi ellenzéki érdemeit és az allódi népre való állítólagos befolyását. A vita vége az lett, hogy Komjáthykat leszavazták, sőt Hegyi támogatására ki is küldték Endrey Gyulát a kerületbe. Ez a határozat a párt liberális, de az értekezleten véletlenül jelen nem volt tagjai közt nagy rezsenzust keltett, de a párt határozat megvolt s máig senki sem kísérelte azt megváltoztatni. Ma azonban érdekes fordulat állott be, amelynek a révén józan ember alig képzelheti el, hogy a párt továbbra is fenntartsa Hegyi jelölését. Az történt ugyanis, hogy a mai napon megjelent Markos Gyula néppárti agitátor és újság szerkesztő „Kath. örüzek” című verskötetét, amely szinte homszeg az antiszemitá, hazafiatlan és Kossuth-ellenes versköltől. A kötet élen ez olvasható:

Nagyságos és Főtisztelendő

Zimándy Ignácnak.

A tudós tanárnak.

A hitbuzgó plébánosnak s tárgyalagos kritikusnak.

Csak azért ajánlom dalaimat néked,
Lásd, hogy vannak, akik tégedet megértnek;
Te, ki egymagad is szembe mertél állni
Közer zsidóság nagy áramlatával,
Mely kit még kikérdelt, elsodort magával,
De rajtad megtörtött, S nincs okod hátrálni.

Nagyon boldog lehet magyarok hazája,
Ha a honárulok oly emberek, mint te,
De éljen is soká a hit s hon javára,
Aki, mint te, már is a nagy áldást hárta.
Üdvözlőleg, erős szírt, sodró habok fölött,
Melyen zsidóság tájékozó hulláma
Meg először törtött.

A kötet végén pedig ez:

Ritka becsű munkája nagyon megörvendeztetett. Csupa lustáló lév, eleven gondolkodás, szikrázó fortélyos termékek ezek, jól nevezte el Örtüzeknek. Virraszon is a mai sötét állapotok fölött és gyujtson igazi fényt.
Kiváló nagyrabecsüléssel szerelő paplarsa

Hegyi Antal, Csongrádon.

Szóval Hegyi Antal plébános, a Kossuth-pártnak jelenleg hivatalos jelöltje Csongrádon, kiváló nagyrabecsüléssel üdvözlő azt a verskötetet, amelyet a szerző Kossuth Lajos legnagyobb gyalázójának, Zimándy Ignácnak ajánl. Az antiszemitá irodalmi művekből s egyéb piszkos tartalmú verselményekből nem idezünk egy sort sem, de, hogy mindenki, aki politikával foglalkozik, jól kacaghasson a Kossuth Ferenc elnöklése alatt álló pártban és csongrádi jelöltjén, ide iktatjuk a Hegyi Antal által ritka becsű munkának nevezett kötetből a következő „politikai népdalt”, mely Kossuth Ferencről szól:

Beszegődtem Tarnóczyhoz bojtárnak,
S terelgettem a nyáját a kormányznak
Fizetéstül harmincezer forint járt,
Mégőt abból
Hercegi mód
Ferkó gyerek, a bojtár.

A gazdammal lettem én egy kőgyőzőn,
Jötték értem korteskedő szeléken.
Feltették rá Bánffy-huszári lédámat,
Tetejébe
Jól fizetett
Élveimet dudának.

Igy mentem én az országban szerteszét,
Hangoztatva dicső atyám szent nevet.
S ha valahol megszurult a kormánypárt,
Gyere Franci,
Mert nagy a baj,
Segíts rajtnak, de mindjárt.

Még vagy nyolc ilyen szakaszban gonyolja Markos Gyula, Hegyi Antal nagy örömeire Kossuth Ferencet. Vajon mit szól ezek után csongrádi jelöltjéhez a Kossuth-párt?

Változások a kereskedelmi minisztériumban.

Egy köznyomatos jelentése szerint Kilyényi Hugó kereskedelmi miniszteri tanácsos, aki hnszonöt éven át a kereskedelmi minisztérium vasúti tarifa-osztályát vezette s a kiegyezési tárgyalásokban mindig kiváló szerepet játszott, az év végével nyugalmába lép. A kereskedelmi minisztériummal azonban ezután is összeköttetésben marad, mert Hegedűs Sándor miniszter fenntartotta magának, hogy ezt a kiünöz szakértőt a kereskedelmi szerződések tárgyában folytatandó tárgyalások alkalmával külön kiküldetésekre igénybe vegye. A miniszter most már a tarifa-osztályt egyesíteni fogja a Mándy Lajos miniszteri tanácsos vezetés alatt álló vasúti főosztállyal, amelylyel különben is organikus összefüggésben van.

Claudette kéri.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Maurice Montegut.

Hárman szerettek egy leányt, egy szép leányt, az öreg Barrut leányt, Claudette-t, akinek olyan kőcos volt a haja, mint a kos gyapjaja. A három legény közül az egyiket Savardnak, másikat Tabotnak, a harmadikat Michelinnek hívták. Savard bérlő volt s vagyonos ember; Tabot hajós s nem volt egy fillérje sem; Michelin gazdag birtokosokhoz szegődött az aratás és a szüret idején s napról-napra tengette az életét.

Az öreg Barrut leánya pedig nem tepte jól, hogy olyan nagyon kéréte magát, mivel nem volt egyebe az ingénél, az is lyukas volt. A három kérő közül mégis Tabotra gondolt legtöbbet; mert Tabot komoly ember volt, fekete bajszu, csillogó arcu, széles vállu ember. Örökösen ég és víz közt élt s az elemek nagyságából ő rá is ragadt valami. Szigoru nezésű, szótalan hajós. Azt rebesgették róla, hogy vadász is s ez nagyban emelte a tekintélyét. Az öreg Barrut természetesen Savardot ajánlotta. Azt mondta róla, hogy ez az egyetlen számbavehető ember, mert komoly és mindig esztergeti a tallérjait. Mivel pedig nem volt valami édes száju ember, gyakran mondta a leányának:

— Te! Aztán nehogy valami ostobaságot kövess el! A fél szemem mindig rajtad van. . . . Ha valami bolondot csinálsz avval a Tabotval, hát ugy fejbe köllintak, hogy. . . .

Ezek után megint jó családapa lett az öregből és így folytatta:

— Azt akarnám, hogy bérlőnek légy a felesége, hogy legyen enni valód, ha megéhezél s legyen hova lehajtani a fejedet. Elég volt tizen-nyolc évig az én kunyhómban, telen dideregni, nyáron főni. Már magam sem bánám, ha a te házadban pihenhetnék olykor, hogy nem kéne

követ törnöm az országuton. Ugy ám! Nem a te kedvedért, az én kedvemért kell Savardhoz menned és el is méssz hozzá!

Claudette öklöbe szorította a kezét s így felelt:

— Kendet veszi el az a Tabot vagy engemet? Kendtől kér eszköt vagy tőlem? No. Ugy-e? Hát mit akar akkor? Vén ember már, a negyvenediket járja és törődött, nem ilyen vén mihasznának való az én életésem. . . . Majd meglátjuk. . . . Barrut fölemelte az öklét, a leány meg elszaladt s így sehogysem változott a dolog olyanformán, mint ahogy a kérők szerették volna.

Savard ekkor ajándékokat küldözgetett: finom rezes ékszer, selyem szoknyát, melynek százféle színe volt és más egyebet, ami örömet szerez az asszonyoknak. Barrut egyre mondta:

— Ugy-e mondom. . . ugy-e, hogy ez az igazi! Nem vagyok én vak!

Hanem ekkor Tabot is küldött ajándékot. Friss halat, vadat. Csak egy ódadobta a kunyhó kuckójába s meghívta az öregot egy italkára. Az öreg elfogadta a meghívást, sohasem utasított vissza semmit, de azért megmaradt a maga terve mellett.

Csak a szegény Michelin nem hozott semmit, haesak olykor egy-egy virágbokréttát nem, melyet úgy szagatott le a reggeli közben. Virradóra Claudette mindig ott találta az ajtó előtt s tudta, hogy ki tette oda. Ilyenkor csak a vállát vonogatta a leány, mert a harmadik kérő szegény is volt, győnge legény is volt. Nem volt annak egyebe, csak a nagy szelidsége és a szerelme. Ez pedig nem volt elég.

Egy napon az öreg Barrut fontos kijelentést tett a faluban.

— El van végezve — mondta — Savard lesz a lányom ura. Hat nap múlva meglesz a lakodalom.

„A hir gyorsan elterjedt. Michelin szántás-közben hallotta meg, Tabotnak a csónakjába vitték az újságot.

Még aznap este, mikor Savard a kocsiával befordult a községbe, valaki ugy fejbe lötte, hogy menten lefordult az üldöszkéről. A lovak megbokrosodtak s ugy ragadták magukkal a halott gazda kocsiját. A gyanu helyes nyomon járt. Tabot puskájából jött a gyilkos golyó.

Másnap már el is fogták Tabot-t s két esendőr vitte be a törvényszékhez. Egyre tagadtott ugyan, de nem sokat törődtek a hazudozásával. Nem hittek neki. Claudette pedig előlépett a tömegből, a vádlott nyakába borult, megölelte s össze-vissza csókolta.

— Te vagy a legény! — mondta. Te! te még ölni is tudsz én értem. Meg is örzöm az emlékedet. Ne félj! Ha meg tudsz szólni, szökjél meg. Várlok. Szeretek!

Tabot hebegett valamit, de nem volt ideje beszélni, mert bekísérték. De Barrut előrenyújtotta a nyakát s egyre erősítgette:

— Ez aztán az ember! Ez! Remek ember! Mi sem tettünk volna másként legénykorunkban.

Michelin most egyedül maradt. Ő lett Claudette egyetlen kérője, aki nem egyszer kiadta neki az utat ezután is, de Michelin újból visszatért, könyörgött s olyan szöke volt, olyan nyomorult és olyan halovány s ugy rimánkodott, mint egy makacs gyermek. Olyan fiatal volt, olyan beteges, hogy nem lehetett komolyan számba venni.

— Hagyj békében, bárnyka, — mondta Claudette. — Mást szeretek. Férfit, igazi férfit, aki még ölni is tudott értem. Ha megmentí a bérét, ő lesz az enyém.

Megesett olykor, hogy Michelin furesán vonta félre a száját, amit azonban a leány sehogysem vett észre.

Három hónap mult el. Egy reggel az a hir terjedt el a községben, hogy Tabot-t halálra ítélték s az éjszakát már a siralomházban töltötte. Kivégzik: gyilkosság, előre megfontolt szándékkal. A védője hiába szónokolt érte. Tizenkét esküdt ítélt az ügyében, csupa polgár és paraszt, akiknek fogalmuk sem volt arról, hogy mi a szövedély.

A fumelek kérelme. Fiuméből táviratozzák: A bírói testület és az ügyvédi kar egy mai értekezleten elhatározta, hogy deputációit meneszt Budapestre, amely Fiumében egy igazságügyi palota felépítését fogja kérelmezni. A küldöttséget, melynek tagjai közt van Mayländer expozista is, Szapary kormányzó vezeti Széll Kálmán miniszterelnökhöz, Plósz és Lukács miniszterekhez.

Pártértekezlet. Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt Kossuth Ferenc elnöke alatt ma délután 6 órakor a párt rendes helyiségében kijelölt értekezletet tartott, melyen az országgyűlés ötödik ülészakára a bizottsági tagokat választotta meg. A párt jegyzőnek Lukács Gyulát, a képviselőház egyes bizottságaiba pedig az eddigi tagokat kandidálta azzal a változtatással, hogy a zárszámadási bizottságba Komjáthy Bélát jelölték. Ezután a párt tisztikarát választotta meg. Alelnökök lettek: Thaly Kálmán, György Elek és Tóth János. Jegyzőkkel megválasztották: Rátkay László, Fichler Győző, Kubik Béla, Török Gyula, Thaly Ferenc, Putnoky Mór és Meskó László. Az intézőbizottság tagjait megválasztották: Kossuth Ferenc, Thaly Kálmán, György Elek, Justh Gyula, Komjáthy Béla, Tóth János, Bartha Ödön, Hentaller Lajos, Fáy István, Papp Elek, Thaly Ferenc, Kiss Albert, Mészáros Lajos, Endrey Gyula, Rátkay László és Meskó László. Végül Kossuth Ferenc bejelentette, hogy Hellebront Béla nevű megyei alispán, a függetlenségi eszmék régi híve, elhunyt: a párt elhatározta, hogy özvegyének részvét-íráviratot küld.

Dr. Maggura nyílt levele. Zágrábi távirat szerint dr. Maggura horvát képviselő az Agramer Tagblat mai számában a magyar sajtó címére nyílt levelet ír, melyben azt fejtegeti, hogy a trónöröklési kérdés Magyarországnak és Horvátországnak közös kérdés, mert sem a pragmatika szankciói, sem a kiegyezési törvény Horvátországra nézve nem rendezte a trónöröklési kérdést. Dr. Maggura azon a véleményen van, hogy ezt a kérdést nem lehet magyarhorvát közös ügynek tekinteni és azzal végzi, hogy Magyarországon hozzá kell majd szokni, hogy ezt az ügyet Horvátországnak külön tárgyalja, annál is inkább, mivel a trónörökös nyilatkozata a pragmatika szankció keretén túlmegegy.

Beszámoló. Kun-Szent-Mártonból írják: Dr. Hajdu József, a kun-szent-mártoni kerület országgyűlési képviselője, tegnap tartotta beszámolóját Kun-Szent-Mártonban nagyszámú hallgatóság előtt. Kísérőben volt Purgly Sándor képviselő is. Este dr. Hajdu és vendégei tiszteletére a községi körben társasvácsora volt, amelyen dr. Talányi Ottó pártelnököt nagy lelkesedéssel megbízták az egybegyűlést, hogy Széll Kálmán miniszterelnököt a párt nevében üdvözölje.

A néppárt osztrák szerepléséhez. A néppárt hírhedt osztrák kudarcát tárgyalatosan világítja meg a következő levél, amelyet a mai postával kaptunk:

Abból az alkalomból, hogy a néppárt Csikvármegyének vezetésénél álló káson-alecsiki járásában

Ez a haramia megölte egyik társukat, megölt egy polgárt.

Mikor Claudette meghallotta ezt a hírt, sirva fakadt s majd megemésztette a fájdalom. Barrut a fejét rázta:

— Kár érte, — mondta. — Derék legény volt. Ha visszajött volna, odaadtam volna neki a lányomat.

Michelin pedig nem szólt semmit. Fölköltötte ünneplő ruháját s a város felé indult.

Nyolc nappal később, éppen rászakadt az est a Barrut kunyhójára, mikor kopogtattak az ajtón. Claudette a sarokban ült s fölemelte a fejét a hangra:

— Te, te, Tabot! Megmenekültél? Hála Isten!

Nem szólt többet, csak a keblére borult s csókjaival borította el.

Mikor magához tért egy kisé, így szólt:

— Hogyan tudtál megszökni?
Tabot nyugodtan felelt:

— Nem szöktem meg. Kieresztettek, mert tévedés volt a dologban.

— Tévedés?... Hogyan?
— Hát úgy, hogy Michelin elment a bírósághoz s följelentette magát. Azt mondja, hogy ő ölte meg Savardot.

— Michelin?... Hát mit akarsz akkor te?
Te vén mamlasz!... Michelin... Michelin... Hisz' én őt szeretem. Hordd el magad a szemem elé, te...

Kidobták a legényt, elkergették s még követ is hajigáltak utána. Sőt az öreg Barrut-t, aki a lármára föltápáskodott, így buzdította a leánya:

— Apám, a puskádat! Lódd le! Neki ígértem a kezemet, pedig Michelin lölte le Savardot.
— Messze van már — dörmögött az öreg, miközben Tabot után nézett — de megjegyzem magamnak a dolgot... Tehát Michelin a legény, Michelin!...

többszörös kudarcot vallott a párt vezetősége és lapja az Alkotmány, hogy felülései palástolják, csekély személynem is kegyes volt a ki nem érdemelt megtiszteltetésben részesíteni. Molnár János ur interpellációjában és írásbeli lejteltetésében hivatali visszaéléssel vádol. En ezekre nem szölk semmit. Tetteim felett itél felsőbb hatóságom s Molnár ur a választ megkapta onnan, a honnét várta. De hogy az Alkotmány eljárásomat és a tényleket lépten nyomon fordít, ahhoz — most, midőn a szent-mártoni választókerületről a fotográfiait már elvitték — úgy hiszem, nekem is szavam lehet. Hosszasan foglalkozni a néppárttal még itt sem akarok. Azért csak egyes részletekre térek rá. Azt állítja az Alkotmány, hogy én Tűsnádon október 21-én a szónoki emelvényt vizsgálom. Ez igaz. De azt elfeledte megmondani, hogy az emelvény templomi inasizomolyból, oltárszékekből és szőnyegekéből állott. Azt is elfeledte mondani, hogy midőn én a népboldogító honatyákhoz közeledtem, egyik pap a keresztény felebaráti szeretetet gyakorolta, kiáltván: est megkeserülti Széll Kálmán. Ilyen bevezetés után sejtettem, hogy a vezetők a székelly népnek a néppárt iránti közönyös, sőt ellenszenves magatartását a hatóságoknál rójják fel bűnül s legelőször is engem fognak az anyaszentegyház kebeléből kitagadni. Sejtelttem nem esait. A néppárt járásomban hat helyen tartott gyűlést, de a nép csak egy helyen engedte meg, hogy beszéljen. A többi községekben még a szónoki emelvényhez sem tudtak volna jutni, ha én karhatalommal utat nem nyitok és Szt.-Györgyön a nagyobb toku tetleges bántalmazástól aligha a képviselői immunitás és papi talár mentették meg. S mindezekért jutalmam az, hogy a párt vezetősége egész országot előttrá dobál.

Az Alkotmány november 10-iki számában megemlékezik a menasági képviselőtestület határozatáról is, nem felede természetesen a szokásos terdítést alkalmazni. Minthogy hozzám ez ügyben kérdést intéz, felelek. November 4-én d. u. 1/4 órakor gróf Zichy Aladár gyűlési elnöktől egy levelet kaptam Menaságon, amelyben bejelenti, hogy a már összehívott népgyűlést elnapolja, látván itt, (t. i. Szt.-Györgyön) hogy sok ember részeg és hallatlan azt, hogy Menaságon még nagyobb mértékben folyt a szabadelvűek közt az itatás s a néppárt ellen való izgatás, nem akarta alkalmat nyújtani, hogy ha az italtól jellehivült nép törvénytelenségre nem engednek stb. A község egész lakossága teljesen józanul egy tömegben állva feketé lobogóval várta a gyűlést szónokait.

En a levél tartalmát a népnek tudomására hozva szétoszlásra felhívtam. Amde a nép nem oszlott el, hanem irtózatossá lárnmá vád követelte az előjáráságtól, hogy az alaptalan vád határozatlan utasítások vissza. Erre hozta a képviselőtestület a kérdéses határozatot s ezt tenni joga volt, mert hisz kötelessége a község becsülete, jó hírneve felett örködni.

Az Alkotmány ezzel szemben azt mondja, hogy a határozat hazugságon alapszik. Bocssáson meg az Alkotmány, de az hazugság nem az én kényerem s állításomat a kezemen lévő levél eredetije igazolja. Am mindentől eltekintve, hibám az, hogy eljárásomban nem követtem azt a szabadelvűséget, mely így imádkozik: „add meg az én mindennapi kényeremet, de ellenfelemtől vedd el az utolsó talalt is.” Hiszem, hogy eljárásom tetszett volna a néppártnak, ha én a szólás- és szabad véleménynyilvánítás jogával élő tömegeket karhatalommal szétkergettem. De ezt tenni tiltotta lelkiismerem és hivatali kötelességem.

A néppárti urak nem ismerik a székelly népet s nem veszik észre, hogy az idegen invázió ellen nemcsak képviselőjét és politikai meggyőződését, hanem vallását is védi, mert éri a veszedelmet, melyet a néppárti politika rá s papjaira hozni fog. És azok a csiki papok, kik a dr. György Gyula iránti személyes bosszúból a néppártot behívták, megmondhatnák azt, hogy minő káros következményei lesznek ennek az erőltetett felekezeti politikának.

Bartalis Ágost.
főszolgabíró.

Erzsébet királyné emléke.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 19.

Az ország minden részében kegyelettel adóztak ma boldogult Nagyasszonyunk, Erzsébet királyné emlékének. A főváros katolikus templomaiban gyászistentiszteleteket tartottak, amelyeken a hatóságok képviselői mellett főleg az iskolák növendékei vettek részt. A közoktatásügyi minisztérium rendeletéből az összes állami és községi intézetekben iskolai ünnepeleket rendeztek, amelyeken a tanárok emlékbeszédeket mondtak. A növendékek szavaltak és hazafias dalokat énekeltek. Az iskolai és egyéb középületekre kitűzték a gyászlobogót és a díszkeresztet a gyászjelével ékesítették.

Ó felsége a királyi Gődöllőn tartotta Erzsébet napját. Az udvari kápolnában hallgatott misét, amelyet dr. Prusinszky plébános mondott. Az istentiszteleten besnyói barátok segédkeztek. Jelen volt a misén a királyllyal együtt egész kísérete, az udvartartás főbb személyzete, valamint a gődöllői hatóságok.

(Ünnap a templomokban.)

Az egyetemi templomban délelőtt tíz órakor volt a gyászistentisztelet, amelyen az egyetem professzori kara és az egyetem hallgatói nagy számmal vettek részt. A főhajó közepén állott a ravatal. A koporsón feküdt a királyi korona. A ravatal körül az egyetem díszruhás pedellusai állottak őrséget. A jekete posztóval bevont padokban ültek az egyetemi tanács tagjai: Ponori Theurek Emil prorektor, Breznay Béla, Mariska

Vilmos, Bókay Árpád és Medvechly Frigyes dékánok, Than Károly és Korányi Frigyes főrendiházi tagok, Kováts Gyula udvari tanácsos, Lengyel Béla miniszteri tanácsos, Récey Imre, Békési Remig, Fröhlich Izor, Berger Ev. János, Czobor Béla, Reiner János egyetemi tanárok, továbbá az ifjúság képviselői. A gyászistentiszteleten Klínger István siklósi apát, egyetemi tanár celebrált Kriszán Mihály pápai kamarás, szemünáriumi igazgató és az összes kispapok segédletével. Istentisztelet alatt az énekkar Noszeda karnagy vezetésével Engesser zenészműt adta elő.

A Mátyás-templomban ma reggel Nemes Antal apátplébános mondott misét Erzsébet királyné emlékére. A templom hajója egészen megtelt ájtatos közönséggel és ott voltak a várbeli iskolánövendékek tanárai vezetésével. A misét mondó apát ezzel az alkalommal azt az aranyból szőtt misemondó ruhát használta, amelyet a boldogult Erzsébet királyné maga satálkezüleg hímzett és azután a budavári koronázó Mátyás-templomnak örök emlékül ajándékozta adott.

A szerb templomokban a budapesti szerb hitközségek ma délelőtt ünnepies gyászmiséket rendeztek boldogult Erzsébet királyné lelkiüdvéért. A tabáni szerb templomban a gyászmisét tíz órakor Bogdanovics Lucianus püspök, Nedelykovic Velimir esperes, Csaprag István püspöki titkár és Popovics Doszitej püspöki diakonus segédkeze mellett számos hívő jelenlétben tartotta. A zöldség-utcai szerb templomban az ünnepies gyászmisét a plébános hivatalos távollétében tizenegy órakor Csaprag István püspöki titkár végezte. Jelen voltak a hitközség előjárósága, a Tökölly-intézet növendékei Popovics Vazul István igazgatójuk vezetésével.

Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templom központi bizottsága a királyné emlékeztető ünnepet rendezett az angolkisasszonyok templomában. Az első padsorokban ott voltak többek között az elnökök: gróf Zichy Nándor és Pallavicini Edéné ögrónón kívül gróf Adrássy Aladár, gróf Csekonics Endre, Pejacevich Sándor és Hugonay Béla grófok, Wenckheim Frigyesné grófné, Csirák Jánosné grófné, Károlyi Mihályné grófné stb. A templom többi padsorában előkelő hölgyközönség s a Katolikus Kőr tagjai foglaltak helyet. Az ünnepi misét gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök mondotta. Asszisztáltak: Várossy Gyula, papnevelőintézeti rektor, Kanter Károly apát, várpalotai plébános, Soosy lelki igazgató, továbbá nagyszámú növendékpap. A szertartás alatt a papnövélő intézet hallgatói adták elő Mozart egyik miséjét a capella Roska Béla növendékpap vezénylete alatt. Mise után a püspök áldást osztott, mire a nagyközönség a Katolikus Kőr molnárúri dísztermébe vonult, ahol 10 órakor megkezdődött a díszülés. A megnyitó beszédet gróf Majláth tartotta. A titkári jelentés felolvasása után bejelentették a vidéki bizottságok működése eredményét s megbeszéltek a további teendőket. Az elnöki zárószó gróf Zichy Nándor tartotta.

(Az iskolák ünnepe.)

A Muegyetem hallgatói délelőtt tizenegy órára gyűltek össze a kerti nagyteremben. A müegyetemi zenekar és a mérnök-dalokör Engesser Requiemjével vezette be az ünnepet, amelyet dr. Losvay Lajos rektor nyitott meg. Az emlékbeszédet Csiky Kálmán professzor mondotta. Az ünnepet Bogmár gyászdzala fejezte be.

Az állami felsőbb leányiskola szép ünnepelet rendezett Erzsébet királyné emlékére. Az ünnepi beszédet Hermann Róza tanítónő tartotta. A növendékek közül Vési Jolán mély érzéssel szavalt egy lkalmi költeményt, Foltinusz Emilia szavaltata után az énekkar Haekl N. Lajos tanár vezetésével alkalmi dalokat adott elő.

A tizedik kerületi polgári leányiskola kegyeletesen adózott Erzsébet királyné emlékének. Az intézet egyik díszesen dekorált termében ioyt le az ünnepelet, amelyen javarésben a növendékek szüleiből álló közönség jelent meg. Meleghangú megnyitó beszédet mondott Gerszó Róza, Dingha Bélané pedig magas szárnyalású, tartalmas ünnepi beszédet intézett a növendékekhez. Szavaltatok adtak elő Hajós Irén és Szabó Alexandra, az iskolai énekkar pedig Teller Celesztin vezetésével alkalmi dalokat adott elő.

A negyedik kerületi felsőbb leányiskola díszteremben Bellovics Imre tanár vezette a növendékekből álló énekkart, mely alkalmi hazafias dalokat énekel. Habóthy Sándor igazgató hosszabb beszédben emlékezett meg a királynéről. A növendékek alkalmi szavaltata s az igazgató befejező beszéde egészítették ki az ünnepet.

A negyedik kerületi polgári leányiskola növendékeinek Sztajanovics István igazgató megható, egyszerű szavakban esetele az Erzsébet-emlékünnap jelentőségét. Szavaltat is volt és a Sztajanovics Jenő által vezetett iskolai énekkar is több hazafias éneket adott elő.

Az aréna-uti polgári leányiskolában délelőtt tizenegy órakor tartották meg a gyászünnepet. Az énekkar a himnusz énekelte el, Tanos László igazgató bevezető szavai nyitották meg az ünnepet. Szigeti Frida elszavalt Erdélyi Zoltán költeményét Erzsébet királyné emlékére. Az emlékbeszédet Tatay Janka mondotta, Weiss Blanka Móra Istvántól zavalt, Fischer Róza Zichy Géza grófnak Volt egyszer egy királyné... című költeményét szavaltta el.

Az V. kerületi polgári leányiskolában ma délelőtt 9 órakor kezdődött a gyászünnepelet dr. Gyulay Béla igazgató megnyitójával. Az emlékbeszédet Kempeny Gyulané tartotta, az ifjúság alkalmi költeményeket szavalt és Erney József énektanár vezetésével gyász-dalokat énekel. Tenczer Pál mondta a zárószó. A mintagimnázium növendékei reggel az egyetemi templomban hallgattak misét amely után az intézet dísztermébe vonultak, ahol Badics Ferenc igazgató bevezető szavai után dr. Hevesi Sándor mondott ün-

nepi beszédet, ifj. Wlassics Gyula pedig alkalmi verset szavalt.

A VI. kerületi állami főgimnázium ifjúságának gyászünnepele misével kezdődött. A templomból a tanulókat az intézetbe tértek vissza. Itt dr. Schnabel Róbert igazgató nyitotta meg az ünnepélyt. Az ifjúsági énekek gyászadala után Gaál Mózes tanár a jeles ifjúsági író, mondott lendületes és tartalmas beszédet. Gadjányi Lajos és Ambrus Zoltán szavalata után a Szózat elénekkelésével végződött a lélekemelő ünnepély.

A hetedik kerületi gimnáziumban az ünnepet Rudnay Lajos szavalata nyitotta meg. A tanári kar nevében Kálmán István római katolikus lelkész mondta az ünnepi beszédet. Handelman István Szabolcska versét szavaltta el Erzsébet királyné emlékére. Az ünnepet Cherven Flóris igazgató beszéde zárta be.

A VIII. kerületi polgári iskola ünnepén Simkó József tanár mondott emlékbeszédet. A dalárda a *Stabat mater* című egyházi dalt énekelte. Nagy Lajos növendék Abrányi Emilnek a *Kapucinusok sírboltjában* című költeményét szavaltta el. Az ünnepet a *Megdicsőült nagy királynék* című dal rekesztette be.

A hatodik kerületi polgári fiúiskolában az ünnepet Zellner Ede igazgató bevezető szavai nyitották meg. A beszéd után az ifjúsági énekkara a *Hullaslatok könyvét* című gyászdalt énekelte, melynek szövegét Kozáry József tanár, zenéjét pedig Schnöller Lajos, a magyar zeneiskola igazgatója, az intézet énektanára írta. Kozáry József tanár emlékbeszéde után Klotzbücher Viktor tanuló Pósa Lajosnak a *Királyné áma és Lauer Armin tanuló a Hullaslatok könyvét* című alkalmi költeményét szavaltta el.

A hatodik kerületi felső kereskedelmi iskola ünnepét Lengyel Sándor igazgató nyitotta meg s Bédny Dénes tanár mondott beszédet. Váczy János gróf Zichy Géza költeményét szavaltta el.

A Deák-téri evangélikus iskolában a tanítói testület a növendékek és szülők jelenlétében Weber királyhimnuszának az éneke nyitotta meg az ünnepet, amely után Tolnay Antal igazgató tartotta az emlékbeszédet.

Az első kerületi tanítóképző-intézet ünnepén Miklós Gergely tanár mondott emlékbeszédet, amely után Vass Albert Abrányi Emilnek a *Kapucinusok templomában* című költeményét szavaltta el.

A nyolcadik kerületi elemi iskola tornatermében rendezte ünnepét, amelyen Rabolt Ferencné mondotta az emlékbeszédet.

Az államvasutak elemi iskolája ünnepén az emlékbeszédet Gorzó Dénesné mondta. A növendékek alkalmi költeményeket szavaltak az iskolai vegyes kar pedig Mártonffy Géza vezetésével gyászdalokat énekeltek.

A IX. kerületi polgári iskola az intézetnek gyászpompával ékesített nagytermében tartotta Erzsébet-emlékünnepét. Dr. Tolnay Lajos igazgatónak szívéhez szóló megvívó beszéde után Bellaágh Kálmán tanár megható szavakkal áldozott Erzsébet királyné emlékének. A növendékek Waldbauer József tanár vezetésével hazafias dalokat énekeltek.

A IX. kerületi felső kereskedelmi iskola növendékei az intézet tornatermében gyűltek egybe, ahol Filinger Károly igazgató megnyitotta után dr. Körömy Árpád tanár mondott emlékbeszédet. Az ünnepet a növendékek által elénekelt himnusz rekesztette be.

A Róser-féle nyilvános kereskedelmi iskola mai gyászünnepe Róser János igazgató és dr. Bogár Dénes tanár beszédekét mondják. Stern Hugó növendék pedig gróf Zichy Géza *Volt egyszer egy királyasszony* című költeményét szavaltta el. Az intézet énekkara pedig gyász-énekeket adott elő.

Az I. kerületi várbeli iskola-téri elemi iskola mai gyászünnepe Farkas József igazgató és Vaskó Bertalan tanító mondják beszédekét. A növendékek pedig a boldogot királyné emlékének szentelt költeményeket szavaltak. Végül a himnusz énekeltek el.

Máramaros-Sziget, november 19.

Máramaros-Szigeten is kegyeletesen megünnepelték a feledhetetlen királyné névünnepe. A vármezei törvényhatóság rendkívüli diszkordgyűlést tartott, melyen előkelő és nagy közönség jelenlétében leplezték a nagy királyné életnagyságu arcképét. A szép festmény, melyet Koszner főispán ajánlott föl a törvényhatóságnak, Keszthelyi Sámuel műve. A főispán szép megnyitói beszéde után az ünnepi szónoklatot Szabó Sándor alispán tartotta. Erre Lator Sándor országgyűlési képviselő indítványára Széll Kálmán miniszterelnököt táviratilag felkérték, hogy ő felsége előtt a törvényhatóság hódolatteljes érzelmeit tolmácsolja.

KÜLFÖLD.

A macedon liga merénylete. Az egész világ érdeklődéssel kíséri azt a nagyszabású politikai bűnpárt, amely Bukarestben folyik a bolgár-macedon liga ellen. Az érdeklét és csúnyán kompromittált liga, hogy a tárgyalás lehetetlenné váljék, borzalmas merénylettervet eszelt ki, amelynek végrehajtását szerencsére megakadályozták. Mint ugyanis egy bukaresti távirat jelenti, az államrendőrség elfogott két, a macedon komité által Szófiába küldött bolgárt. Az elfogottak már be is vallották, hogy mi célból küldte őket a komité Bukarestbe. Hír szerint a két bolgárnak az lett volna a feladata, hogy a tárgyalásrészben, ahol most a bolgár orgyilkosok pöre folyik, dinamitbombát vessenek.

A kínai háború.

Budapest, november 19.

Ma két parlamentben is tárgyalták a kínai kérdést: a német birodalomgyűlésen Bülow kancellár hosszasan fejtegette az egész nagy kérdést s abban Németországnak és a hatalmaknak magatartását; a francia képviselőházban a külügyi költségvetés alkalmából kérdéseket intéztek a kormányhoz, amelyekre aligha tud precíz feleletet adni. Bülow beszéde mellett nagy érdekessége van a kínai császár ma közzétett levelének, melyet a német császárhoz intézett, s melyben elismeri a bűnösök szigorú megbüntetésének szükségességét, megvallván, hogy tévedett hivatalnokainak a megválasztásában. A „nagy császár”, mint magát nevezi, általában igen szerény és alázkodó hangon beszél e levélben s azt is megígéri, hogy visszatér Pekingbe, ha a békétárgyalások a kívánt eredményre vezetnek.

(A kínai császár levele.)

Berlin, november 19.

A *Reichsanzeiger* jelenti: A berlini kínai követ tegnap átküldte a külügyi hivatalnak a kínai császár november 14-én kelt és táviratilag ide küldött következő levelét:

A nagy császár üdvözlét küldi a német császárral és felségének.

Felsőgednek táviratunkra adott válaszát megkaptuk. Örömmel és tisztelettel látjuk belőle, hogy felséged barátságos érzelmeit táplál irántunk és nem akar bennünket a történelemért személyesen felelőssé tenni.

Hivatalnokaink megválasztásában való tévedésünk következtében felséged követe önhibája nélkül a zavarok áldozata lett, amit most is szívünk mélyéből sajnálunk. Igazságos dolog, hogy a bűnös mellőzéseket rendkívüli szigorral és kellően megbüntessük, hogy elégtételt adjunk a követeknek és az általános igazságérzetnek.

Eppen most távirati jelentést kaptunk Lü-haihan követőtől, amely szerint felséged már utasításokat kegyeskedett adni Waldersee főparancsnoknak és Mumm császári követnek a meghatalmazottainkkal való tárgyalások megkezdésére nézve. Ilő tehát, hogy mi is adjunk utasításokat valamennyi meghatalmazottunknak, hogy a tárgyalások a szükségletekkel számolva, kielégítő eredményre vezetessenek és a békés viszony ismét helyreálljon.

Előbbi táviratunkra adott válaszában azt tanácsolta nekünk felséged, hogy térjünk vissza Pekingbe, amiben mi felséged barátságos gondolkodásának jelét látjuk. Mihelyt a békétárgyalások a kívánt eredményre vezetnek, rögtön elhatározzuk visszatérésünk idejét. Minthogy a keresztény hittérítés gyakorlását az egyes államok alattvalónak szorzosok biztosítják, kötelességünk jövőre utasítani a tartományi hivatalnokokat, hogy ezeket a hittérítőket különös otalomban részesítsék, hogy mindenkorra megszűnjék minden viszálykodás.

Midőn felséged iránt újra kifejezzük érzelmeinket, reméljük, hogy ezért felséged elismerésével találkozunk.

(A bűnösök megnyitése.)

London, november 19.

A *Times*-nak jelenti Pekingből 15-iki kelettel, hogy Li-Hung-Csang arról értesítette a követeket, hogy Tuan herceg Niuhsziahshengbe menekült. Az idegen követek most megint a kínai hercegek és hivatalnokok megbüntetéséről tanácskoznak. A követek most a halálbüntetés helyett a legszigorúbb büntetést követelik, amelyet a kínai törvény ismer, a mellett feledek, hogy a hercegek nem tartoznak a közönséges jog rendelkezése alá.

(A császári sírok megszállása.)

Páris, november 19.

A Havas-ügynökség jelenti Pekingből 17-iki kelettel: A Pekingből e hó 6-án elindult francia hadoszlop Tunlingba érkezett és megszállotta a császári sírokat. A hadoszlop harcra keveredett a boxerekkel, akik közül három századot megölték, vagy harcoképtelenné tettek. A franciáknak nem volt veszteségük.

(A kínai kérdés a francia képviselőházban.)

Páris, november 19.

A képviselőház ma a külügyminisztérium költségvetését tárgyalván, Destournelles azt kérdezte a miniszterrel, hogy meddig tarthat a kínai expedíció és mennyibe kerülhet. A kormány költségbe verte magát abban a reményben, hogy a kínaiak majd kártérítést fizetnek, de még nem tudják, tud-e majd Kína fizetni. Németország 200 millió márkára irányozta első kiadásait. Ha minden hatalmasság ennyit költene, föl kellene emelni a vámokat, ami megakasztaná

az európai kereskedelmet. Némely nemzetek talán természetben való kártérítést fognak követelni, ami világháborúra vezethet. Franciaországnak nem szabad túlságosan szigorúnak lennie a kártérítés követelésében. Csak a bűnösök fejét kell kérnie, nem pedig pénzüket. (Helyeslést.)

Sombat (szocialista) rosszalja, hogy a kormány a parlament felhatalmazása, nélkül visel háborút és sajnálja, hogy Franciaország nem fogadta el Oroszországnak azt az indítványát, hogy Pekinget őrítsék ki. Azután a hittérítők ellen kel ki és azt mondja, hogy ők a háború főokai. Fölvilágosítást kér azokról a barbárságokról, amelyeket az európai csapatok német katonák és hírlaptudósítók jelentései szerint állítottak elkövettek és hibáztatja, hogy gróf Waldersee neveztek ki a szövetséges csapatok fővezérévé.

A vita folytatása holnapra maradt.

(Ujabb veszedelem.)

London, november 19.

A Reuter-ügynökség jelenti Hongkongból tegnap kelettel: Kantonból jelentik, hogy Kwangszu tartományban keresztényellenes zavargások fordulnak elő. A nem keresztények jelvényeket hordanak. Mindazokat, akiket e jelvény nélkül találunk, az a veszély fenyegeti, hogy megölik őket. Az alkirály külön biztost küldött ki Sunktakba, a francia igények szabályozására. Egyidejűleg három francia ágyúszázdát megoda, nyilván hogy a francia követeléseknek nagyobb súlyt adjanak.

Bülow beköszöntője.

Budapest, november 19.

Gróf Bülow német birodalmi kancellár ma fényes expozé adott a birodalomgyűlésnek a maga külpolitikájáról, különös tekintettel Kínára s általában a világhelyzetről. Berlini tudósítók táviratozza, hogy a kancellár ezzel a mai beszéddel, mely egy tartalmilag, mint alakilag valóságos retorikai remekmű volt, páratlan sikert ért el. Az új kancellár bemutatkozásán jelen voltak a porosz miniszterek, valamint Szögyény-Marich nagykövet és veje, Somssich báró. Bülow beszédének meghallgatására a különböző pártokhoz tartozó képviselőkön kívül szokatlanul nagyszámú közönség jött el, mely szufalisan megtöltötte a különösen tágas termet. Különösen nagy hatása volt annak a kijelentésének, hogy ő főkötelességének tartja a már-már kiélestedt ellentéteket kiegyenlíteni s a szerteüző törekvéseket egy olyan irányba terelni, mely a német nemzet boldogulására vezet. Komoly kijelentései minden pártra meggyőződen hatottak, sőt a konzervatív pártból egy-egy helyeslés is felhangzott beszéde folyamata alatt, ami persze a baloldalon derűtséget keltett. Hangsúlyozta, hogy mikor a kancellár nagy felelősséggel járó állását elfoglalta, elhatározta magában, hogy megfogja védeni a birodalomgyűlés méltóságát, bármennyire szeretnék is azt egyesek neveltségessé tenni. S fogadja, hogy mindenkor hű marad ez elhatározásához. A cár betegsége is érintette beszédében s azt az óhaját is fejezte ki, hogy Oroszország ura mihamarabb teljesen felgyógyuljon. Ennek kapcsán rátért a német-orosz barátságára, amelyre vonatkozólag odanyilatkozott, hogy ez a régihez hasonlólag fog maradni a jövőben is. A világpolitikai kérdésekről Németország politikájával kapcsolatban azt jelentette ki, hogy a birodalom érdekeit minden oldalról jövő esetleges támadás ellen meg fogja védelmezni. Beszédét sürin szakította félbe a lelkes éljenzés s a lelkesedés végül a kancellár szavainak elhangzása után elemi erővel tört ki.

Berlin, november 19.

A birodalomgyűlés mai ülésén a folyó évre kért harmadik pótlételről szóló törvényjavaslat bevezetéséről felszólalt gróf Bülow birodalmi kancellár, kijelentve, hogy nem akar ma olyasvalamit mondani, ami a hatalmaknak Kínában való közös szándékára kedvezőtlen befolyást gyakorolhatna. De szükségét érzi annak, hogy érintkezésbe lépjen a nemzettel. Aztán elmondja a kínai zavarok előzményeit és visszautasítja azt a külföldön főlhangzott állítást, hogy a kínai zavarok Kiauesau megszerzésére vezetendők vissza. (Ugy van! Hangzik a szociáldemokraták padjairól.) A kancellár sajnálja, hogy itt a teremben ilyesmit mondának. A kínai zavarok előzményei tekintetében hivatkozik a szövetséges kormányokhoz intézett köriratára, amelyben már kifejtette a zavarok okait és megjelölte azokat a célokat, amelyeket a német politika Kínában maga elé tűzött s amelyekhez, mint eddig, most is ragaszkodik.

A belöldi de talán még inkább a külföldi sajtóban az az állítás hangzott el, hogy nem láttuk előre a kínai válságot. A többi nemzetek legnagyobb része is úgy volt vele, mint mi. Ok sem hitték a tavaszszal, hogy a keletázsiai vihar olyan erővel és olyan hamar fog kitörni. Eppen a mi figyelmünket nem kerültek ki az előjelek. Mi figyelmeztettük a többi ka-

bineteket ismétellen ezekre az előjelekre és helyben hagyunk mindent, amit képviselőink Kínában szükségessé jeleltek. Óvintézkedéseket tettünk, védőcsapatokat állítottunk és talán többet is tettünk, mint amannyit követelték.

Senkit sem akarok szemrehányással illetni, legkevésbé Kettelet, aki kötelességének leghívebb teljesítésében, nyzre akarván téríteni a kínai központi hatalmat, nyugodtan és félelem nélkül ment a haláiba, mint a katonatiszt a háborúba méltóan ahhoz az országához, amelyet képvisel és ahhoz a névhez, amelyet viselt. (Általános zajos tetszés.)

Az európai kormányok majdnem mind tövétek a mozgalom jelentőségének megítélésében. Jövőre ennél fogva gyorsabb hírszolgálatról kell gondoskodnunk. Németország sem diplomáciai, sem hadi tekintetben semmit sem mulasztott el, ami esetleg más fordulatot adhatott volna az eseményeknek. Külföldön azt mondták, hogy mi vagyunk az okai a kínai eseményeknek, különösen azért, mert birtokba vettük Kiaucsaut. A kancellár utal más hatalmaknak Kiaucsau megszerzése előtt való birtokszerezésre és arra, hogy jóval Kiaucsau megszerzése előtt is előfordultak kihágások a Kínában levő idegenek ellen és ugyancsak jóval előbb vezettek expedíciókat Kínába. (Helyeslés.) Mi közmondásos szerénységgel (Helyeslés jobbról) valamennyi hatalom közül legtávolabb tüntöttük magunkat, még pedig santungi hittérítőink meggyilkolásáig és csak a kínai események kényszerítő hatása alatt léptünk közbe, akkor is olyan módon, amely a békét sem közvetlenül, sem közvetve nem veszélyeztette. Mi Kínában vele kötött nemzetközi szerződés alapján állunk és mindig barátságosak és jóakarúak voltunk Kína iránt, így legutóbb is 1895-ben, mikor Kína a győztes Japán hatalmában volt. Nem akarunk ártani Kínában más hatalmak érdekeinek, de egyszersmind fölértelenül meg akarjuk óvni a magunk jogait.

Mi ott a jogos övédelem állapotában vagyunk. Kína száznégyezer kormányzata mellett szabadon terjeszkedett a boxmozgalom. A kínai kormány az idegen követekkel szemben kétéltem, hangyag nagartartást tanúsított és tírvén Kettelet követ hitvány meggyilkolását, megsértette a nemzetközi jogot és a német nép nemzeti méltóságát. (Élénk helyeslés.) A hatalmakkal való érintkezésben mindenféle mesterkedéssel és nyúlóval való költölködéssel élt, hogy a dolgokat huzza-halaszssa. Ilyen eljárással szemben szükségképpen intézkedéseket kellett tennünk jogaink megóvására és becsületünk védelmére. Hasonló helyzetben voltak más hatalmak is, ugyanolyan védekezésre voltak kényszerítve az összes civilizált nemzetek. Becsületet, pártalan szemlélő nem vonhatja kétségbe, hogy a legutóbbi események épp oly kevéssé vezethetők vissza Kiaucsaura, mint akár Hongkongra, Tonkingra vagy Port Arthurra.

Nemcsak Németország ellen irányulnak, hanem az összes civilizált népek ellen, az európai civilizáció ellen, melyhez Japán csatlakozott. Amit mi németek akarunk, nem politikai kaland, hanem érdekeink, jogaink megaink megóvása, miut ahogy egy nagy népek meg kell óvnia érdekeit, jogait és becsületét. (Élénk tetszés.) Mi nem folytatunk hódító hadjáratot. Mi csak a szörnyteltek megtorlását és rendezett állapotok biztosítását akarjuk.

Azt akarjuk, hogy Németországnak a mostani mozgalom közepette a megillető befolyás biztosításának és abból, ami Kínában megnyerhető, meg akarjuk kapni részünket. Nincs érdekünk Kína felosztásában és azt nem is kívánjuk. Legjobban járunk akkor, ha Kínának lehetőleg rendezett kormányzata lesz és ha fizetéképes marad. A mostani pozíció megtartásához akarunk ragaszkodni és nem akarjuk Kínának a szükségessé nagyobb megvázkódását, szem előtt tartván a példaszót: „Aki sokat markol, keveset fog.”

Nincs érdekünkben az sem, hogy Kínában egy bizonyos területet szegeszessük magunkat. A német kereskedelem Kínában el volt terjedve jóval Kiaucsau előtt. Nem akarjuk magunkat ott kiszorítani az összes népekkel való versenytől, az „élni és élni hagyni” elv szerint. Ez az október 16-án élt német-angol egyezmény tendenciája is, mely egyezményt illetőleg időközben más kormányok is kifejezték egyetértésüket. Természetesen feltételeztük, hogy más hatalmak sem törekssenek területszerezésre. A körlevelekben kifejezett célok közül csak a legsürgősebb, a Pekingben levő európaiak megszabadítása van elérve, de vannak még más fontos célok; ilyen az idegenek életének és tulajdonának biztosítása, megfelelő elégtétel a bűntettekért, a kiadások és költségek kártalanítása, birtokunk biztosítása.

E cél elérését illetőleg a hatalmak pekingi képviselői közt egyértelmű megegyezés jött létre, amelynek követeléseit a birodalmi gyűlés tudomására hozom. Ezután Bülow felolvassa a békéttárgyalásokra néve a pekingi követek által megállapított már ismeretes feltételeket és így folytatja. A további fejlődést

előrelátni lehetetlen. Reméljük, hogy sikerülni fog a célt, amelyre töreksszünk elérni. Továbbra is a civilizáció érdekei és különösen a német érdekek által fogjuk magunkat vezetetni.

Politikánk loyálisát az a tény bizonyítja, hogy a többi hatalmak a Peciliben levő csapatok főparancsnokságát német tábornokra ruházták. Hogy az orosz cár 6 felseje, akinek mielőbbi teljes felgyógyulását mi egész Európával és az egész világgal együtt teljes szívünkkel óhajtuk (Élénk tetszés), hogy ez a nemes és feleköt lelkű uralkodó volt az, aki első sorban tette le a főparancsnokságot a mi kezünkbe, ezt különös köszönettel fogadtuk. Ez új bizonyítéka amaz általam képviselt elv helyességének, hogy egy jól vezetett német politika és egy jól vezetett orosz politika közt nem állhat fenn mélyebbre ható, semmi esetre pedig áthidalhatatlan ellentét. (Bravó!)

Állami egyesülésünk tengerentúli világpozícióink is hatalmasan emelkedett. Ezt meg kell védenünk, de nem fogjuk elfelejteni, hogy központunk Európában fekszik és semmit sem fogunk tenni, a mi a haza biztonságát és a német nép védőképességét bármiképp gyöngíthetné. A Kínába történt csapatkül-dések semmiképp sem befolyásolták harcoképességünket Európában. Ezt urbi et orbi kimondjuk. Ovakodni fogunk attól is, hogy más nemzetek ügyeit végezzük el Kínában, vagy hogy más hatalomra néve villámhárítóként szolgáljunk. (Bravó.) Arra sem gondolunk, hogy a földi gondviselés szerepét játszuk. Ez III. Napoleonnak sem vált hasznára. A Hohenzollernnek nem fogtak a Bonaparték utain járni. Sohasem fog nem német tendenciákat követni az a ház, melynek nagy fia kijelentette, hogy a fejedelem az állam és az állami érdekek első szolgája. A délafrikai és a spanyol-amerikai háborúban is ragaszkodtunk a becsületes semlegesség politikájához, mert ez volt Németországra néve a legjobb. Kelet-Ázsiában is csak annyiban fogjuk kifejteni a német hatalmat, amennyiben ez a német népi jólétére néve hasznos. Katonai és tengerészeti kormányzatunk és hajótársulatunk meglegezővel tekinthetnek a történt csapatállításokra. Németország harminc év alatt semmit sem vesztett katonai rugékonyságából és mint az önkéntesek tömeges jelentkezése megmutatta, harcoképességéből sem. Embereink, a tisztiek és a legénység magartatása megmutatta, hogy a német katona a régi. Ennek mindnyájan örüllhetünk. A szövetséges kormányoknak épp oly kevéssé volt szabad a sórtételeket megtorlatlanul hagyni, mint a büntetést és a megtorlást a többi államokra bízni. Kérem a házat, adja meg az eszközöket a kínai ügy elintézésére, ami körültekintéssel és nyugodt higgadsággal fog megtörténni, de egyuttal erővel és becsülettel, mint ahogy a német név követeli. (Élénk tetszés.)

Bebel és mások felszólalása után a vita folytatását holnapra halasztották.

HIREK.

Herr Krupp.

Essen, november 19. Krupp, akit Vilmos császár a minap valóságos titkos tanácsosává nevezett ki, ma körlevelében kérte munkánsait, hogy őt ezentul is csak Herr Kruppnak nevezék.

Egy és ugyanazon Krupp ur ez, aki mindannyiunknak jó ismerőse. A nagy ágyúöntő, aki ha nagyon megszorították éppen, bármely pillanatban kiszór a mansettájából valami legeslegújabb longtom-szerkezetet. Amelyik biztosabb, pazarabb szerszám minden elődjénél, amelyiknek az egyetlen dörejére egész embervetés hull halomba. Csak a napokban is megmutatta, hogy még mindig megvan a teljes fürgesége. Arról volt szó, hogy a szomszéd, már tudniillik az, aki mögött még mindig nemzeti gyalázat és veszedelem csak egy hajszálnyira is elmaradni, valami finom kis ufajta mitrailleuse-zel szereli fel a hadseregét.

— Ez nekünk is kell! — mondták a hadértő német urak.

— Hopp! — mondta a nagy ágyúöntő — nem kell mindjárt a franciához futkosni, egészségese még az öreg Krupp!...

Persze hogy volt neki is kéznél egy friss ágyúja, amelynek éppenséggel nem volt oka a szőgyenkezésre. Kapott is érte melegiben méltóságot, ámbar nem éppen ezért az egy halálszóróért, hanem mindannyiért, amit egész életén át kifundált, jutalmazza a császára. Éppen ennek a felségnek való vén

legény 6. A harcias kedvéhez is jó munkatárs, de a békés szándékainak is megfelel. Ha majd jól kivereke di magát egyszer a hevíletes lelkületű Vilmos, akkor majd arra lesznek jók a Krupp abszolút-ágyui, hogy semmi értelem ne legyen többé a háborúban.

Hanem erről korán van még beszélni, most az a lényeges, hogy excellenciás lett Krupp apó. Az lett, elfogadja a titlust, hanem magában tán dühösködik, hogy ugyan mire jó ez a kis jelentéktelenség. Az 6 nagy arányaihoz! Azonban felséges gazdájának úgy látszik öröme telik a dologban, legyen meg az akarata. Hanem, hogy ezért 6 csak egy kicsit is gőgös volna, azt csak rossz ember gondolhatja el felőle. Aki nem hiszi, ott a telegramm a körlevélről.

A körlevél általában nem jó holmi. Abban valamilyen hatalmasság rendszerint kemény dolgokat mondogat. Hogy valami, ami eddig nem volt, vagy rosszul volt, ezentul meg legyen, vagy másképp legyen. Külömben ez meg az a rossz járul a macacszkodóra. Krupp mester nem fenyegetődzik, csak kér, szeretettel esdekel:

— Jó emberek, derék munkásaim, akik kedvemre valók vagytok, ne tagadjatok meg. Nem lett velem semmi se, ezután is az legyenek nektek, aki voltam. Herr Krupp... nem Excellenz... jól értsétek meg, csak Herr...

No azért nem kell nagyon fölmelegedni. Nem nagy dolog ez Krupp mestertől. Amikor ezt teszi, csak következetes, a legegyszerűbb módon következetes magához. Akinek a találmanytól olyan fenséges egyenlőséggel hullanak a halandók, az nem tudhat arisztokrata lenni. Annak levegője a demokrataság. A sorsa őt megverte a nagysággal, hogy agysejtfjei ágyuszörnyeket izzadjanak ki. Hiába lázadoznak ez ellen, valami titokzatos erő minden alkalommal visszaverne. Es 6 ágyukat csinál szakadatlanul és véres álmai vannak szétronsolt emberi lényekről, alaktalan hus-tömegekről, asszonyok és árvak jajongásáról. Még az sem vigasztalás neki, hogy az emberpusztító eszközök tökéletesítésében, el a háboru tönkretelvéseig 6 nagy, jelentékeny láncszem.

Ez a Herr Krupp, ez köteles vezeklés tőle. Neki ott, ahol csak teheti, jónak, nagyon jónak kell lennie, minél több embert kell boldoggá tennie. Erre neki a lelke mélyén állandó forrása kell hogy legyen, például se kell látnia, még a Hauptmann Gerhardt takácsait se kell megnéznie, hogy megvesse azt a boldogtalan aranyláncos Dreissigert a perputtyával. Egészen más volna, ha széklabákat gyártana bömbölő ágyuk helyett.

Hanem azért igazi jó ez a körlevél. Azért ez a Herr Krupp sokat ér ma, amikor jól be kell tanulni a titulusokat, mert a cím elvétésén is felbukhatnak még az ügyebajos törpe emberek. Az esseni gyártelepen most serény olvasás folyhatik. Egyebet se tesznek majd a zubbonyosok néhány napig, csak olvasnak, meg olvastatnak asszonyfal, gyerekekkel. Aki nem ért a betűhöz, még hamarjában meg is tanulja, hogy a saját szemével lássa a Herr Krupp-ot. Ami nemcsak azt jelenti, hogy a főnök láttára ne kapjon szivdobogást a zubbonyos, hanem hogy kimélet legyen az egész vonalon. Hogy mérnök, szakos?ályvezető és mindenféle fő- és alfelügyelő is embetséget tudjon lefelé.

Omár.

Budapest, november 19.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Budapesten. A király holnap reggel Budapestre érkezik és a királyi palotában kihallgatást ad. Még aznap este Wels-be utazik leánya Mária Valéria látogatására, aki ma reggel egy egészségese leánygyermeknek adott életet.

— **A király legifjabb unokája.** *Welsből* táviratozzák, hogy *Ferenz Szalvator* főherceg felesége *Mária Valéria* főhercegnő az éjszaka egy egészséges leánygyermeknek adott életet. Ez már a hatodik gyermeke a főhercegi párnak, amelynek családi öröme új boldogsággal tölti el a nagyapát, öreg királyunkat is. Hiszen tudjuk, mily gyöngédséggel viseltetik királyunk unokái iránt és különösen *Mária Valéria* főhercegnő gyermekei azok, akiknek kedves körében mindig enyhülést talált a sors csapásaira.

— **Főhercegi vadászatok Kisjenőn.** *József* főherceg *Kisjenői* vadászterületén ma kezdődött az egyelőre hat napra tervezett vadászat, amelyben részt vesz: *Ferenz Ferdinánd* főherceg, *József Agost* főherceg, *Filip* orléans herceg, *Gronon* Deszö államtitkár, *monsieur Monicour*, báró *Bévy* Simon, gróf *Szapáry*, *József Agost* főherceg udvarnagya, *Ludvig* magyar államvasúti elnökgazdát, *Szentivány*, báró *Bornemisza*, *Klobusitzky*, *Zeitz*, *Bolla* Kálmán altábornagy, honvédségi adatlás, *Vasary* kapitány, *Lóvits* Adolf királyi és udvari tanácsos, *Unterauer* titkár. A helybeli társaságból hivatalos: *Tabajdy* Sándor királyi ítélőtáblai bírósági, *Csukay* Gyula főszolgabíró, *Kirileszku* Gyula királyi közjegyző, *Vály* Lajos főmérnök, *Bayer* György gyógyszerész és az uradalmi tiszttek. A vadászat programja a következő: november 19-ikén Tészet-pusztá és Gyarmat nyulra és fácánra, 20-ikán Tészet-pusztá és Gyarmat nyulra és fácánra, 21-ikén *Somoson* és *Gyarmaton* nyulra és fácánra, 22-ikén *Bánkút* és *Gyarmat* nyulra és fácánra, 23-ikán és 24-ikén *Agya* erdőben vadásznóra.

— **A párisi bőjt.** Véget ért Párisban a hat hónapos farsang, besútkázták a kiállítás kapuit; kezdődik a bőjt. Hamvaznak mindenfelé: megszámlálhatatlan vérmes reménység egyedüli eredménye: a csőd. A kiállítás területén felállított látványos bódék, aquariumok és színházak tulajdonosai kevés kivétellel mind adósk maradtak adóval, telekbörrel, építési költséggel stb. A sok kis vállalkozó egyrészt az utolsó fillérig kimerítette hitelét már a kiállítás megnyitása előtt, csak hogy bejusson az igéretföldjére, másrészt a kiállítás igazgatósága, amely szintén nagyon vérmes reményekkel volt eltelve, nagyon magasra szabta az illetékeket. És így most, alig hogy a kapuk bezárultak, az egész Champs de Mars visszhangzik a dobostól. Lelátják a sok koldusbotra jutott kis vállalkozót, aki mind azt hitte, hogy kerek e világon évek óta csak azért dolgoznak az emberek, hogy az 1900-as kiállításon az ő bódéjában hagyják a pénzüket. És az idegen dobosok nagyon fáj a macskajajos emberek fejének!

— **A lipoták kegyelme.** *Liptó-Szent-Miklós*ról írják, hogy a Vörösmarty-szobor felállítására iránt megindult országos mozgalommal kapcsolatosan érdekes terv kivitelére készült Liptó vármegye közönsége *Szmevcsányi* Arisztid főispán és *Kubinyi* Miklós arvai uradalmi igazgató kezdeményezésére. A Magas Tátra Liptóban levő legmagasabb hegycsúcsa, a Krivánnak eszesán két méter magas és ugyanolyan széles kőtalapzaton, harmadfél méter magas vasemlékoszlop állott annak emlékére, hogy *Frigyes Agost* szász király 1840. augusztus 4-ikén ott járt. Az emlékoszlopot *Münster* György akkori lipotai kincstári érdemester állította tizenkétezer pengő forint költséggel. Ez az emlék azért nagybecsű, mert baloldali falát érebe vésva Vörösmartynak következő négy soros költeménye díszítette:

Itt állt egy távol népek szabadalmú királya
S a föld szépségén lelke gyönyörbe került!
Vajha ne csak földet tudnák bámulni hazáinknak,
Nemzete legyen erős s tettei hár dícső!

Az oszlop homlokzatán a szász címer fölött ez a felirat állott: *Gott segne Sachsen!* A jobb oldalon latin felírás, az emlék hátán pedig a király kíséretében jelen voltak neveit tartalmazó magyar felírás volt. Ezt az emlékoszlopot az időjárás viszontagságai annyira megviselték, hogy belőle ma már alig egy-két darab kő és vaslemeze hever szétzortan. Ezt az emléket akarják most a lipotaiak közadakozásból restaurálni.

— **Harminc diák.** *Grából* táviratozzák, hogy ott harminc olasz nemzetiségű egyetemi hallgató ellen felségértés és hazaurulás miatt pört indítottak. A diákok irredentista nézeteket énekeltek egy vendéglőben. A diákok közül kettőt le is tartóztattak. A letartóztatottak szászker korona biztositókat ajánlottak föl, hogy ereszték őket szabadon, de az ügyesség az ajánlatot visszautasította.

— **Magyar lovak Transvaalban.** Az angol hadügyminisztérium Fiuméba rendelte a *Monmouth* nevű 10,000 tonnás szállítóhajót, hogy újabb ezer magyar lovat vigyen Fokvárosba a délafrikai hadseregnek. A gőzös Cardiffból 17-én indult el és 22-én érkezik Fiuméba.

— **Nagybeteg királyleány.** Münchenből táviratozzák, hogy *Adelgunda* hercegnő, a bajor trónörökös legidősebb leánya súlyosan megbetegedett. A hercegnő állapota olyan rosszra fordult, hogy az orvosok a katasztrófa bekövetkezéséről tartanak.

— **A magyar orvostudomány sereglme** című közlésünkre való válaszképpen dr. *Békay* Árpád, az orvoskar tudós dékánja ma a következő levelet intézte lapunk felelős szerkesztőjéhez:

Igen tisztelt szerkesztő ur! Nagyrabecsült lapjának november 15-iki számában *A magyar orvostudomány sereglme* című cikk olvasható, hogy a *Nobel*-féle pályázat alkalmával az ajánlásra jogosított egyetemi tanárok közül a budapesti egyetem tanárai nincsenek felvéve. Az értesülés teljesen téves s amint olvastam, azonnal is megfogalmaztam volna, ami ugyanis saját csekélységemet illeti, mert engem tényleg felszólított a *Comité Nobel de Médecine à l'Institut Carolin* ajánlásom beküldésére, — de tudakozódnak akartam előbb tanártársaimnál az iránt, vajjon kik nyertek még ilyen, az enyémhez hasonló megítéssel megbízatást s íme kiderült, hogy az orvosi fakultás rendszeres tanárai közül, hogy csak néhányat említsék, *Korányi* Frigyes, *Fodor* József, *Hegyes* Endre, *Tauscher* Vilmos, *Kéty* Károly, *Klug* Nándor, *Thánhoff* Lajos s mások is, úgy látszik mindnyájan, megkapták az enyémhez hasonló felhívást. Sérelem tehát nem esett egyetemünkön, legalább nem az orvosi fakultáson. Altalában mondatom, hogy fakultásunk tanárai egyáltalában nem panaszkodhatnak, hogy a művelt külföld egyetemei, tudóstársaságai s tudósai akár kicsinyfőleg, akár mellőzőleg bánnának velük, sőt ellenkezőleg. Levelem szives közlését kérve, maradtam tisztelttel

Dr. *Békay* Árpád,
orvoskar dékán.

— **Péterffy Jenő hamvai itthon.** A horvát földön öngyilkossá lett és ott eltemetett *Péterffy* Jenőnek hamvait tegnap hozták haza Budapestre. Két derék magyar ember, *Pokrajacs* Péter karolyvárosi állomásnöke és *Sztróhal* Rudolf reálgimnáziumi igazgató őrizte ott az idegenben. A korán elhunyt tudós hamvait ma délután helyezték el a fővárosi lelakolotta díszsírhelyben. Zuhogó őszi esőben folyt le a szomorú temetés. A végüstiztessegen sokan jelentek meg. A Kislady-Társaság részéről ott voltak: *Berzeviczy* Albert alelnök, *Heinrich* Gusztáv, *Riedl* Frigyes és *Szűry* Dénes, azonkívül *Goldzicher*, *Csillag*, *Negyessy* egyetemi tanárok, a báró *Eötvös* József kollegium testületileg és még személyesen. A beszéltetést *Bakó* Adám premontrai kanonok végezte. A síremléket a jövő tavasszal állítják fel.

— **A pápa és földije.** Megható, családias jelenet játszódott le vasárnap a Vatikán ridég szobáiban: a pápa földijeit, *Carpineti* városka küldöttségét fogadta. Mondják, hogy a pápa egyetlen zarándoklat fogadása előtt sem volt olyan izgatott, mint tegnap, de nem is csoda. A szent atya előtt, aki most, mint Krisztus földi helytartója tölti be küldetését, fölelevenedtek azok a gyermekkori emlékek, amelyeket, mint *Fecchi* Joachim élt át *Carpinetóban*. A küldöttség a pápa a *Sala delle Carte geografiche*ben fogadta és több földijével, különösen az öregekkel hosszasan beszélgetett gyermekkori élményeiről. Mikor a küldöttség vezetője bemutatta az agg Bonifazio *Cervignani*-t, aki a pápa gyermekkori játszótársa volt, a pápa rendkívül megörült. Keblére ölelte a hófehér hajú aggastyánt és könnyek gyűltek a szemébe, miközben folyton simogatta a fejét és gyöngéden szólítottatta:

— *Mio caro Bonifazio, mio caro!* . . .

A tulboldog carpinetoiak meghatóttan szemlélték ezt a jelenetet, azután bevonultak a Belvedere-terembe, ahol a pápa fényesen megvendégelte őket. A jölekkü emberek a legnagyobb elragadtatással beszélnek a pápa nyájasságáról és csodálatos emlékező tehetőségéről. A pápa majdnem mindegyik carpinetoi családról kérdezősködött és tudta nevüket is, pedig hosszú évtizedek óta nem fordult meg szülőföldjén.

— **A jegybank budapesti palotája.** Az Osztrák-Magyar Bank tudvalegőleg az Újépület területén nagy telket vásárolt, melyen az intézet céljaira új palotát emelhet. A bank már legközelebb szűkebb körű pályázatot fog kiírni, amelyre több jeles építészünk fogja felhívni. Jelenleg a banknak egy szűkebb bizottsága a pályázati feltételek megállapításával foglalkozik.

— **Felfalták a cápák.** A *Leopard* osztrák-magyar hadihajó egyik tengerészkatona, mint Fiuméből táviratozzák, a Vöröstengeren jövet a tengerbe zuhant. A szerenésélen, a hajót csapatostul követő cápák felfalták.

— **Részletkérdés.** A budapesti mentők mindenképpen azon vannak, hogy a leghasznosabbá tegyék magukat. Buzgalmuk bizonyára teljesen önzetlen, ezt többször behibonyították már, de az is bizonyos, hogy anyagiakban nem állanak a legjobban, amivel kénytelen-kelletlen, de szintén elő kell állniuk néha. A kerületi előjárók tegnap egy kérelmet tárgyaltak, amelyet a mentők a tanácshoz intéztek, de az előjárók úgy határoztak, hogy nem teljesíthetik ezt a kérelmet úgy egyenesen. A mentők tudniillik magukra vállalták, hogy az elmebajosokat a kerületi tisztí orvosok felhívására ingyen a kórházba szállítják, a tehetősebb betegetől azonban elfogadják a költséget s utólagosan behajóztatják. Ugy látszik, e körül az eljárás körül nehézségek merültek fel s ezért azt kérték a mentők a tanácsától, utasítsa a tisztí orvosokat a felhívásban annak a jelzésére, vajjon ingyenes-e a szállítás, vagy számítható-e érte díj, amelyet aztán előre kérnének a beteg hozzátartozóitól. Az előjárók azt javasolták a tanácsnak, hogy ne teljesítse a kérelmet, mert a tisztí orvosok csak a veszedelmes elmebajosokat szállítják be a kórházba, azoknak az elhelyezését pedig nem lehet részletkérdéssel komplikálni, talán késleltetni. Hanem az előjárók szívesen magukra vállalják, hogy az elszállítás után kinyomozzák a rokonok fizetőképességét. Az előjárók ajánlata elég jólfajis s ha ilyen módon oldódik meg a kérdés, meg is nyugodhatnak benne. Az előjárók szándéka kétségkívül komoly ebben a nagyon is komoly dologban, amely a közbiztonságnak annyira az érdekébe vág. Valami olyas megoldás kellene itt egyébként, mint az iskolapénz körül. Aki teheti, az fizessen, akinek módjában van a fizetés és nem fizet, a lelkiismeretével számoljon le, amiért nem esik érdeket károsít. És inkább veszzen oda valami kis pénz, mintsem rideg üzleti huza-vona keserítsen el csak pillanatokra is olyan embereket, akiket amugy is súlyosan látogatott meg a sors csapása. Vannak pillanatnyi pénzavarok is, amelyek ha mindjárt nem, de esetleg hamarosan eltűntethetők.

— **Ünnepelt főszolgabíró.** *Dessueffy* Emil nagykái főszolgabíró negyedszázados szolgálati jubileumát ünnepelték a napokban a derék megyei hivatalnok nagyszámú tisztelői, köztük Pestvármegye alispánja, *Benczy* Lajos is. A küldöttségek üdvözlése után banket volt, amelyen a megyei tisztikaron kívül résztvettek: *Lukács* Gyula, *Hajós* József, *Pazy* nyug. altábornagy, *Kegelevics* Gábor főrendi tag, *Blaskovits* Ernő nagybíró, *Ervy* Vencel kir. járásbíró, *Tóth* József tanfelügyelő, *Bárczy* László kir. pénzügyigazgató stb. *Gulner* Gyula államtitkár, *Benczy* Ferenc főispán, *Horánszky* Nándor orsz. képviselő, *Seyfried* törvényszéki elnök s még többen kimentették elmaradásukat. A járás közönsége önkéntes adakozásból háromezer koronás alapítványt tett a jubiliás nevére.

— **A boroszlói merénylet.** A boroszlói örült asszony merénylete egy tábornok állásába került. Mint ugyanis Boroszlóbtól táviratozzák, *Wüstenorff* tábornok, a boroszlói helyőrség parancsnoka beadta lemondását. A motívumokról nem szól a távirat.

Vilmos császár még egyre kapja a szerencsekívánót táviratokat. Királyunk rögön a merénylet hírének vétele után megleghangú üdvözlő táviratot küldött szövetségtársának. Konstantinápolyból jelentik, hogy a szultán is táviratot intézett *Vilmos* császárhoz, amelyben örömet fejezi ki azon, hogy a császárt nem érte baj.

— **Elhunyt alispán.** *Hellebronth* Béla, Hevesmegye alispánja tegnap reggel Hevesen meghalt. *Hellebronth* 1888-ban lett a hevesi járás főszolgabírája s kiváló igazságszerető, tőrhatalan beszéletessége 1897-ben a megye élére emelte. Halála felett a részvétel meggyeszerető ösztálatlan nyílvánul. Elhunytáról a következő gyászjelentést adták ki:

Hevesvármegye közönsége és tisztikara mélyen megrendülve a legnagyobb fájdalom érzetével jeleníti meg, hogy a vármegye első tisztviselője: tiszabébi *Hellebronth* Béla, Hevesvármegye alispánja a közügyek terén kifejtett munkás élete 52-ik és előviláhatetlen érdemeket szerző vármegyei szolgálatára 17-ik évében a 1. évi november hó 15-án jobboldalt szenderült. A feledhetetlen és méltán gyászolt nagy halottunk hűlt teteme a . . . november hó 20-án délután 1 órakor fog Hevesen, a gyászhasznál beszéltetni és Zsadányon a családi sírba tba örök nyugalomra helyeztetni. Eger, 1900. évi november hó 18-án. Halás vármegyéd emléked mindig őrizni fogja!

— **Házasság.** *Kohn* Zsigmond, a magyar államvasutak állomási iónöke, eljegyezte Komáromban *Havas* Szidkét, *Havas* Károly leányát.

Okolicsányi László országgyűlési képviselő szombaton a pilis-szántói templomban öltéröz vezette özv. *Ujhazy* Mátyasné született *Rakovszky* Vilma leányát, *Sárkány*. Násznapok voltak *Okolicsányi* Dénes és *Baross* Károly.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlölségessé teszik az inylemez használatát. A szájból kívenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

speciálta a szájpadlás nélküli műfogak készítésében
VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

— **A lefoglalt boer kincs.** Néhány hónappal ezelőtt híre járt, hogy a boerok meg akarják menteni a még birtokukban levő aranykészletet s nemsokára rá híre jött annak is, hogy az aranyat sikerült átsempészniük Európába. Harminc láda aranyról volt szó. A hamburgi törvényesék büntető tanácsa két német banknak a megkeresésére lefoglalta ezt a harminc láda aranyat, amelyet a német keletafrikai hajós-társaság *Bundesrath* hajóján szállítottak Lourenço-Marquezből Hamburgba. Az aranyat *Nileken* és *Ackerman* lourenço-marquezei cég adta föl *Arnold* és *Cohn* hamburgi cég számára. A harminc láda aranyat azért foglalták le, mert a két német bank, a *Bank Alliance* és a *Dresdner Bank* abban a hiszemben volt, hogy az arany a transzváli kormány s ezzel akarta a két bank biztosítani azt a pénzt, amelyet a háború ideje alatt Transzvába küldöttek, s a köztársasági kormány a pénzt a maga számára foglalta le. Az *Arnold* és *Cohn*-cég a foglalás feloldását kérte, azonban a hamburgi törvényesök második polgári tanácsa azzal a feltétellel volt hajlandó ezt megtenni, ha a cég kétféle száz ezer márkát tesz le biztosítésként. Ez ellen az ítélet ellen a Hanza-városok legfőbb bíróságához folyamodtak s a bíróság az ítéletet meg is semmisítette. Ezzel a boerok megkapják aranyukat a hamburgi vég utján.

— **Eckstein Ernő.** Eckstein Ernő német regényíró és humorista tegnap este *Drezdában* meghalt. 1846-ban *Gissenben* született, tanulmányait több német egyetemen végezte, majd több éven át keresztül-kasul polyongta Európát, míg végre elébb Lipcsében, később pedig Berlinben telepedett le. Irói munkássága két részre oszlik: fiatalabb éveiben mint humorista jó névre tett szert, különösen könnyebb genréjű humorcselkei (*Der Besuch im Carcer*, *Arzt und Autor*) lettek népszerűek. *Salka a királynénak* című humoros epóza és *Venus Urana* című satirikus műve értékesebbek, de az olvasó közönség előtt jóformán ismeretlenek. A későbbi években egészen a regényíródalomnak szentelte tehetségét és néhány maradandó becsü történelmi regényt írt. Összes munkái közül legtovább a *Claudia* című történelmi regény fogja tartani Eckstein nevét.

— **A nagypénteki református társaság Erzsébet-ház.** Eppen egy hónapja, hogy a nagypénteki református társaság fölavatta és megnyitotta a budapesti Kamaraterdben létesített gyermekotthonát. A Sándy Gyula műépítész-tanár terve szerint egyszerűen épült *Erzsébet-ház*, ahol ma 19 fiú és 13 leány, 6—12 éves elhagyatott gyermek részesül kellő nevelésben és gondozásban. Van e gyermekek között katolikus, izraelita, evangélikus, református, kik valóban — dícséret az intézet vezetőinek, igazgatója és tanítóinak, *Makay Lajos* és nejeinek, nemkülönben az intézet orvosa, dr. *Grimm Ferencnek* és a házzelvezetőnek, *Pethő Jankának* — ugy szellemileg, mint testileg bántalmatos haladást tanúsítanak e rövid idő alatt. Öröm látni, mivé fejlődtek a véznán, betegesen bekerült gyermekek, mit eredményezett náluk a rend, a gondozás a jó eledel s a hamisítatlan jó levegő. Mint halljuk, a jövő év elejével beadja a székesfőváros is az ő 10 alapítványa helyére a gyermekeket, továbbá az egyes alapítók, a protestáns árvaház, a Lorántffy-egylet is a maguk védelmére, úgy, hogy a létszám: 50 gyermek, amennyire az intézet berendezve van, rövid időn teljes lesz. Meglepi a látogatót, hogy e vad helyből, hol két év előtt még csevevényes erdőnél és bozót nál nem volt egyéb, mi lett. Szép szőlőtelep, gyümölcsös, konyha- és díszkert van a túske és bozót helyén s igazán megérdemli a dícséretet *Biczó János* kertész e művéért, aki szeme előtt látva a földmívelési minisztérium hatvan holdas példátlan szép-szerű törzsgyümölcsös és szőlőszeti telepét, azzal versenye kéri.

A társadalom valóban nemes munkát végez midőn ezt az intézetet segítye. Amint látjuk az előtünk fekvő kimutatásból, jó idő járt a társaságra a megnyitás óta, mert adakoztak úv. *Szigyártó Sámuel*nek 10.000 koronát, herceg *Hohenlohe* Keresztély Jovániról 1000 koronát, Szilágyi vármegye 200 koronát. Hajdumegye 100 koronát, dr. *Vavády Gyula* Munkács 100 kor., dr. *Kiss Károly* Budapest 100 kor., *Dénes Zsigmond* Budapest 100 kor., *Jalsovitzky Sándor* és nővére Budapest 200 kor., úv. *Hanzely Lászlóné* Szeged 100 koronát, dr. *Falk Miksa* Budapest 100 koronát, *Csanády Dezsóné* Budapest 80 koronát, Szombathely városa 10 koronát. Ape község 10 koronát; apróbb adományokban egyesektől 220 koronát, református egyházaktól 32 koronát. A felavatási ünnepély költségeire külön gyűlt 524 korona, ezek együtt csaknem 13.000 koronát tesznek. Ez szép összeg, de szükség is van rá a társaságnak; mert bizony a célszerű épületek, a példás berendezés — dacára a kormány tekintélyes és egyesek, szállítások, kisebb-nagyobb segítségének, — a készpénzvagyont erősen igénybe vette.

Ajánljuk e nemes célt szolgáló társaságot a jószívű emberbarátok figyelmébe. Közleg a karácsony, a társaság szétküldte a kérdő ívet, szívesüljék meg az abban elmondottakat, gondoljunk az elhagyatott gyermekekre is és segítsük a nagyratörő társaságot, melynek gondnoki hivatala II. ker. Margit-rakpart 45. szám alatt van s hálás köszönettel fogad bármily csekély adományt is és későbbre szívesen ad fölvilágosítást.

— **Tizenkétéves gyilkos.** A vasmegyei *Csörötnéken* a múlt héten egy 13 éves fiú Vadász Rózi nevű 12 éves leánykát zsebkésével úgy mellbe szurta, hogy azonnal meghalt.

— **A prédikáló császár.** *Schneider* tengerész-káplán egy német folyóiratban hosszabb közleményt írt Vilmos császár tengeri prédikációjáról. A lojalis és jámbor ember „isten béke-császár”-nak nevezi a kínai csapatok császárját s részletesen elmondja, mint kongatnak a hajón, mint hívják elő a tisztet és a legénységet, mikor a császár prédikálni akar. A lelkész egy kissé pikáns is, mikor leleplezi a nagy császárt s elárulja a világnak, hogy a habok fölött szónokló imperatornak a potsdami udvari lelkész, *Keszler* tiszteletes, írja a beszédeket. Végül azt a jót keresi, melynél fogva a császár vallási funkciókban résztvehet s természetesen meg is találja. *Schneider* szerint a császárt az a jog mint Poroszország királyát, mint hajókapitányt és mint keresztény családát gyűlölti meg.

— **A mi katonáink Kínában.** A mi Kínába küldött csapatainkról kevés hírt olvastunk mindaddig a szélső keletről érkezett táviratokban. Nem esoda, kevesen vannak s előre is tudhatunk, hogy nagyobb feladatokat nem hajthatnak végre. Most azonban egy német haditudósító, gróf *Nayhauss Ottó*, részletes tudósítást ír a mi csapatainknak viselt dolgairol. *Nayhauss* ugyan mindig osztrák katonákról beszél, mi azonban tudjuk, hogy elég magyar fiú is van azokban a csapatokban, sőt éppen a legszebb hőstettet egy fiatal magyar követte el, mint az alább olvasható.

Gróf *Waldersse* meglátogatta szeptember 27-ikén a Taku mellett levő tábori kórházat, melyben a Pejtangnál megsebesült katonák fekszenek. A tudósító leírja ezt a látogatást és magasztalja sebesült katonáinkat.

Ott fekszik, írja, tizennégy súlyosan sebesült osztrák és kétszáz, hogy mindegyik életét meg lehet-e menteni. Borzalmasak a kezükön és arcon levő sebesülések, melyeket a robbanás okozott. Az osztrákok tula donképpen Pejtang ünnepelt hősei. A kis csapat bátran és rettenthetetlenül nyomult előre és vezetője, *Papp sarhajó-zászlós* egy emberrel elesett és halálával megölte a csapata után nyomuló németeket a hasonló sorstól. De valamint *Papp neve dicső-cégesen összeforrott örökre a pejtangi erőd elfoglalásával*, *Trapp sarhajó-zászlós* is Pejtang egyik hőseül fogják emlegetni. *Ő volt az első*, aki mindössze nyolc emberrel hátulról behatolt az erődbe és ott küzdte az osztrák-magyar lövegöt. Az az elismerés, melylyel itt mindenki illetlenül adózik az osztrákoknak, odahaza bizonyára büszke visszhangot fog kelteni és bizonyára élénkebbé válik az azon való sajnálkozás, hogy a politikai viszonyoknál fogva csak elégtelen kis számú haderő tehet tanúságot az osztrák-magyar hadsereg nagy értékéről és bátorságáról.

— **A korrekúra.** Gróf *Coréullier* — így szolt a tegnapi hír — hátlenségén kapta a feleségét s azyonlétet. Tegnap tehát gróf *Coréullier* ur hős volt még, nemes férfi, aki szörnyű szigorúsággal osztott igazságot a saját ügyében. Ma megjött a gróf ura vonatkozó korrekúra. *Coréullier* nem hős, hanem közönséges gazember, aki pénzért gyilkolta meg a feleségét. A grófnő dusgazdag asszony volt s az ura az ő vagyonán élésködött s az asszony millióiból elégitette ki költsége passzióit. Emiatt az asszony válpórt indított a férje ellen. A bíróság kimondta a válást s a három gyermeket az anyának ítélte oda. Gróf *Coréullier* ettől fogva mindenáron azt akarta, hogy a gyermekek nevelését bizzák ő reá, mert azt remélte, hogy ily módon nagyobb összegű neveltetési járulékra tesz szert. A gróf terve nem sikerült s efeletti dühében lölte le a feleségét.

— **A casertai gróf szerelme.** A szerelm dia-dalát jelenti az a házasság, amelyet a casertai gróf fia az asturiai hercegnővel kötött. A spanyol vezető politikusk ugyanis ellenezte ezt a frívret, mely könnyen megronthatja Spanyol- és Olaszország jó viszonyát, lévén a casertai gróf a nápolyi király unokája és így a képeletbeli nápolyi királyság trónörököse. Az asturiai hercegnő azonban, aki a régenskirályné legidősebb gyermeke, kijelentette, hogy nem törődik a politikával és ő nem lesz más felesége mint a casertai gróf. Az olaszbarát spanyol képviselők még interpellálni is akarnak a házasság miatt, mely szerintük a kormány gyöngyességét jelenti. A házassági hír alkalmából nem lesz érdektelen, ha felemlítjük azt a kinos incidenset, amely a telen játszódtott le egy madridi udvari bálon. A casertai gróf ugyanis a bálon a nápolyi királyi érdemrenddel jelent meg, ami annyira fölzogatta az ott levő olasz nagykövetet, hogy ezt a megjegyzést tette a herceg füle hallatára:

— Nem tudom miféle rendjelet tűzött fel — ez az ur itt?

Most pedig ez az ur a spanyol király sógora lesz.

— **Vallomás a bitófa előtt.** Roveretóbból jelentik, hogy *Grassubacsor*, a ma reggel kivégzett rabló-gyilkos a kivégzés előtt felhatalmazta gyóntatóját, ér-

tesítse a bíróságot, hogy ő gyilkolta meg és rabolta ki 1899-ben Innsbruckban Spaun Annát.

— **Adó-licitáció.** Aki soha életében át nem fordított az újságban azokon az oldalakon, amiken közgazdaságról van szó, akinek a tőkéje hozza meg azt a kamatot, amiből fogatot tart és ha úgy tetszik, a Rivierán — az is tudja, hogy ez idő szerint minálunk olyan idő járja, aminek a botorok nyelvén általános pangás a neve. Semmi pénz, semmi üzlet. A szabó panaszkodik, hogy senki se csinált új ruhát, mindenki a régit javíttatja ki újjá, a legnélkülözhetetlenebb szükségleti cikkeket vásárlja megcsappant, kevesebb kenyér, hus, liszt, cukor fogy, mint amennyi más esztendőben az átlag egy nagy esomó ember teljesen kenyér nélkül maradt a pangás miatt. A gyárak, műhelyek képtelenek arra, hogy mindenkit foglalkoztassanak, aki a szolgálatukban áll. A személyzet egy részét elbocsátják és napirenden van az, hogy itt is, ott is redukálják a fizetéseket, meg a napszámot. Még rugaszkodni se igen lehet ez ellen, mert amíg valahogyan élely-egy vállalkozás és úgy ahogy kenyeret ad egy esomó embernek, addig még mindig jobb a helyzet, mint ha a valahogy helyett elkövetkezik a sehoggy, tudniillik a vállalatok kénytelenek becsukni a műhelyeket. Meséket — igaz meséket — beszélnek arról, hogy a fényes korzó-utak elégán boltjaiban, ahol a fényűzési cikkeket árulják, milyen szenzáció-számba megy egy vevő. Kezdődik fenn a nagy Kvachoknál és véges-végig hullámiák a kivételes nagy szegénység a legalsó osztályokig. A különbség persze az, hogy fenn még birják az életet és majdnem úgy birják, mintha mi sem történt volna; lenn azonban, a kis egzisztenciák között réges-régen nem volt olyan nyomasztó a megélhetés nagy gondja, mint ma. A háziurakat tessék tanunk hívni. A fertály nem az ma, ami rendszeren szokott lenni, hogy kilencven százalék a lakókból pontosan fizet s tíz százalék adós marad. A lakók fele fizet valahogy, a másik fele pedig igéri, hogy majd fizetni fog. És mennyi az apró kontó mindenféle, a krajcárok, amiket képtelen kiizzadni a nép. Ilyen speciális esetekben mi természetesebb, mint hogy mindazok a fórumok, amelyeknek a közterhek adminisztrációja a feladatuk, a lehetősegg könnyitenek az összesség bajain. Ez létkérdés magára az összességre nézve, mert a szegény ember csak úgy képes erőre kapni, ha nem hajtják bele a züllésbe. És mindaddig van remény arra, hogy az ez idő szerint nagy nélkülözéssel küzdő sok adós fizetni tud majd s állandóan produktív lesz a közfértéségek előteremtésében, amíg békét hagy-nak neki s nyugodtan várják be a változandó időket. Hogy békén hagyják, az úgy értendő, hogy legalább az otthonát ne bántásák. Az az ember, akinek van egy szobája, ahol meghuzhatja magát éjszakára s van egy konyhája, ahol megfőzheti a rántottlevesét — polgár. Akitől elveszik a csekély és legtöbbnyire teljesen értéktelen butorát, azt megosztják az önértékétől. Az utcára kihajtott ember esavargó. Attól ugyan nem kap több adót se az állam, se a főváros. S Budapestben ez idő szerint az a lelketlenség és ostobasággal súlyosbítják a szegény ember helyzetét, hogy iszonyu energiát fejtenek ki az adók behajtásában. Aki tud valahogy fizetni, az fizet s megelőzi azt a máskülönben is barbár eljárást, hogy a butorát becepeljék az árverési esarnoknak nevezett poloska-esürbe. Aki sehoggy se tud fizetni, abból földönfutó lesz. A honlap-utáni közgyűlés tárgysorozatának nyolcadik pontja például úgy szól, hogy a főváros harmadik kerületének előjárása póthitelt kér ahhoz a számához, amit előirányoztak számára az ellicitál-landó cök-mód szállítási költségeire. Nem volt elég a költség. Annyi óeska sifonért és rozoga asztalt hordtak el a szegény emberektől, hogy nem volt elég a summa, amit rászántak. — *Sulyos*, veszedelmes bűn az, hogy ebben a városban elbánnak a szegény emberrel. Veszedelmes, mert elkekeredést termel. S a mellett — hihetetlen, de mégis igaz — humor is van ebben a bárgyuságban. Micsoda közgazdasági tekintély lehet az, aki ezeket az ügyeket így intézi. Vagy: — azok, mert hát sokan vannak. Új adókat csinálnak s a lakosság egy részét megosztják a lehetőségtől is annak, hogy valaha egyéb adót is fizessen, mint leglöllebb esténként hat krajcárt a — hajléktalanok menhelyében.

— **Beteg főreáliskola.** Nagy az ijedelem a soproni honvédfőreáliskolában. Az intézet tanárai ag-gódvá állnak körül *szétizemnyolo* betegágyat, amelyben az intézet növendékei fekszenek. Az intézet parancsnoka: *Liszky* alezrekes jelentést tett a honvédelmi miniszternek, aki dr. *harasztai Bernolák József* vezértörzsvorost küldte ki a páciensek megvizsgálására. A honvédfőreáliskolában azt az értesítést adják, hogy a vezértörzsvoros a tömeges megbetegedéseket a viz-vezetési viz okozatának mondja. De mert egybűt ilyen hatása nem mutatkozott a viznek, nagyon való-szerű az a másik verzió, mely szerint a honvédfőreáliskola növendékei a napokban kolbászt ettek, melybe valami mérgező anyag keveredett és ez okozta a tömeges megbetegedést.

— **Angol ítélet.** Londonban egy csomó fiatalember és leány ment az utcán, össze-fogva elepték egy sorban a gyalogjárót. Meglátta ezt egy rendőr és rájuk szólt, hogy ne állják el az utat. A fiatal urak furcsa kedvtűben lehettek, mert engedetlenkedni merészkedtek. Egy angol rendőr ellen. A rendőr erre egyszerűen foglyul ejtette a legelevenebb ifjút. A többi ebbe nem akart belenyugodni.

— Aki közeledni mer hozzám, azt leütöm! — jelentette ki a rendőr és mutatta a kurta vasbotját.

Azzal vitte a foglyát a bíróhoz. A bíró, mikor tisztában volt a helyzettel, beszélni kezdett. Ilyenformán:

— Legjobban szeretném, ha rögtön lecsukathatnám a rendzavaró urat. Isermem ezt a tempót, magamnak is le kellett már térnem a kocsitra az ilyen kompánia miatt, ami persze mellékes. De láttam másokat is, akiket így le-szorítottak a trotórról. Hát le nem csukathatom az urfít, nincs rá törvényem, hanem a legnagyobb pénzbírsággal sújtom. Fizet ennyit, meg ennyit, máskor majd elmegy a kedve az ilyen erőszakoskodástól... Nincs annyi pénze az elitelt urnak? Akkor két kezesre van szükségem, ennyi meg ennyi pénzzel. Addig az elitelt ur a dutyiba!

A bírónak sikerült mégis lecsuktatni a vádlottat, ilyen módon már volt törvénye. Azért volt ilyen szigorú, mert ropant nagy Londonban a közönség tisztelte és a rendőr előadásában a tévedés teljesen ki van zárva.

— **Gyermekcsempészés.** Abban a bonyolult gyermekcsempészési ügyben, amelyben *Ónody Géza* volt oszággyűlési képviselő tett jelentést a főkapitányságnál, s amelyről már említést tettünk — a rendőrség most is folytatja a vizsgálatot. Az eset az eddigi adatok szerint a következő: *Ónody Géza* viszonya volt *Düris Katalinnal*, aki egy fővárosi ügyvédnél volt gazdaasszony. A viszonyból gyermek született. Ez azonban még nincs köztudomású. A gyermek állapota Való csak az, hogy *Düris Katalin* áldott állapotban volt, amikor *Ónody* a fővárosból vidékre költözött s a mikor ismét visszatért, *Düris Katalin* elmondta neki, hogy leánya született és hogy egy barátja *Melcer Alice* vette magához a gyermeket, akit adoptálni fog. *Ónody* kijelentette, hogy ő akarja a gyermeket adoptálni és gondoskodni akar a jövőjéről, de soha nem tudta elérni, hogy akár gyermekét, akár azt a bizonyos *Melcer Alicet* láthassa. *Ónody* végre ösztönözött *Düris Katalint*, hogy vagy a gyermeket adja ki, vagy a sokszor emlegetett barátánál tegye le a szükséges összeget a gyermek jövőjének biztosítására, különben följelentést tesz a rendőrségnek. Erre a felszólításra *Ónody* pár nap múlva azt a feleletet kapta, hogy adjon a gyermek részére néhány ezer forintot, különben ha följelentést tesz, *Düris Katalin* a birtokában lévő adatokkal kompromittálni fogja. *Ónody* erre a följelentéssel félt. Kiderült eddig az, hogy *Düris Katalin* 1898-ban örökbe fogadást végeztet apórhírdetés útján egy három-négy hónapos csecsemőt keresett. *Frandich János* raktárlélgyelő is iri ajánlatot és erre megjelent nála *Berkovits Istvánné Szegedről*, aki elvitte a lánygyermeket azzal, hogy Szegeden megmutatja a férjének és azután majd ügyvédje elintézi az örökbe fogadást. *Frandich* hiába várta azóta az asszonyt és a gyereket. *Szegedről* azt felelte neki a posta, hogy ott a címzett *Berkovits Istvánné* teljesen ismeretlen. Most tudódott ki, hogy lett *Frandich* kis leánya. *Düris Katalin* vitte el, aki vagy egyáltalán nem szült gyermeket vagy ha szült is, a gyermek gyanus körülmények között meghalt. Gyermekre azonban szükség volt, hogy *Ónody* zsarolhassa. Érdekes, hogy *Düris Katalin* ugyanezzel a gyerekekkel, ugyanígy egy másik most küllöldön élő barátját is zsarolta, aki végkielégítésül nyolcezer koronát küldött. A rendőrség most azt kutatja, hogy volt-e *Düris Katalinnak* gyermeke, ha volt, hová lett és hogy ki az a titokzatos *Melcer Alice*. *Düris Katalin* ma a vizsgálóbíróhoz kísérték át. A rendőrség pedig folytatja a nyomozást, mert azt hiszi, hogy *Düris* nem is szült gyermeket, hanem magzatját elhajította és a kis *Margitot* öltette holmi zsarolási miltétkre. Vagy ha a leány megszült is a gyermekét, akkor ennek a halála válik gyanussá. *Melcer Alicere* néve pedig lehetséges, hogy nem is létezik és csupán *Düris Katalin* költötte, ezzel akarván leplezni annak a sok ajándéknak és pénznek eredetét, amit kapott.

— **Gyilkosság az utcán.** Tegnap este 11 óra tájban a Podmaniczky-utca 63. szám alatt levő ház előtt négy olasz munkás megtámadta az arra haladó *Altomare Korradó*, olaszországi születésű, 28 éves kőfaragó s rövid tusa után egyikük nyakonszurta. Altomare összeesett s pár pillanatra rá meghalt. Az odasiető rendőrök a támadók közül kettőt névszerint *Podzenics József* göröci születésű, 27 éves és *Tonarilli Kajetan* olaszországi születésű, 37 éves kőfaragókat elfogta. A másik kettő a velük volt nővel együtt elmenekült. Az elfogottak nemcsak a gyilkosságot, hanem még azt is tagadják, hogy akár a meggyilkoltat,

akár a többieket — akik elmenekültek — ismernék. A nyomozás arra enged következtetni, hogy a gyilkosság oka bosszu. A gyilkosságot, miként a testen észlelni lehet, valami kétélű eszközzel, alighanem törrel hajtották végre, de ez az eszköz eltűnt a helyszínről. Miután ez az eszköz a vizsgálatra rendkívül fontos, a rendőrség ezen az uton is felhívja azt, aki esetleg magához vette, szolgáltatassa be a főkapitányságnál *Tóth János* fogalmazónak, aki a vizsgálatot ez ügyben vezeti.

— **Rokonok hiányában.** Brassóban meghalt egy szíjgyártó. Annak rendje-módja szerint kiadták a gyászjelentést, mely annál is gyászosabb volt, mert a végén csak ez állt:

— Nyugodjék békével!

A rokonok, akiket pedig ilyenkor szép sorban szoktak tanuságtételre hívni a világ elé s akik mindannyian szomorodott szívvel jelentik a jelenteni valójukat, ezen a partécédulán teljesen hiányoztak. Helyettük csak azt írták alá, hogy rokonok hiányában.

A brassói újság nyíltterében ma három ember tiltakozik ez ellen a kifejezés ellen s azt írja, hogy a szíjgyártónak igenis vannak vészerint rokonai s hogy ők élnek még, miért is joggalann azt irni a szegény szíjgyártóról, hogy rokonok hiányában szorult másra. Ime a szíjgyártónak igenis vannak rokonai. Vészerint, kedves rokonai, akiket az ő halála megdöbben, lesújt, akik visszakövetelik az elhunytat maguknak. A nyíltterében vivjék a halottat, a nyilvánosság előtt, a világ szemelátára. Ez a csodálatos rokon szeretet olyan megható s olyan ritka — szinte nyilvánosság elé való annak a kutatása, hogy miért jelentkeznek most ezek a jó rokonok.

— **A galvestoni katasztrófa és a vasutak.** Az a szörnyű katasztrófa, mely Galveston virágzó amerikai városát pár hónappal ezelőtt elpusztította, a vasutaknak és velük kapcsolatos vállalatoknak is óriási károkat okozott. A legsúlyosabb veszteség érte a *Galveston Wharf Company*, melynek közel nyolc kilométer hosszban a tengerparton elhúzó áruraktárait és szineit az ár elsöpörte s a nyílt tengerbe sodorta. Jellemző ezeknek a raktáraknak méreteire, hogy csupán gyapból egy millió bál fogadhattak be s a köztük elfutó iparvágányok hossza közel ötven kilométerre rugott. Egy másik a városba vezető vasút vonalát a hullámok tisztára elmosták, miközben száznál több menteni igyekvő munkás lett a fellevesztett elem áldozata. Sok más nagy vállalatot hasonló arányban sújtott a csapás, úgy, hogy az amerikaiak közmondásos tetteje dacára is évek fognak kelleni, míg a város és a vasutak a katasztrófát kibeverik.

— **Vadászat.** Folyó hó 8-ikán, 9-ikén és 10-ikén báró *Révay Simon* tiszai uradalmahoz tartozó erdei vadászatot tartattak, melyeken *József Agost* főherceg ő. cs. és kir. senege is részt vett. Terítékre került 800 darab fácány és nyul és 21 darab őz. Résztvettek még a vadászatokon: báró *Révay Gyuláné*, báró *Révay Gyula* és *László*, gróf *Nyáry Kálmán* és *Károly*, gróf *Berchtold Kázmér*, báró *Lindelf* *Henrich*, *Klobusitzky János* országgyűlési képviselő, *Szentiványi Oszkár*, *Helez Gyula*, *Botka Zoltán*, *Kosztolányi István* nagybirtokosok és a háziur.

— **Eltűnt fiatal leány.** *Eleny Mihály* nyugalmazott vásárlagaztó *Rano der-utca* 14. szám alatt lévő lakásáról nevelt leánya, *Herfert Amália* 19 éves hajdon eltávozott azzal, hogy templomba megy s azóta nyoma vesztett. A szerencsétlen leány vallási tébolyban szenved. Eltűnésének pejta ruhát, fekete prémes kabátot, fehér nyakalapot és lakkeipót viselt. Keresik mindentel.

— **Rendőri hírek.** Az éjszaka a *Zsigmond* és *Margit*-utca keresztezésénél egy ismeretlen számú bérkocsis elgázolt egy tulitass állapotban lévő, urias kímzésű férfi, akinek személyazonosságát eddigélel ittassága miatt megállapítani nem lehetett. Sérülése életveszélyes. — *Hastinger* *Katalin* eszed az éjszaka gyermeket szült. Az újszülött valahogy egy vizes dezsába került ahol megjutott. A rendőrség vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy miként jutott a gyermek a dezsába. — Szombaton reggel a *Margit*-útról egy katona a *Dunába* ugrott és eltűnt a habokban. Holttestét kiöntötték s megállapították, hogy az öngyilkos *Bobák Manó* 68-ik gyalogezredbeli közkatona. Tettének oka ismeretlen. — *Simkovich Mihály* alezredes panaszt tett a rendőrségnél, hogy e hó 9-én távollétében a *Toldy Ferenc*-utca 54-ik számú lakásáról egy közkatona kicsalta ablakját, amely 85 forintot ér. A csalo katonát nyomozták.

(x) **Egyenruhák**, diszkrétionok és libériák, olasz vivözékek igen olcsón kaphatók *Tiller Mór* és *Társas* cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányú posztó bokavédőmet (gamasi). Kapható drapp olív, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész Pál* divatruházában, *Kerepesi-ut* 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

A siralomházban.

— Egy halálbrailt utolsó napjai. —

Szatmár, november 19. *Papp Béla* és *Zsoldás Mihály* előtt holnap hirdetik ki a Kuria ítéletét. A megváltoztatott ítélet kihirdetését a mai Erzsébet-nap miatt halasztották el. *Papp Bólat* szardán reggel akasztják föl.

Meg kell halnom, ha csak — oh én bamba! — Semmi reményem! Kötélen lógok, mely minden percben elszakadhat és alattam egy örvény nyílik.

De ha megkegyelmeznének nekem? — Kegyelem? — kitől, miért és hogyan? — Nem kegyelmezhettek nekem, az intő példa miatt nem tehetik. — Ugy mondják ők.

Bár könnyűrülne rajtam a jó Isten és küldene egy madarat, mely énekelve akár csak néhány percre, feledtetné velem nyomorúságomat!

Jó vagy rossz szellem volt-e, mely meghallgatta imámat, nem tudom; de hirtelen még többet is hallottam, mint egy madár hangját; emberi hangot hallottam, egy kis lány énekét. Szomorúság és fájdalom nyilvánult dalában, mely egy gonosztevő sorsát beszélte el, ki gyilkolt és rabolt és azután kedvesét a királyhoz küldte, hogy kegyelmet kérjen számára. De a király nem kegyelmez, hanem azt izeni a gonosztevőnek, hogy már készül számára az akasztófa.

Többet nem hallottam és nem is hallhattam. E szörnyű panasz félig rejtett, félig nyílt értelme, e haro a esendőrökkel, a nő küldetése a királyhoz, és ez a király, ki rosszkedvűen azt mondja az asszonynak, hogy emberének már készítik az akasztófat; mindez a legédesebb dalban, a legbehelgőbb hangon elmondva, lesújtó, kábító hatással volt reám!

Oh, bár menekülhetnék innen! Hogy szaladnék a mezőkön át! Nem, nem szaladnék. Ez gyanút keltené. Lassan, egész lassan kellene mennem és közben egy dalt fűtyülnék. Vagy valami durva vászonkötőt kellene szereznem, melyet a környékbeli kertészek viselnek.

Tudok egy ligetet a mocsár szélén, hova gyermekkoromban minden csütörtök elmentem pajtásaimmal, hogy békát fogjunk. Ott elrejtőznék, és csak az éj beálltával mennék tovább.

Oh én boldogtalan áldozó! Menekülésre gondolok, holott jól tudom, hogy a három lányfi vastagságu falat, mely itt fogva tart, nem törhetem keresztül! — Halála ítéltve, — ez iszonyu és szívet verzik, ha arra gondolok, hogy egykor mint gyermek jöttem ide más gyermekekkel, hogy a börtönlakókat bámuljam...

Oh én szegény gyermekem! Még csak néhány óra és atyád nem lesz többé. Ha fejem lebulott, széjjelvagdalják tagjaimat a hideg márványasztalon; a maradványokat egy kosárba dobják és elviszik a esüdes sirtérbe. Igen, így tesznek atyáddal, olyan emberrel, kit egyikük sem gyűlöl, kit mindnyájan sajnálnak és megmenthetnének. Meg fognak ölni, halod? — Hidegvérrel, szertartásosan és az igaz ügy kedvéért! Nagy isten!

Szegény gyermek! meg fogják ölni atyádat, ki oly gyöngéden szeret téged, ki oly gyakran eső-kolta kicsiny bársnyos nyakad, játszadozott selyem fürteiddel, kezében tartotta szép, kerek arcodat, ki térdően ringatott és ki esténként imára kulcsolta kezéd.

Ki fogja mindezt pótolni? Ki fog téged szeretni? Kortársaidnak van apjuk, csak nekéd nincs! Le kell szoknod a névnapünnepéről, az újvi ajándékokról és játékszerekről, talán ételről és italról is — és ezt nem teheted.

Igen, ha az esküdtek látták volna, talán belátták volna, hogy egy hároméves gyermek atyját nem szabad megölni, hogy szem előtt kell tartaniok e gyermekét és sorsát, ha megnő.

Az Isten szerelméért, kegyelem!

Talán megkegyelmeznék nekem?

Hívják ide ügyvédemet; de gyorsan, oly gyorsan, mint lehetséges!

Küldjetek a gályára, öt évre, tíz évre, husz évre, örökre, — csak hagyjátok meg életemet — hagyjátok meg e kedves, gyönyörű életet!

Szerencsés, boldog a gályarab! Járkál, látja a napot, melegeedik sugarai alatt és iszka a lényét. Ah, vigyete a gályára! Kegyelem! Kegyelem!

Az élet nagyon is szép...

A pap itt van.

E fehérhaju ember, nyájas arckifejezésével és tisztelteméltó tartásával talán jó és kegyes szívű

ember. Láttam mint nyitotta meg ma reggel erszényét a foglyoknak. De miért van az, hogy hangjának kifejezése sem szívből jövő, sem szívhez szóló, hogy semmit sem mond, mi felvilágosítaná a szellemet és felmelegítené a szívet? Szava hidegen hagy, hasznatlannak látszik és olyan mint az eső, amely az ablakhoz csapódik.

Mindazonáltal látás jól esik nekem. Szomjazom a vigasz szavait és e pap mégis ember. Azért is jó hatással van rám megjelenése. Leültünk, ő a székre, én az ágyra. — Fiam! mondá — és e szép szó mélyen meghatotta szívemet — fiam, hiszed Istent?

— Igen, atyám!

— Hiszed a szent római egyházat?

— Szívesen, atyám!

— Ugy látom, fiam, mintha kételkednél.

Erre beszélni kezdett és sokat beszélt; sok szót mondott és mikor azt hitte, hogy már eleget beszélt, hallgatott, félkelt és rám nézett, e rövid kérdést intézve hozzám:

— Nos?

Féliktem és mondám:

— Uram, hagyjon magamra, kérem.

— Mikor jőjtek ismét?

— Majd megízenem.

Szóltanul távozott és fejét rázva mintegy azt látszott mondani: Istentelen!

Istentelen? Nem az nem vagyok, és bár mily mélyre buktam is, az Istenbe vetett hitemet még sem veszítettem el. De mit is mondhatott nekem ez öreg ember? Semmit, mit mélyen átértézt vagy át gondolt volna, semmit mi könnyeket esalt volna szemembe és szívemet ábítatra hangolhatná. Ellenkezőleg csak általános, bárkire alkalmazható közhelyeket hallottam igazság nélkül az én esetemre, jelentőség nélkül az én helyzetemre; keneteljes szavak voltak, és nem a szív egyszerű szózata; szentimentális prédikáció volt és teologikus okoskodás, itt-ott egy-egy egyházati latin mondása, szent Agostonból vagy Gregoriusból talán. Oly színben tűnt fel nekem ez ember, mintha feladatot darálna le, melyet már vagy huszszor mondott el, vagy mintha egy témát világitana meg, melyet gyakori ismétlés által kívülről tanult. Hangja szenttelen volt, tekintete kifejezés nélküli és keze mozdulatlan.

Es hogy is lehetne másképp? Ő a börtönben van alkalmazva; hivatala a vizsgálat és a felemelés; ő a vizsgából él. Ő biztatja a rabot és a szegényt büntös és gyóntatja őket, az az ő hivatása. Megöregedett vén emberek vizsgálatása közben, kiket halálhoz vezetnek és megszokta azt, mi másokat iszonyattal tölt el; haja már nem mered ég felé, a vérpád és gálya megszokott közhely neki; könyvet vezet az elkárhozott lelkekről és abban itt egy rab ott egy halálra ítélt van beírva. Késő este hírtl hozzák neki, hogy holnap vizsgálatnia kell valakit és ő kérdi, hogy gályarab-e vagy halálra ítélt? Erre végig olvassa témáit és pontosan megjeljenik.

Oh, bár küldtek volna hozzám helyette egy fiatal lelkész vagy a szomszédos falu öreg papját, ha elhívták volna őt, mikor éppen a meleg kandelákkal mellett ült és azt mondták volna neki, hogy egy embert visznek a házába, jőjjön és vizsgálatja meg! Alljon mellette, újjön oldala mellett a kocsi és rejtsd el keresztjével a hóhért. A vérszomjas tömeg ne zavarja meg gondolatait; álljon mellette a bíró alján és ne menjen oldala melől.

Igy szóljanak hozzá és e meglepett, a vártalan által elámult papot hozzák ide nekem. Szívem borul nek és azután térdre előtte; ő sirna és én vele; tüzes nyelvel beszélek és én meg volnék vizsgálatva; szívem összeolynék az övével; ő megragadná lelkemet és én istent. De mije vagyok én e papnak itt és mim ő nekem? Egy egyéne a boldogtalanok csoportjának, árnyék, melyet naponta lát, egy számmal több a kivégzések könyvében!

Talán rosszul cselekszem, hogy így visszautasítottam őt; mégis ő jó ember és én rossz vagyok. Ah, nem az én vétkeim; az elítélt lélegzete megront és lealjasit mindent.

Eppen éltel hoztak, azon hiszembem, hogy éhes vagyok. Válogatott falatok, csirke, mint gondolom és más nyálkás. Megkísérlettem az evést; de az első falatnál kihullott minden a kezemből; keserűnek és bűzsnek éreztem ízét.

Sajátságos, hogy oly gyakran gondolok a királyra. Mintha mindig valami hangot hallanék, mely fülembé sug.

Egy palotában lakik egy férfi, kinek minden ajtaja előtt szintén örök állanak, oly férfi, kinek párja nincs ez országban, épp úgy, mint nekem, csak azon különbséggel, hogy ő épp oly magasan áll, mint amilyen alacsonyan én. Életének minden perce nagyságból, dicsőségből, gyönyörből és mámorból áll; szeretet és tisztelet környékezi; a lehangol-

sabb hangok is elhalkulnak, ha vele beszélnek és a legbüszkébb is fejet hajt előtte; maga körül csak aranyat és selymet lát. E perben talán minisztertanácsot tart, melyben mindnyájan osztják a véleményét, vagy a holnap vadászatra gondol, vagy a ma esti ünnepélyre, és az előkészületeket másnak emendi át.

Ez az ember husból és vérből való, mint én, és életem megmentéséhez elegendő volna, ha e tollal egy lap papírra ráírná nevének kevés betűit, vagy ha csak fogatra találkoznék taligálmam. Rögön összemolnánk a bító, és szabadság, boldogság, élet és becsület, minden az enyém volna ismét!

A király talán jó ember és talán meg is akarna menteni.

De van-e egyáltalában tudomása felőlem?...

Hugó Viktor.

Vörösmarty emlékezete.

Budapest, november 19.

A Vörösmarty szobor-bizottság elnökségének küldöttsége holnap, kedden délelőtt járul magyar díszben a király elé, hogy megköszönje neki a szoborra tett adományát. A király 10 órakor fogadja a küldöttséget, amelynek tagjai Percezel Dezső, képviselőházi elnök vezetésével Falk Miksa a Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének elnöke, a Pester Lloyd főszerkesztője, Halmos János, Budapest polgármestere, gróf Kegyelvi István intendáns, Kornfeld Zsigmond, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója, Márkus József, Budapest főpolgármestere, Rákosi Jenő, az Otthon elnöke, a Budapesti Hirlap főszerkesztője, Szily Kálmán, az akadémia főtitkára, Thék Endre nagyiparos és Vészi József, a Budapesti Újságírók Egyesületének elnöke, a Budapesti Napló főszerkesztője.

A szoborbizottság vigalmi albizottsága ma délután az Otthon körben Vészi József elnökkel mellett ülést tartott, amelyen jelen voltak Beöthy László, Molnár László, Rothauser Miksa és Márkus Miksa, a bizottság jegyzői. Az ülésen megjelent Bellovics Imre, a zenekedvelők egyesületének igazgatója is, aki Vészi Józsefnek, a zenekedvelők egyesületének elnökének bevezető szavai után, Ormódy Vilmosnak, az egyesület elnökének megbízásából bejelentette, hogy Verdi Requiemjének december hónapra tervezett előadását a szoboralap javára rendezik. A bizottság e hazafias ajánlatot nagy örömmel fogadta és köszönetéről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti Ormódyt. Beöthy László igazgató bejelentette, hogy a Nemzeti Színház tervékenyen csatlakozik ahhoz a mozgalomhoz, amely a szobor megteremtésére szükséges tőke gyarapítására megindult. Ugyancsak jelentést tettek arról, hogy Porzolt Kálmán, a Népszínház igazgatója egy estére följajlotta színházát a szoboralap javára rendezendő előadás megtartása céljából. Ezt is nagy köszönettel vette tudomásul a bizottság és az előadás tervezése és rendezése körül való közreműködésre a bizottság jegyzőjét küldte ki.

Szöll Kálmán miniszterelnök a Petőfi-Társaság tegnapi Vörösmarty-ünnepélyén, akadályoztatása miatt, nem jelenhetett meg s elmaradását Jókai Mórhoz intézett következő levelében mentette ki:

Igen tisztelt Méltóságos ur! A Petőfi-Társaság Vörösmarty-ünnepélyére szóló szives meghívást úgy a magam, mint feleségem nevében őszinte örömmel vettem és igaz hálaival tölt el az a kegyelet, amelyivel a Petőfi-Társaság is adózik annak, akire oly szoros rokoni kötelek ítétek. Annál mélyebben tájolólok, hogy halaszthatatlan teendők az ünnepély napján eszölitotnak Budapestről és így legnagyobb sajnálatomra akadályozva vagyok abban, hogy a Petőfi-Társaság kegyeletes ünnepén megjelenhessek. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem nyílvánítását.

Szell, s. k.

Ma, november hónap 19-ikén volt negyvenöt esztendeje, hogy Vörösmarty Mihály Pesten meghalt. A halálának napjának évfordulója alkalmából a halhatatlan költő síremlékét a kerepesi-uti temetőben megkoszoruzta az Egyetemi Kör. Az egyesület tagjai ma reggel 9 órakor testületileg vonultak ki a temetőbe, hogy kegyeletük adóját lerójják.

A síremléket a család is, Szöll Kálmán miniszterelnök feltevése, született Vörösmarty Ilona és Vörösmarty Béla igazságügyi államtitkár virágokkal földszitették.

FŐVÁROS.

(*) A főváros költségvetése. A pénzügyi és gazdasági bizottság ma délután folytatta az 1901. évi költségvetés tárgyalását Halmos János polgármester elnöklése mellett. A hivatalos helyiségek szükségletei fejezetnél, az épületek tisztogatására és a fűtésre alkalmazott napszámosok fizetésére 41.000 korona van

előirányozva. Ehrlich G. Gusztáv azt indítványozta, hogy ennek az összegnek a felét törüljék. A bizottság úgy határozott, hogy megtakarítást akkor tesz, ha ezeket a munkálatokat újból bérbe adják. Ehrlich azt is indítványozta, hogy az adóösszeírásra szükséges helyiségek bérletére felvett 4600 koronát törüljék. Adjanak helyet erre a célra a főváros tulajdonában levő épületekben. A bizottság ez indítványhoz hozzájárult.

A közlekedési kiadásokat (amelyek közt a bérkocsikiadások alkotják a legfőbb összeget) 85.000 koronáról leszállították 75.000 koronára.

A háromszögletés, tejkímérés és utcai névtáblák szükséglete címén 100.000 korona van főlőve. Herzog Péter kéri, hogy ezt az összeget szállítsák le 70.000 koronára. Az indítványt elvetették, de ellogadták Heltainak azt az indítványát, hogy az utcai jelzőtáblákra a jövőben nyíllal jelöljék meg az utca-számok irányát.

Az épületek jókarban tartására 417.540 korona van előirányozva. Herzog Péter azt javasolja, hogy ezt az összeget szállítsák le 50.000 koronával. Krátky János főmérnök lehetségesnek tartja, hogy mintegy 70.000 koronát törüljenek az előirányzatból. Halmos János polgármester kifogásolja, hogy az illető szakosztály vezetője ilyen leszállításra hajlandó; mert ez azt jelenti, hogy nem a valódi szükségletet irányozta elő a szakosztály. Krátkynak concessiója nagy vitát provokált, mire a bizottság a tétből kerek számban 60.000 koronát törölt.

Az új kövezések és egyéb utcai burkolásánál Weisz Bertold azt kívánja, hogy az előirányzott 1.322.895 koronából töröljenek 104.723 koronát. Herzog Péter szerint ez a tétel az, amelynél a legnagyobb megtakarítást el lehet érni. Javasolja, küldjenek ki albizottságot, amely vizsgálja meg, vajon mely utcák burkolását lehet a jövő évről 1902. évre elhalasztani. Az indítványt ilyen alakjában nem fogadta ugyan el a bizottság hanem a tárgyalást holnapig mégis feltüggesztette abból a célból, hogy maradjon idő a vonatkozó adatok beszerzésére.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Hangverseny. Kubelík, az ördögös esch hegedűművész ma tartotta meg a Vigadó nagytermében harmadik hangversenyt, amelynek műsora csupa Paganini-számbl állt. Olyan volt ez a műsor, mintegy csupa hors d'oeuvre álló ebéd. Csupa csillogó virtuozitás és büvészműtávján poézis nélküli. Bach: Airje, amelyet a művész ráadásul játszott, úgy hatott e műsor keretében, mint a költészet megnyilatkozása. — Lichtenstein Dóra kisasszony, aki néhány dal énekel, meglepő hangjával és előkelő izlésű előadásával sok tapsot kapott. (—ly.)

** A Népszínház a Vörösmarty-szobor javára. A Népszínház is hazafias kegyelettel fogja megünnepelni Vörösmarty születésének százados fordulóját s december elsején, a rendező előadását megelőzőleg a nagy költő Szép Ilonka című költeményét fogja előképeiben, zenekísérettel bemutatni. A költeményt P. Lukács Juliska fogja szavalni. Ettől a kegyeletes ünnepeltől eltekintve azonban, a Népszínház december hónap folyamán külön előadást is fog rendezni, amelynek tiszta jövedelme a Vörösmarty-szobor alapnak jut. A Népszínház ezt az elhatározását már be is jelentette a Vörösmarty-szobor bizottságának.

** Zsufolt házak. Ebben a rossz időben a legkedvesebb színházi esemény: a zsufolt ház. Persze, ez elasztikus. A valódi zsufoltágról a színházak pénzérti ablakai mellett a sokat jelentő táblácska tesz vallomást, hogy minden jegy elkelt. A legutóbbi vasárnap szólította elő a kicsi táblát a Nemzeti Színházban egyszer és a Vigszínházban kétszer. A bölcös harmadik előadására minden jegy elkelt. A Vigszínházban A farkas délutáni előadására mák kora délelőtt elfogyott valamennyi és jegy még ugyancsak délelőtt A his-manya jegyeinek pompás keletjét jelentette a megtelt táblácska.

** Népszínház. A San-Toznak, Sidney Jones operettjének, amely zsufolt házak mellett már huszoneötödik, jubiláris előadást is tulhaladta, ma este az újságnak bizonyos ingerét kölesünözte oda Z. Bárdy Gabi, Poppy személyesítője, aki a második felvonásban, betétképpen, Ardítinek Napsugár című keringőjét énekelte el. A művész hangjának teljes szépségét érvényesítette a bravurosan megkomponált s éppúgy eladott keringőben, amelyvel zajos totszést is aratott. Az előadás különben csupa jó kedv volt s abban is hasonlított az előbbiekhöz, hogy a ház egészen zsufolta volt.

** A Nemzeti Színház eredeti újdonság. A Nemzeti Színház mint értesülünk, Bahr Hermannnak A star című színműve után, eredeti darabot fog bemutatni. Ez az eredeti újdonsága Gárdonyi Géznak A bor című vígjátéka. Gárdonyi, aki szépirodalmi téren előkelő helyet vívott ki magának, most először jelenik meg, mint színpadi szerző.

**** Wagner-opera Spanyolországban.** *Wagner Richard Siegfried* című operáját a múlt héten előadták *Barcelona*-ban. A színház, amelynek nézőterén három-ezerhatszáz néző fér el, a zsutolásig megtelt s a közönség zajos tetszéssel fogadta a dalművet.

**** A Főthi dal a Vigszínházban.** Már közreaduk azt a lendületes programot, amelyre a *Vigszínház* külön matinéban megünnepeli *Vörösmarty* születésének százéves fordulóját. Ebben a programban a nagy költőnek halhatatlan *Főthi dala* is szerepel. Ezt a dalt a *Vigszínház* *Vörösmarty*-matinéján *négyszáz iskolásgyermek* fogja énekelni. A színház igazgatósága már fel is kérte a fővárosi tanácsot, hogy engedje meg a polgári iskolai énekkaroknak, hogy a matinéban közreműködjenek. Egy-egy iskolából husz-husz gyereket választanak ki, akiket ott is tanítanak be a *Főthi dalra*. Az egyes iskolákban betanított gyerekekkel aztán *Kun László*, a *Vigszínház* karmestere, fog néhány összpórt tartani a *Vigszínház* színpadán.

**** A Népszínház főpróbája.** A *Népszínházban* holnap, kedden, délelőtt tíz órakor tartják meg *Gerő* Károly új, énekes darabjának, az *Asszonyháborúnak*, a főpróbáját. A darab bemutató előadása szerdán lesz.

A *Magyar Színpad* című színházi újság érdekes kis apróságot közöl *Gerő* Károly *Asszonyháborújáról*. E lap szerint *Gerő* darabjában a 13-as szám nagy szerepet játszik. *Gerő* ugyanis *Julius 13-ikán* fogott neki a darabja megírásának; *szeptember 13-ikán* nyújtotta be darabját a *Népszínházhoz*; *13 betűből* áll a darab címe. (*Asszonyháború*) és végül *13 személy* játszik a darabban.

Ezer szerencse, teszi hozzá a színházi újság, hogy a színpadi babona szerint a tizenhárom szám — szerencsét jelent!

**** Megszökött impresszárió.** *Párisnak* legújabb színházi szenzációja — *Rapalli* ur, aki foglalkozására nézve impresszárió s mint ilyen elég jó hírnévnek örvendett *Párisban*. Nos, ez a *Rapalli* ur azzal bízta a párisiakat, hogy olasz opera-stagiont hoz a francia fővárosba s minthogy elbűtött neki, hogy *Sonzogomnak*, a híres olasz zeneműkiadónak a megbízottja, erre a biztatásra rögtön adtak is neki tizenhétzer frankot. Ezenkívül még háromezer frankot szedett össze különféle kauciók címén s a keres husz-ezer frankkal aztán megszökött *Rapalli* ur, az impresszárió. Ebben a pillanatban vigan hajózik Amerika felé.

**** Az új kolozsvári Nemzeti Színház.** Az új *kolozsvári Nemzeti Színház* kérdésében, mint nekünk írják, a napokban érkezeltek tartottak *Kolozsvárott*, amelyen *Fellner*, az ismert *Fellner* és *Helmer* bécsi színházépítő cég egyik tagja is jelen volt. Az értekezleten *Szvaenica* Géza polgármester elnököt s úgy az ő, mint báró *Feilitzsch* Artur és *Salomon* Antal felszólalásai után kimondta az értekezlet, hogy az új *Nemzeti Színház* helyül a *Hunyadi-teret* jelölje ki. A színház belterületére nézve abban történt megállapodás, hogy az új színházban 1500—1600 nézőre legyen hely, még pedig ülőhely. Ez értekezlet végül abban állapodott meg, hogy a földszinten 24, az első emeleten 24, és a második emeleten 12 páholy legyen és hogy a földszinten 300 személyre legyen ülőhely. Alól hely nem lesz a színházban.

**** Az ötven éves Girardi.** A *bécsieknek* egykor dédelgetett s még most is nagyon kedvelt komikus művészt, *Girardi*, december 5-ikén tölti be ötvenedik életévét. *Girardi* az *bécsi* színevilág ebből az ötletből ünneplésben szándékozik részesíteni. Nem lesz érdektelen telemteni ebből az alkalomból azt is, hogy *Girardi* lakatosmesterséget tanult s tizenkilenc éves volt, mikor ott hagyta mesterségét és a színpadra ment.

**** Új eredeti operát a Népszínházban.** A *Népszínház* igazgatósága előadatra *Furagó* Jenőnek *Cassanova* című háromfelvonásos operett-szövegkönyvét. Az operét, mint értesülünk, *Sztójánovits* Jenő, az ismert, jeles zeneszerző, írja a zenét.

**** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban.** *Rosmunda*, *Vavrinecz* Mór drámai dalműve körül senki kedve este írják a nagy, kir. Operaházban s utána a *Piros cipő*, *Mader* Raoul rég nem látott balletje. Ez előadást a *Telefon Hírmondó* is közvetíteni fogja előfizetői lakására s így azok abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy odahaza is végighallgathatják az opera előadását. E nyirkos őszi időben, midőn mindenki szívesen tartózkodik övi körében, valóban kellemesebb szórakozást találni sem lehet, mert a *Hírmondó* az opera után még érdekes híreket is olvastat fel, aztán pedig 11 óráig *Zöldi* Marci cigányjátékát közvetíti az Emke kávéházból.

MŰVÉSZET.

□ **Magyar műtárlat Romániában.** A *Szegedi Képzőművészeti Egyesület* védelme alatt néhány hónap múlva bevonul a magyar képzőművészet Románia fővárosába, Bukarestbe. Ez irányban *Erdélyi* Béla, a szegedi képzőművészeti egyesület igazgatója tárgyal Románia több tekintélyes emberével. A román kormány és a bukaresti képzőművészeti körök szimpátiákon fogadták *Erdélyi* Béla tervét és így a képviseltetés erkölcsi sikere már előre is biztosítva van. A szegedi egyesület a legmesszebb menő támogatásra számíthat. A román művészeti kör előadta *Erdélyi*

Béla prozopozíciót és fölajánlotta a finanszírozás körül fölmerülhet nehézségek elhárítását és úgy a maga, mint a román művész-világ segítségét. E biztató kiállítások mellett *Erdélyi* Béla megtette már az előzetes intézkedéseket, értekezésebe lépett a magyar művészekkel, akik természetesen örömmel támogatják hazafiás művészi vállalkozását.

□ **Iparművészeti pályázat.** A *Magyar műhely és raktártelep részvénytársaság* a *Magyar iparművészeti társulat* közvetítésével pályázatot hirdet prospektusa címlapjának a terrazsára. A címlap színes és lehetőleg könnyen sokszorosítható legyen. A terrazs természetes nagyságban, körülbelül 24 centiméter szélesre és 32 centiméter magasra készítenőd. A pályaművek jelgélvő láthatók el és folyó évi december 20-ikán déli 12 órájáig a *Magyar iparművészeti társulat* titkári irodájában (Üllői-ut 33. sz.) nyújtandók be. A legjobb pályaművek jutalmazására 3 díj van kitűzve, még pedig: I. díj: 300 korona, II. díj: 200 korona; III. díj: 100 korona.

□ **Hans Baldung.** *Térey* Gábor, a budapesti országos képtár igazgatójára, most adta ki, mint *Strassburgból* jelentik, *Hans Baldung*-ról írt nagy munkájának második kötetét. Ez egyuttal befejező része a műnek s bemutatja a nem éppen érdektelen német mester 1518—1545 évek közti működését. Mintegy hatvan heliogravur díszíti a kötetet.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Az Akadémia matematikai és természet-tudományi osztálya** ma délután öt órakor *Than* Károlyy elnöklété alatt ülést tartott az Akadémia kistermében. *König* Gyula rendes tag „Az algebrai megnyitások elméletének egy alap-problémájáról” tartott tudományos érdeklő előadást. *Daday* Jenő levelező tag *Szily* Zoltán tanulmányát terjesztette elő „A rejtélyes tavak alsóbbrendű rákjáról”. Végül *Laufenauer* Károly levelező tag mutatta be dr. *Ranschburg* Pál *Mnemomet* nevű, az emlékező erő vizsgálatára szolgáló készülékét.

Általános használhatósága módszer vagy készülék az emlékeztet vizsgálatára mindaddig nem állott a szakemberek rendelkezésére. Pedig ilyenre úgy orvosi, mint pedagógiai szempontból nagy szükség volt. Hosszas előtanulmányok után dr. *Ranschburg* az elme- és idegkórtani klinika pszichikai laboratóriumában eredeti módszert állított össze, melyvel 70 egyénen végezt vizsgálatokat. Kiterjeszkedett e közben a szó, az arc, színt, tájékoztató, név- és szám-emlékezetre. Megállapította azokat a sajátosságokat, melyek a felnőtt ember emlékeztet a gyermekétől, a művelt egyéntől a műveletlenétől, az egészségesét az ideggyenge s végül a betegelműtől egyén emlékeztetől megkülönböztetik. Így például tizenöt fogalom-párból megjegyezt magának átlagban: az iskolásgyermek 90, a műveletlen felnőtt 85, a művelt 100, az ideggyenge 55, a paralytikus ember 10 fogalom-párt. Az emlékeztet szabatosabb vizsgálatára szerkesztette dr. *Ranschburg* *Mnemomet* nevű készülékét, mely megméri, milyen fizikai körülmények között (milyen gyorsan, stb.) hat az egyénre az emlékeztetébe vésendő inger, hány ingert jegyezett meg magának az egyén, és mennyi időre van szüksége, hogy pl. valamely szót, melyet magának megjegyezt, később, mikor rá emlékezni akar, az eszébe jusszon. A készülék dr. *Ranschburg* tervei után *Zimmermann*, a *Wundt*-laboratorium műszerésze készítette *Lipésen*.

□ **Lírai pályázat.** A *Petőfi-Társaság* titkára tudatja, hogy a gróf *Vigyázó*-tól 300 koronás lírai pályázat határideje ez év december 31-ikén lejár. A pályaművek idegen kézbe írva és befizve a társaság titkári hivatalába (Budapest, IV., Bástya-utca 11. sz.) küldendők.

□ **Emlékkönyv.** Halász Ferenc barnincéves tanfelügyelői munkásságának és miniszteri osztálytanácsossá váló kinevezésének ünnepére emlékkönyvet adott ki a tanítók. A könyvet az állami tanítók országos egyesületének megbízásából *Kozma* László és *Szentgyörgyi* Lajos szerkeszté. Kiadja az Allami Tanítók Országos Egyesülete. 1900. Ára 1 korona.

□ **Természetrész.** (A középiskolák alsó osztályai számára. II. kötet, a második osztály számára.) Írta: dr. *Szterényi* Hugó tanár. Ezt a könyvet is az a közvetlenség, az a vonzó előadás és összeállítás jellemzi, amelynek *Szterényi* könyvei s első sorban tankönyvei közkedveltségüket közzühethetik. Az elevenen megírt derék könyvet 138 kép és 6 színes tábla ékesíti. Ára fűtve 2 korona. Kiadta *Lampel* Róbert (Wodianer F. és fia) udvari könyvkereskedése.

□ **Iparosok olvasótára.** Rövid pár esztendő alatt kedvelt olvasmánya lett minden tőrekvő iparosnak az *Iparosok Olvasótára*, ezek az érdekes és hasznos tartalmu kétfüzetek, amelyekből megjelent immár a VI. évfolyam három utolsó füzeté is. A 8. és 9. füzet kettős füzet. A címe: *Hasznos olvasmányok*. E füzetben, mint rendszeren, novellisztikus hang teszi még érdekesebbé a művelődéstörténeti képeket. A VI. évfolyam utolsó, 10. füzetét, dr. *Körömy* Árpád írta. Hazánk iparviszonyairól a céhek szabályozásáról a mohácsi vásár, 1876—1823-ig.

□ **A Pénzügyi Compass** 1901-ik évi kötete, (szerkeszti *Kornos* Alfréd) megjelent és tartalmazza az összes (budapesti és vidéki) nyilvános számadásra kötelezett vállalatok mérleg és személyzeti adatait. A *Pénzügyi Compass* ára csinos vászonkötésben bér-

mentes küldéssel tíz korona. Megrendelések a *Magyar Pénzügyi* pénzügyi szaklap kiadóhivatalához, Budapest, VII., Almássy-ter 2. küldendők.

□ **Erdők világa.** Regény három kötetben. Írta: *Peccerszki*. Fordította *Telekes* Béla. Az *Athenaeum* Olvasótára VIII. évf. 22—24. száma. Ára csinos vászonkötésben 3 korona. — *Zichy* Mihály, a nagy magyar festőművész hívtal fel a fordító figyelmét e nagyszabású orosz néprégenyre. És ez a körülmény úgy a munkára, mint ajánlójára nézve rendkívül jellemző. *Peccerszki* Oroszország egyik legérdekesebb részének a *Volga* felső folyása mentén elterülő föltnék népét rajzolja regénye keretében. A regény főhőse: *Csapatún* *Patap* *Maximics*, a meggazdagodott orosz paraszt, kiben a brutalitás, a szívóosság, a furlang, a kegyetlenség és a szeretet, a józanság és bigottság oly sajátos egészzé keveredik, amelyet megrajzolni csak olyan nagy tehetségek tudnak, mint *Peccerszki*. Lányai köré szövődik a regény meséje. Az egyik jellem alapvonásában: a törhetetlen erőben, vasakarban egészen ráút. Szívében hatalmas szonvedély fejlődik és összetörné, megölné, mert makacs, mert nevet, mert hajlíthatatlan. A másik lány alkalmazkodóbb, higgadtabb — tehát boldogabb. Nincsenek nagy eseményei, tehát nem csalódik. De érdekesebb a másik: a küzdő, a szenvedő, a harcban elbukó, az igazi *Csapatún*-vér, ki belehal abba a tudatba, hogy az, akit szíve választott: gyáva, gyenge, férfiatlan. A gyönyörű regényben a magyar olvasó annál nagyobb gyönyörűséget fog találni, mert fordítása a szó szoros értelmében művészi.

□ **A Magyar Könyvtár kötött kiadása.** A *Radó* Antal szerkesztésében és a *Lampel* R. (Wodianer F. és fia) cég kiadásában megjelenő *Magyar Könyvtár* sárga fűzetű, melyek immár országos népszerűségnek örvendenek s diadalal kezdik egyre jobban kiszorítani a német *Reclam*-füzeteket, ezúttal kötött kiadásban is kaphatók lesznek. A kiadó izléses, erős és azért mégis olcsó kötet alkalmazott, s egyelőre tíz kötött számot adott ki több magyar, olasz stb. elbeszélő műveit csoportosítva olyképp, hogy a kötés minden kötet árát csupán 30 fillérrel drágitotta. A *Magyar Könyvtár* kötött kiadása helyett foglaltat a legdiszesebb könyvtárban a díszművek között. Kötve kaphatók eddig egy-egy kötetben *Jókai* két füzet elbeszélése: *Jókai* két színműve: *Fekete vér* és *Helvécia*, *Arany* János: a *Toldi trólgia*; *Porzó* (Agat Adol) és *Papp* Dániel elbeszélései; *Sipilusz* két füzet humorreszka; *Bárony* István: *Vadásztörténetek* és *Thury* Zoltán: *Utak és paraszok*; *Murai* Károly: *Mese-mese* és *Talori* Róbert: *Kálós történetek*; két füzet olasz elbeszélő; *Wells* új regénye: *Világok harca*; *Ibsen* két színműve: *A néppárt* és *A társadalom támasza*. *Harmaros* következők majd további füzetek is.

□ **A német nyelv magánúton való tanulása.** *Irta* *Röder* Adolff. *Harmadik* javított és tökéletesen átdolgozott kiadás. *Lampel* Róbert (Wodianer F. és fia) cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadása 1901. — Ára a 40 levélnek díszes vászonkötben 16 korona. A levelek kiállítása a kiadóé díszesre válik. Magánúton tanulásra jobb eszközt nem ajánlatunk senkinek.

SPORT.

* **Az Egyetemi Kör sakkversenye.** Az *Egyetemi Kör* sakkversenye, amelynek védőségét dr. *Rapall* Rajmond, a tudományegyetem rektora vállalta el, ma este 6 órakor kezdődött a kör nagy olvasótermében. A verseny hat napig, e hónap 24-ig bezárólag fog tartani és naponként hat órakor este kezdődik. Összesen 66 pár játszik. Az első díj nyertese oklevelet kap.

* **Fred Tatal Magyarországon.** Tegnap számunkban megemlítettük *Péchy* Andornak azt a legutóbbi tett kijelentését, hogy ha akármennyi pénzbe kerül is, az ő istállójának egy elsőrangú amerikai lova s a lovasa, s most már be is változtatta szavát a bátor sportférfit. Szerződött Amerikának éveken át leghíresebb jockeyjét, *Fred Tatal*-t, aki túl a tengeren olyan szerepet játszott, mint Európában annak idején *Archer*, s mint lovas, deára annak, hogy ő maga nem is amerikai lovas lovagol, most is a legelső egyikének mondható a világon. Első claimjárt 72.000 korona fix fizetést kap a nyolc hónapi szezonra *Tatal*, aki március második felében érkezik *Tatára* *Milne* trainerhez.

* **Mozgalom a „pullolások” ellen.** Irányadó sportkörökben mozgalom indult meg az iránt, hogy a lovasverseny egyik legnépszerűtlenebb és legveszedelmesebb rekvizitumát, a pullolást, magyarul a lovak visszatartását a versenyekből kiküszöböljék. Eddig ugyanis meg van engedve, hogy a lovakat helyre ne lovagolják ki, ami természetesen sok visszaélést adott akarat, mert az istállók és managerek elemelemesebb szerep — pedig ez van többségben — valóssággal sportot üzött abból, hogy melyik tud jobban pulloltatni; vagyis melyik képes a handikapert lovainak tehetsége tekintetében jobban megtevesztetni. Most mozgalom indult meg arra nézve, hogy helyre is ki kelljen a lovakat lovagolni, annál inkább, mert ezt a helyrefogadók érdekei nagyon is megkövetelik. Ha ez

az intézkedés életbe lép, a Jockey-klub sok visszaélésnek fogja elejét venni s e mellett a helyrefogadások népszerűségét is emeli.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A bíróság köréből. A büntetőjársárbíró új vezetője, dr. Haupt Albin táblai bíró december hó elsőjén veszi át Gaizágó Manó táblai bírótól új hivatalát. Gaizágó ugyanakkor megy a büntetőtörvényszékhez tanácselnökkül.

§§ A báró. A báró, mindig báró, valahogy megtalálja a módját a kevés munkának. Báró Neu Lajos, a balassa-gyarmati törvényszék iradatlású így nyilatkozott egyszer hivatalbeli társai előtt:

— Ezt a sok munkát nem győzőm tovább. Hogy megszabaduljak a vállaimra rakott teherrel, addig kérek szabadságot, míg megújnak és nyugdíjazni fognak.

Szólt s megírta a kérvényt a törvényszék elnökéhez, kérve, hogy adjon neki ötheti szabadságot. A kérvényt delután főnégykor adta be az iktatóba s negyedórával később már vonatra ült s Bécsbe utazott, honnan csak az elnök sürgetésére tért vissza.

Ezért a kirándulásért a balassa-gyarmati törvényszék fedésre ítélte a bárót, akinek felebezésére ma a budapesti tábla fegyelmi hatósága is foglalkozott az ügyvel és dr. Nyeviczky Antal bíró előadása alapján az enyhébb rosszalásra változtatta az elsőfokú ítéletet.

§§ A bolgar gyilkosok pöre. A bolgar politikai gyilkosság ügyében lefolyt szombati tárgyalásról tudósítónk a következőket táviratozza: A tárgyalás Alexoff kihallgatásával kezdődött, aki elmondja, hogy Iconoffal márciusban ismerkedett meg, de szakítani akart vele, mert gyanus embernek találta. Iconoff fenyegette őt s kényszerhelyzetben voltam, mert egyre azzal fenyegettek, hogy a szófiai bizottság keze mindenütt elér. Peteff Achimnak Iconoffot Alexoff mutatta be s csak később tudta meg, hogy Iconoff a szófiai bizottság embere. Tudja, hogy Alexoff tört, revolvert s mérget adott át Iconoffnak s tudja azt is, hogy a mérget Trifanoffnak szánták.

Azután elmondta Peteff, hogy Dumitroffnak mint sikerült Iconoff leveleit a vacaresti börtönben levő foglyokhoz juttatni. Átadta neki művelést is, ezzel hazament Bulgáriába, de nemokára visszatért, azzal a jelentéssel, hogy Sarafofftól, Kovacsától és Davidofftól parancsot kapott Mihajleann meggyilkolására.

Az elnök ezután szembesíti Peteffet Dumitroffal, aki elismeri, hogy ezt mondta, de nem igaz, hogy Sarafoffnál volt. Elismeri azt is, hogy Peteffet nem tartotta képesnek a gyilkosságra, mert „csak szájjas suhano.”

Peteff elmondja ezután, hogy Sarafoff Szófiában hazafias szavak kíséretében homlokon csókolta. Dumitroff revolvert kért tőle, Sarafoff azonban azt mondta, hogy jobb lesz a balta, mert ez nem csinál zajt. Egyszermind ötven frankot adott át neki. Peteff elmondja azután, hogy Dumitroff bíns után Alexoffhoz ment pénzt kérni a szükésre. Alexoff azt mondta neki: Látod, az én pénzem szerencsét hoz. Dumitroffnak öt frankot adtam s Mihajleann halott.”

Bagdanoff Sarafoffal egy üzletben találkoztak, ki őre meghívta magához az Unirea-vendéglőbe. Elment s ott találta Sarafoffot, Bosznyakoffot, Trifanoffot és Pop-Arzoftot. Sarafoff ekkor pénzt adott Popp-Arzoftnak, azután pedig valamennyit megesküdtette egy törre és revolverre.

Bagdanoff elismeri, hogy azt mondta, miszerint Károly király meggyilkolását egy december 10-én artott gyűlésben határozták el. S június 18-án Bosznyakoff és Pap-Arzoft leselkedtek is a királyra a Dunbovitzai partján. Trifanoff vádolt az elnök felszólására elmondja, hogy Sarafoff a gyilkosság végzetvételére Bogdanoffot szemelte ki, ezt azonban Bogdanoff tagadja.

Ekkor a tárgyalást félbeszakították s az esti ülésen kihallgatták Papadopot, Steianoffot, Georgescut, Danowskyt, de ezeknek a vallomása lényegtelen.

§§ Egy gőzmalom bukása. A kassai törvényszék ma kezdte meg az abanyszántói nagy gőzmalom bukási ügyének a tárgyalását. A Guttmann-estvérek, a Göttesek megszöktek. Most vádolva vannak: Soltész Győző, Arje Adi, ifj. Blau Mór, Fővényesi Rudolf, Harsányi Jakab, Medvo Pál, Klein Lajos, Leszcai Benjámin, Nihási László és Widder Lajos. A tárgyalás 4—5 napig tart.

§§ A Jámborok pöre. A berlini I. törvényszék előtt ma kezdődött meg a Klub der Harmlosen ellen indított pör tárgyalása. A vádlottak közül Kaiser, Schackmayer és Wolf megjelentek, Krücher pedig lécsből orvosi bizonyítványt küldött, amely szerint szivbaja miatt nem teheti ki magát a tárgyalás izgalmainak. A törvényszék elvetette Krücher védőjének a tárgyalás elhalasztására vonatkozó indítványát s el-

fogadta az államügyésznek azt az indítványát, hogy Krücher mentességét ne fogadják el, hanem elfogató parancsot adjanak ki ellene.

A tárgyalás Kaiser kihallgatásával kezdődött.

Nyilttér.

Dr. Tolnai Lipót ügyvéd

irodáját f. é. november hó 15-én

V., Bálvány-utca 19. sz. a. házba áthelyezte.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, november 19. Báró Krieghammer hadügy-miniszter ma Budapestre utazott.

Választás Horvátországban.

Zágráb, nvember 19. Slunjiban az e hunyt Jagics képviselő helyébe dr. Maretics tanárt egyhangulag képviselővé választották. Maretics a nemzeti párt tagja.

A cár betegsége.

Pétervár, november 19. A cár valószínűleg az egész telet Livádiában fogja tölteni. Pétervárról több udvari orvost Livádiába rendeltek. Néhány nap óta a cárné is gyöngéledik.

A cár betegsége nem komplikálódott. Ma délelőtt 11 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: Miklós császár a tegnapi napot jól töltötte. Este 9 órakor hőmérséklete 38,7, érverése 72 volt. Éjjel a császár nagyon jól aludt. Ma reggel állapota kitünő, testi ereje teljesen kielégítő volt. Reggel 9 órakor hőmérséklete 38,4, érverése 68 volt.

Popoff tanárt a cárhoz hívták. Ez azonban nem azért történt, mintha állapota rosszabbra fordult volna, hanem mert tegnap óta, mint a betegség kilencedik napján, némi változásnak kell történni az orvosi kezelésben és a kezelő orvosok célszerűnek tartották erre nézve Popoff tanár tanácsát kikérni.

A csehországi németek programja.

Prága, november 19. A csehországi német haladó-párt választási proklamációja a vigasztalan belpolitikai állapotokra utal, amelyek alatt az egész gazdasági élet szenved, míg Európa más államaiban a szellemi kultúra hatalmasan fejlődül. A felelősség azért azok a kormányokot illeti, amelyek ádattalan politikájukkal visszasszorították a németeket s előmozdították más néptörzsek mártékton követeléseit. A német nép most is, jövőre is erőlyesen ellene fog szegülni minden kísérletnek, amely arra irányul, hogy Csehország állami függetlenségét nyerje, vagy az államot földarabolják. A német haladópart meg van róla győződve, hogy a német nyelvnek államnyelvvé tétele és a nemzetiségek elhatárolása alkalmas eszköz arra, hogy a tartományban és az államban ismét rendezettek legyenek a viszonyok. A német haladópart csak olyan kormányt fog támogatni, amely egyszersmind az állam- és népelet minden ágának szabad fejlődését mozditja elő.

Hajza Decrais ellen.

Páris, november 19. A kanszra mai ülésén felszólat Drumont a rendjelszédelgések dolgában. Azt mondja, hogy a Libre Parolenak a kitüntetésekéről szóló cikke nem tőle származik. (Kiháltások balról: Azoknak, akik panaszokodnak, megvan a módjuk, hogy megtalálják igazukat: forduljanak a bírósághoz!) Drumont vizsgálat megindítását javasolja.

Millevoie azt tartja, hogy Decraisnek a vádlókat esküdtek elő kell ciltátnia.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök megcáfolja azt a hirt, mely szerint valaki panaszszal fordult volna a bírósághoz, azért, mert 25.000 frankot fizetett egy neki kiltatásba helyezett kitüntetésért és hozzáteszi, hogy az ő rendeletére három nap óta vizsgálat folyik az illető személy érdekében, de eredmény nélkül. (Tetszés.)

A miniszterelnök vázolja a kormány ellen folytatott rágalmaszi hadjáratot, amelyet abban a reményben indított meg, hogy valami rajta fog ragadni. (Tetszés.) Nekünk megmutathatják a tört. Nema fognak ázzal bennünket megjesztani. (Megújuló viharos tetszés.) A vitát ezután bezárják.

Rivet napiredot terjeszt elő, amely a kormány-nak bizalmat fejez ki. Ezt a miniszterelnök és a képviselőház is 379 szóval 51 ellenében elfogadja.

A német csatornájavaslat.

Berlin, november 19. Az új csatornájavaslat már elkészült. Első sorban a rajna—elbei csatornára vonatkozik, azonkívül a Berlinől keletre levő régiebb

csatornák kiépítését és nagyobb hajóközeledésre alkalmassá tételét kontemplálja. A csatornaépítés költségeit 430 millió márkára tervezik.

Krüger utja.

Róma, november 19. A nehézségek miatt, amelyeket a francia kormány tett, Krüger Triestben fog partra szállani.

A brüsszeli török követtség.

Brüsszel, november 19. A porta azért vonta meg megbízását Kara Theodori török követtől, mert ez olyan adósságokba verte magát, hogy még személyzetének se tudott rendszeren fizetni. A belga kormány Munir béget, az ujonnan kinevezett követet nem akceptálta. A volt török követ nem engedelmeskedik a szultán parancsának s nem megy vissza Konstantinápolyba.

Sikkasztással vádolt szerkesztőség.

Zágráb, november 19. A Hrvatszka Domovina szerkesztőségében gyűjtött pénzek felsikkasztásának ügye új fázisba jutott. A szerkesztőségben ugyanis házmotózt tartottak és vizsgálóbíró a szerkesztőt, mint terhelte kihallgatta.

Közgazdasági távirat.

Bécs, november 19. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Nem érkeztek olyan hírek a külföldről, melyek az itteni határidőüzletet élénkítették volna, ennél fogva esendes volt az irányzat, később a kedvezőtlen new yorki árnyolamjelentések és az esős idő következtében buza ára 2, tengeri pedig 1 fillérral esett. A rozs és a zab megtartották mult heti áraikat. Kötötték: Buza tavaszra 7.82—7.80—7.88—7.81, rozs tavaszra 7.61—7.62, zab tavaszra 5.90, tengeri május—júniusra 5.81—5.82 koronán. A készárúk piacán kereslet hiánya miatt üzletelenség uralkodott, csak rozs jegyzett valamely magasabban. Elajlatott rozs 7.63—7.64 koronán.

New York, november 19. (Terménytársad.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 10.4/16 (9.16/16). Dec-ber 9.86 (9.61). Februárta 9.78 (9.54). New-Orleansban helyben 9.7/16 (9.1/16). — Petróleum: Stand white New Yorkban 7.25 (7.25). Stand white Philadelphihában 7.20 (7.20). Refined in Cases 8.55 (8.55). Credit Balances at Oil City 1.05 (1.05). — Zsír: Western steam 7.62 (7.62). Rohe & Brothers 7.95 (7.90). — Tengeri irányzata gyenge. Novemberre — (—, —). Decemberre 42.7/16 (42.7/16). Májusra 41.7/16 (41.7/16). — Buza irányzata gyenge. Piros ószi helyben 77.7/16 (78.7/16). Novemberre 76.7/16 (76.7/16). Decemberre 76.7/16 (77.7/16). Márc-ra 80.— (80.7/16). Májusra 79.7/16 (80.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 2.7/16 (2.7/16). — Kávé: Fair Rio 7. sz. 7.7/16 (7.7/16). Nov-re 6.50 (6.40). Januárta 6.55 (6.45). — Liszt: Spring Whea. clears 2.70 (2.70). — Cukor: 3.7/16 (3.7/16). — Ón: 28.60 (28.57). — Réz: 17.— (17.—) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 19. (Terménytársad.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. Novemberre 70.7/16 (71.7/16). decemberre 70.7/16 (71.—). Tengeri irányzata gyenge. Nov-re 40.7/16 (39.7/16). — Zsír: Nov-re 7.12 (7.10). Decemberre 6.95 (6.92). — Szalonna short clear 6.85 (6.87). — Sertészsír: Novemberre 10.50 (10.45). Decemberre — (—, —) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői jizenetek.

— Kéziratokat nem aduk vissza. —

Petrarca. Budapest. Szonetje rossz, de közöljük, mert úgy látszik, fordulatot jelent szerelme történetében. Ime:

Üdv-ht.

— Szonett. —

Megédentült hát éitem kin-kosorve,

Mely mélys óta éjleg rám fakadt,

De sáfam vitézlón bár meg nem szakadt,

Borzongva küzde némileg leverve.

Valjon gonoszág, vagy rutin-e, verv-e,

Melylyel leánykám minden bünt tagad,

Ah nem tudom, hanem tudod magad,

De én nem kérdem, szűnnek más a terve.

Szűm hisz! Bizalm, nyugalm, hiszékeny álom

Duzz-vánkosalm szerelmem föltaítalom,

És újra rám sűt tñvi hajnalom, —

Hit idvezit, nem hűség csalfa képe,

A melyről még se tudható, hogy épe,

Hogy nem kinzhat-é, mint aggalom.

És most ne találkozzunk megint egy kicsinyég! Majd a nyáron.

KÜLÖNFÉLEK.

Sebzett szívet...

Sebzett szívet édes szókkal,
Lázás ajkát forró csókkal
Elicsitlóm,
Borús arcát lágy kezekkel,
Hópárnáját szeretettel
Elsimítom;
Mikor szenved: a keservem —,
Ha szeszélyes: a túrlmem
Véghetetlen,
Felfogom a sóhajátást,
Ellesem a pillantását —
Képeletben.

Pillantása engem keres,
Sóhajása felém repes
Könyörgve,
Ha szeszélyes: vállat vonnak,
Mikor szenved: sópánkodnak
Körülötte;
Hópárnáját durva kézzel,
Borús arcát szóbeszéddel
Hánytorgatják,
Lázás ajkát drága irral,
Sebzett szívet majd a serral
Gyógyíthatják.

Róssa Miklós.

† **A parlamenti szónokok idegessége.** Érdekes cseveg egy angol folyóiratban az új parlamenti megnyitása alkalmából egy angol honatya híres angol parlamenti szónokok idegességéről. Így elmondja, hogy az elhunyt Wallace rendkívül ideges volt, valahányszor beszédet tartott és gyakran csodálkozásának adott kifejezést, hogy némelyik kollegája mily nyugodtan képes szónokolni. A parlamenti beszédek atyamestere: Disraeli is napokig ideges, nyugtalan volt, ha nagyobb speech előtt állott; a beszéd napján mindig elkísérte őt a neje a képviselőházba és egész uton folyton nyugtalomra intette. Gladstone megkérdezte egyszer egyik barátja, hogy nyugodt-e a beszéd előtt, s az öreg mosolyogva felelte:

— Olyan nincs! Maga Demosthenész is ideges lehetett, komoly, nagy szónok az előtt. Oly ember még nem született meg, aki flegmátikus a beszéd előtti nap-on.

Gladstone a Home Rule-bíróról mondott nagyhírű beszéde előtt hetekig ideges volt, étvágytalanságban szenvedett és ő maga jelentette ki, hogy kétségbeesett az állapota: annyira rabja az idegeknek. Noha Brightet mindenki a legnyugodtabb temperamentumu embernek és szónoknak tartotta is, a látszólag flegmátikus Bright nagyobb parlamenti beszéd előtt napokig kerülte az embereket. Salisbury lord ennire még sem

ideges, de azért beszédközben halovány arcán, folyton árgál kezén látszik a nyugtalanság. Balfour báróné körben gyakran emlegette, hogy parlamenti pályája elején nagyobb beszéd előtt napokig oly szeszélyes volt, hogy a legkedvesebb embereivel is összeveszett. Curzon lord azt mondta, hogy egy halálraírt sem élhet át nyugtalanabb órákat, mint ő a nagyobb beszédek előtt. Valamelyik fiatal képviselő egyszer azt állította, hogy ő nem félne semmiféle szónoklat előtt sem, amire bosszusan felelte Harcourt:

— No, nem is lesz önből soha parlamenti szónok.

Chamberlain tagja az idegességét, de remegő ajkain, folyton ide-oda tekintgető szemén, halovány arcán mindenki látja, hogy csak — tagadja.

† **Ibsen, a toraképrajzoló.** Goetheről szűkebb baráti körben mindenki tudta, hogy ügyesen kezeli az ecsetet, Hugó Vikor is értett a rajzolásához, Théophile Gautierben pedig határozott festői talentum volt, a mi Jókaink is festőnek készült. Most Ibsenről sűtik ki, hogy kitűnő karrikista. Ibsen tudvalevőleg gyógyszerész akart lenni s a világgyűlölsé ifju, ha megbosszantották őt a pilulakészítés közben, haragjának karrikatura-rajzolásával adott kifejezést: torzképet rajzolt arról, aki bántotta, és apró kis rajzokkal tele ragasztotta szobácskja falát. Nővérével együtt lakott akkor a fiatal gyógyszerészesség Snipetorban, s mikor később gyógyszerésztart, orvosságos üveget, tégelyt otthagya irodalmi működésével meghódította a világot, akkor is mindig büszkén mutogatta ismerőseinek fiatalkori rajzait. A snipetorpi házat eladta később Ibsen, de a falon levő karrikatura-gyűjteményt megvette az új háziúrtól a skienai múzeum igazgatója. A kitűnő emberismeretre valló torzképek, amiket a nagy író legnagyobb részben tizenhét-tizennyolc esztendőskorában rajzolt, azt bizonyítják, hogy Ibsen már akkor is szimboliztikusan igyekezett eszméit kifejezésre juttatni. Egy alkalmommal összevesztett valami fölött a nővérével s másnap már fél fél ragasztva a szoba falára egy óriási füllő — számár képe; lassankint egész állat-gyűjtemény volt a falon: ismerőseit csufolta ki Ibsen.

† **A gyász.** A vadnépek érzéseinek megnyilatkozásai hangosak, mértékellenek: akár örömlüket, akár fájdalomnak, gyásznak adnak kifejezést, zabolálatlanul adják át magukat hangulataiknak. Ha gyásznak, nemcsak fájdalmukon akarnak a hangos sírással enyhíteni, hanem azt hiszik: hogy a rajjal a halott emlékeit is megszüntetik. A négerek, akik a belegésztés s a halált varázserőjű szellemek munkálának tartják és ha valamelyik hozzátartozójuk hal meg, a legvadabb ordításban törnek ki. Az amerikai rézbőrű indiánoknál az a szokás járja, hogy halálesetkor csak az asszonyok sírnak, de ezek azután eleget sírnak; ezzel a sírással, jajgatással gyak-

ran önszokták is jár. Az önkínzások az ausztráliai négerek közt is divatban vannak: az orruk hegyét szokták megsebezni, hogy így könnyebben — könnyezhessenek, az asszonyok pedig véresre karcolják a homlokukat és az ajkukat. Ugyanez a szokás van meg a Tonga szigeteken is, ahol a törzsfőnök halálakor, valóságos dühvel gyászolnak: kunyhókat gyujtanak fel, törnek, zuznak, ordítanak. A skirhák gyászolási módjáról azt írja Herodotosz, hogy azok, ha meghalt a király, a fülükből vágta le egy darabot, megsebeztek a karjukat, homlokukat is felsértegették késsel. A ruhamegszagattal, a fejnek hamuval való behintése az őstamentombeli népek között járt.

† **Érdekes vasuti vonal.** Talán az egész világon sincs oly érdekes és veszélyes vasuti vonal, mint amely Dél-Afrikában Berát Umtalival és Salisburyval köti össze. A pálya már technikai szempontból is érdekes, mert sinei jó darabon pilótákra vannak lerakva. A vasút ugyanis mocsaras, sűppedékes területen halad végig és a töltés készítése hihetetlen összegekbe került volna. Ezért hatalmas pilótákat vertek a talajba s ezekre fektették le a sineket. A posványos területen persze iszonyuan pusztít a mocsárláz. Alig jut ki innen a vonat, rengeleg erdő közepébe kerül, amelyet teljesen átszel. Az erdőben mesés tömegekben tanyáznak a mérges kigyók, a rengeteg visszhangzik az oroszlanok és tigrisek ordításától, a vadállatok bebarangolják a pályát is, és állandó rettegésben tartják a vasuti pályafőröket. A pályafőrök csak hármával-négyével merik bejárni a vonalat és nem egyszer kénytelenek fegyverrel megvédeni életüket. Így is számos ember esik évről-évre a vadak áldozatán, az oroszlanoknak és tigriseknek ott nemcsak a karmaikban, hanem fogaik között is dőghulladékok vannak és egyetlen kisebb karmolások vagy harapások időtlen vérmérgözést okoz. Azonfelül a levegőben az apró rovarok milliói röpködnek és összecsapik az ember bőrére. A mozdonyt friss fával itüik, amelyet a rengeleg elég hatalmas tömegekben szállít. A vasuti személyzet persze túlnyomóról megszokott fegyverekből vagy más elzűllött emberekből kerül ki. A szerencsétlenségek a vonalon, különösen a pálya sajátosságok szerkezete miatt, igen gyakoriak, mégis nagy fontosságot tulajdonítanak neki és idők múltán, ha a civilizáció valamiképpen tért hódít arra is és közlekedést nem fogja ezer veszély megnehezíteni, ez lesz az egyetlen vonal, amely a Fokfölddel az áruforgalmat közvetíti, mert egy párhuzamos vasutnak kedvezőbb területen való építése csak óriási kerülővel és sokkal nagyobb költséggel lehetséges.

† **Élőfa az asztalon.** A londoni nagyobb gyümölcskereskedők már a nyáron megtettek minden előkészületet arra, hogy a téli szezon nagy diszében az asztalt élő gyümölcsfaágakkal lehessen díszíteni.

REGÉNY.

QUO VADIS?

(71)

— REGÉNY —

Írta: SIENKIE WICZ HENRIK

— Nincsen számonra megváltás! — suttogá tompa hangon.

— Nem hallottad, hogy Krisztus a bűnbánó latornak a keresztján megbocsátott? — kérde társusi Pál.

— Tudod, hogy mit követtem én el?

— Tanúja voltam fájdalomnak és hallottam, mikor tanubizonyoságot tettél az igazságért.

— Oh uram!

— Es ha Krisztus hű szolgálja halálom órájában néked megbocsátott, hogye bocsátana meg a Megváltó is!

Chilon a fejéhez kapott, mint egy őrült.

— Bűnbocsánat? Létezik-e még számomra bűnbocsánat?

— A mi istenünk a könyörületesség istene! — felelé az apostol.

— Számomra? Számomra? — ismételtegette Chilon. Szédült és roskadozott bűnei sulya alatt.

— Támaszkodj reám és jer velem! — mondá az apostol. Es elvezette őt messze a fasorokon kívül. A szökőkút esobogása követte őket, mely mint a martirok halálán való csendes sirdogálás hallatszott az éj csendjében.

— A mi istenünk a könyörületesség istene! — mondá ismét társusi Pál. — Mondd meg, ha te a tengerbe köveket dobálnál, megtölthetné-e valaha annak mélységeit? Bizony mondom neked, Krisztus könyörületessége olyan, mint a tenger. Es olyan az, mint az égboltozat, mely ráborul a szögokra, hogyeekre és tengerekre és sehol sincs vége annak. Jer velem és hallgass reám! Látod,

én is gyűlöltém őt és üldöztem az ő kiválasztottait. Nem hittem én sem benne, mindaddig, míg meg nem jelent előttem és engem is megihletett. Azóta jobban szeretem őt, mint az életemet. Téged is gyötrelmekkel és kínokkal kísértem meg, hogy aztán keblere öleljen, mint megtértett. Te gyűlölted őt, de ő meg fog váltani téged!

Chilon térdre borult és arcát kezeibe temette. Az apostol feltekintett a csillagokra és imádkozott.

— Uram, nézz le e nyomorultra, nézd könyörületed, miket érted ont és lásd megbánását. Könyörületesség mindenható ura, aki véredet ontád a mi bűneinkért, bocsáss meg nekie.

Elhallgatott és némán tekintett fel a rajgyógó csillagokra.

Chilon a lábához borult.

— Krisztus! Krisztus, bocsáss meg nekem! Társusi Pál vizet merített a szökőkútból, meghintette a vizesseppel a tőrdéplő fejét.

— Chilon! Megkereszteltek téged az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek istennek nevében! Amen!

Chilon felütöte fejét és kitérta karjait. A halvány hold fénye ráesett hófehér hajára, sáppadt, mozdulatlan arcára. A Domicia ketreceiben kukorékoztak a kakasok.

Végre felállott Chilon és az apostolhoz fordulva, kérde:

— Mit tegyek halálom előtt, uram?

Szent Pál felrezzent merengéséből.

— Bizzál benne és tégy tanubizonyoságot az igazságért!

XXI.

A legközelebbi színjátékra Tigellinus az „Aurealus” című dráma színrehozatalát tervezte, amelyben egy keresztire feszített rabszolga egy medve fölfall. Nero nem akart megjeleneni ez előadáson, de Tigellinus biztatására, aki azt tanácsolta neki, hogy a kerti jelenet után okvetlen mutatkozzék a nép előtt, mégis rászánta magát, hogy elmegy az amphitheatumba. Tigellinus

Chilonnak szánta a rabszolga szerepét, akinek, nehogy ismét gyallazza a császárt, előzetesen kitépete a nyelvét.

Az előadás estéjén zsufolásig megtelt az amphitheatrum, az augusztianusok teljes számban megjelentek, hogy a császárt hírségükről biztosítsák és hogy Chilon szenvedéseit végig nézzék. Mi jutott ennek az embernek eszébe — mondá Cyprius Marcellus. — Hiszen ő már szolgáltatta ki a keresztényeket Tigellinusnak ezáltal gazdag emberré lett. Mily boldogan élhet volna le végnapjait, mily gyönyörű temetésben lehetett volna része, ha most egyszerre meg nem bolondul.

— Chilon keresztényné lett — felelt Tigellinus.

— Lehetséges ez? — kiáltá Vitellius.

— Miért ne? — szólta közbe Vestinus. —

Nem mondottam nektek, hogy a keresztényeket meggyilkolhatjátok, de az istenségüket ne bántásátok meg. Ezzel nem lehet tréfálni.

— Es még valamit mondok nektek — szól Petronius. — Tigellinus kinevetett engem, mikor én azt mondotam, hogy a keresztények védik magukat, ma még többet is mondhatok, ők hódítanak is!

— Hogyan? Hogyan?

— Polluxra! Ha egy Chilon nem tudott nekik ellentállani, ki fog védekezni büvkörük ellen? Nagyon rosszul ismeritek a népet, ha nem vesztitek észre, hogy minden előadás után többen és többen lesznek keresztényekké.

— Igazad van, tökéletesen igazad, Diana szent peplumára mondom! — kiáltá Vestinus.

Barcus Petroniuszhoz fordult.

— Mit akarsz ezzel mondani?

— Azt, amit mindnyájatok magatokban gondoltok: Elég volt a vérengzésből!

Tigellinus gunyosan mosolygott.

— Eh! Még egy kerés nem fog ártani!

(Folytatása következik.)

mert az idén az a divat járja majd, hogy ágról csüngő gyümölcsöket szolgálnak fel kifogástalan ebédek alkalmával. Ez a gyümölcsfa-árpár Párisból származik, ahol a Gould-leány pazarló férje: *Boni de Castellane* kellett óriási szencziót a nagyuri körökben, mikor ebédjein cseresznyeágrókról kínálták a vendégeknek a cseresznyét. Az ágakat Párisban is, Londonban is cserépek teszik és úgy szolgálják fel. Természetesen minden egyes gyümölcság konzerválása valószínű kertészeti remekmű, amely óriási fáradsággal, gondnal, nehézséggel jár és épp e miatt nagyon költséges is az új divat.

† **Fegyenc-álszag.** *Thewber* *santa-féi* fegyházigazgatót az argentiniai köztársaság — érdemei elismerésül — nemrég örökös fegyházigazgatóvá nevezte ki. A *Thewber* felügyelete alatt álló *santa-féi* fegyencek is tudomást vettek a kitüntetésről és nagy titokban elhatározták, hogy fűdvölz feliratot intéznek majd az új főigazgatóhoz. Választottak tehát a cél kijelölésére albizottságot, amely tintát, tollat, papírt *lopott* és a remek kaligrafiájú hódoló feliratot *becsümpészte*. *Thewber* irásztalára. Az érdekes irat szóról-szóra ez:

„Mélyen tisztelt Ur! Midőn tudomást szereztünk az ünt ért kitüntetésről, alulírottak nyomban elhatároztuk ezen hódoló iratunknak önhöz való felterjesztését. Tudja meg nagyrabecsült főigazgató ur, hogy előléptetése nagy örömmel töltötte el szívünket és abban az ön — áltunk már rég-től fogva felismert és méltányolt — becsületességének megérdemelt jutalmazását láttuk. Kérjük, közölje e fölötti megelégedésünket a magas kormánnyal és jogadja őszinte szerencsekívánatait annak a testületnek, amely önből az egyéni becsület és hivatali tisztesség kitűnő megszemélyesítőjét becsüli. Engedje meg megragadnunk az alkalmat, hogy ünt, fennentisztelt és dicsért főigazgató urunk: *ezennel dísztagunkká választjuk és ezen minőségében társadalmi érdekeink határozó pártfogóját szeressük önből továbbra is. Midőn pedig ezt tesszük, kérjük ünt, ne gondoljon rosszat, mert: *Hony soit qui mal y pense.* Fogadja nagyrabecsülésünk és ragaszkodásunk eredeti és őszinte kifejezést stb. stb. A *Santa-Féi* állami intézmény 170 pártfogója.“*

Napirend.

Naptár: Kedd, november 20. — Római katolikus: Val. Bódog. — Protestáns: Emília. — Görög-ország: (november 7.) Pál p. — Zsidó: Marchesvan 27. — Nap két: 6 óra 58 percek. — Nyugszik: 4 óra 1 percek. — Hold két: reggel 4 óra 59 percek. — Nyugszik: délután 2 óra 56 percek.

A földművelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor. A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. Királyi kihallgatás a budai királyi palota tróntermében délelőtt 10 órakor.

Arzébetűdrósi új plébánia-templonnak megáldása. A katolikus körök országos szövetségének nagygyűlése.

Nemzeti Múzeum. Régiségár, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi t. 1. korona belépődíj mellett tekinthető meg.

Magyar kereskedelmi múzeum és házipar kiállítás a városi iparcarnokban délelőtt 9 órától 2 óráig.

Teknőlogóipar-múzeum nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3 órától 5-ig.

Iparművészeti Múzeum nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Mezőgazdasági múzeum nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Földművelésügyi múzeum nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépő 1 korona.

Abadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10-1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-1 óráig.

Académiai könyvtár nyitva délután 3-7 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület

Kerepesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó hivatal és kereskedelmi szakbizonyítvány VII. Kerepesi-ut. 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9-12 óráig és délután 3-5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleni mintái és kereskedelemelőrténi gyűjtemény, továbbá a hazai-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városi iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külügyi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazené.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvédekzenekar hangversenye.

Ferencl kávéház. Csáka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház. Király-utca Tordajo női zenekarának hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Monopol kávéház Váci-körút 37., minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló új műsor.

Somossy Orfeum válogatott műsor.

Union szaloda, diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás koránpár-terem.

Futser György éttermelben Deák-lér, minden este Schreier begéző hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

KÖZGAZDASÁG.

Főispáni vádak.

Budapest, november 19.

A *trencsén-teplai cukorgyár* ügye, mint már említettük, e hó 12-én nyilatkozatra bírta Trencsénmegye ifjú főispánját, *Osztróluetzky* Géza urat, még pedig a törvényhatósági bizottság színe előtt, a főispáni székben. Mikor még csak hírt hallottuk e nyilatkozatának, megtettük rá egész röviden a magunk észrevételeit. Most a megye felhívatalos lapjában megjelent a beszéd bő kivonata s ennek a tartalma kihívja a közvélemény bírálatát, még pedig nemcsak tartalmánál, de hangjánál fogva is.

A főispán — hogy a szubjektív részszerrel végezzünk — védelmébe vesz valakit, akit senki se bántott. Azt mondja ugyanis szóról-szóra: „Az az állítás, mintha négy évvel ezelőtt a mezőgazdasági cukorgyár létesítése az akkori igazgatóság és a legilletékesebb megyei irányadó körök által szántszerűen hiúsított volna meg, nem egyéb rossz-akaratu, izléstelen, illetlen és lovatlan ráfogásnál“. A főispán ur tehát ex cathedra tanít másokat *jábaratra, izlésre, illendőségre és lovatlanságra*. Az alábbiakban meg fogjuk vizsgálni a főispán urnak erre való jogcímét ebben az ügyben. De mindenekelőtt konstatálunk egyet. Az *illetékes megyei irányadó körök* kifejezésen a főispán nyilván hivatalbeli elődjét érti. Kérdjük, mily alapon viszi ő bele a diskusszióba *Szalavszky* Gyulát? Azok a cikkek, amelyek a főispán cenzel Trencsénmegye volt főispánjáról, sem nyitlan, sem burkoltan nem állítják, hogy négy év előtt ő hiúsította meg a cukorgyár létesülését. *Osztróluetzky* főispán ur tehát legalább is felesleges munkát végez, ha elődjét olyan vád ellen védi meg, amelyvel senki nem illette. Mi csak annyit konstatálunk — s ez történelmi tény, — hogy *Szalavszky* Gyula főispánja alatt a trencsénmegyei cukorgyár ügye dugába dőlt. Meghiúsították a morvaországi cukorgyárak, akiknek érdeke az volt, hogy a Vág völgyi répatermelésébe továbbra is pottom áron nekik maradjon kiszolgáltatva. Tessék a meghiúsulás tényével szemben a *cui prodest* elvét alkalmazni s akkor kiderül kétségtelenül, hogy a vág völgyi csesemögylkosságot ki követte el. Nyilvánvalóan azok, akiknek hasznuk volt belőle. Tehát a morva cukorgyárosok. Ezt lehet szépitgetni, lehet, ha tetszik, tagadni is, de ez a valóság. Punktum.

És most rátérünk a főispán ur vádjainak megvizsgálására.

Kezdjük a történelmi tényeken. A főispán ur a folyó év május 23-án szerződésre lépett a vág völgyi cukorgyár részvénytársaság jogelődjével a trencsén-teplai cukorgyár felállítása dolgában. Abban a szerződésben az említett jogelőző kötelezettségeket vállalt, amelyek a jelenlegi részvénytársaság által egytől-egyig beváltak. Megalkult a részvénytársaság 2,400,000 korona részvénytőkével, megegyeztetett a gyár építkezése, még megelőzően letevődött a főispán ur kezeihez egy 200,000 koronányi óvadék. Ezzel szemben a főispán ur kötelezettséget vállalt, — szóról-szóra idézzük az általa aláírt szerződés második szakaszának „armadik pontját — arra, hogy: „*Trencsénmegyei répatermelési kizárólag az alapítandó trencsén-teplai cukorgyár számára fogják eladni és szállítani termékeiket.*“

Ezek faktumok. Most pedig vonjuk le belőlük a következtetéseket. Egy érdekesopórt letesz 200,000 korona kauciót, összetöboroz 2,400,000 korona részvénytőkét, vásárol telket a gyár részére, köt répaszerződéseket, ad a gazdáknak busz répa-előlegeket, megkezdti a gyár építését és szolgálati szerződéseket köt hosszú évekre az alkalmazandó személyzettel. Tehát költ sok pénzt, vállal nagy kockázatokat, magára rak terheket és sok havi munkát teljesít, még pedig nem mindig kellemeset, sokszor igen izgatottat és haládatlan. Mindebbe pedig *miért* megyen bele? Mert *kötelezettséget* vállalt.

Hát vajjon a szerződés mérlegének másik serpenyője hogyan fest? A főispán ur milyen módon felelt meg a maga kötelezettségeinek? Ebben a 12-iki beszédben kifakad belőle egy érthetetlen panasz. Azt mondja ugyanis, hogy őt az itt említett részvénytársaság a hatósági tekintélynek az egyik fél anyagi előnyre való kiaknázására akarta kényszeríteni. Ebben *valakit* gyanúsít a főispán ur. Nem tudjuk, kit.

A vág völgyi részvénytársaság a főispán uron sohasem kereste a maga anyagi előnyt, eddigelő komolyan még egyebet se kerest; még azt sem, hogy teljesítse szerződéses kötelezettségeit s ezek közül jelesül azt, amelynek értelmében a vág völgyi társaságnak jogos igénye van a megye összes répatermelésére. Eddig komolyan még ezt se követelték a főispán uron. Ami *persze* nem jelenti azt, hogy a társaságnak ebbeli jogai s a főispán urnak ebbeli kötelezettségei elenyésztek. Majd meggyőződik róla a főispán ur, hogy emezek is, amazok is teljes erőben élnek.

S ezek után hadd világítsunk bele a főispán eljárásába. Az említett szerződés május 23-án kelt. Már néhány héttel később a főispán ur neve egy másik akta alá is került. Ebben az okiratban ő méltósága ugyanazt, amit a teplai gyárral szemben kötelezettségül vállalt, valamivel óvatosabb formában bár, de lekötö egy konkurrens érdekesopórtnak is, mely utóbbi azonos a *morvaországi cukorgyárosokkal*.

Hogy erre mi bírta rá a főispánt, arról nem beszélt 12-iki szónoklatában. De hiszszük, hogy erről is kell majd ott, ahol, igen alaposan nyilatkoznia. Mikor a morvák nála jelentkeztek, neki csak egy álláspontot lett volna szabad elfoglalnia. A következő:

„Onoktól tíz év óta várjuk, hogy cukorgyárt létesítsenek a Vág völgyében. Tíz év óta hiába várjuk. Minthogy pedig Magyarországnak gazdasági érdeke nem az, hogy a mi jó répánkat önök olesón vigyék ki Morvaországba, ahol a morva gazdaság veszi hasznát a répa-szeleteknek és a méz-iszapnak, s ahonnan a mi olesórépánk mint drága cukor kerül vissza mi hozzánk, ennél-fogva önök nélkül s önök ellen biztosítottuk egy magyar cukorgyárnak Trencsén-Teplán való létesítését. Engem szavam és szerződéses kötelezettségeim odakötnek. Az urakkal pedig szóba se állok. Magamat ajánlom!“

Igy kellett volna nyilatkoznia a főispán urnak. Am, e helyett mit tett? Szerződött a morvakkal is, nem olyan szorosan s nem olyan ünnepeles formában, mint a teplai érdekeltekkel, hanem csak óvatos ígéretek alakjában. De elfogadott óvadékat tőlük is, tehát kijátszotta a két érdekesopórt egymás ellen s ezzel példát adott a gazdaközönségnek arra, hogy a répatermelők is kétkezes politikát csináljanak, eladván termékeiket ennek is, annaknak is. Így hatott a főispán ur magatartása a termelő társadalomra is.

A főispán ur rosszakaratáról, izléstelenségéről, illetlenségéről és lovatlanságáról beszél. Hát kérdjük most, ha az ember aláír egy szerződést, amely másokra nagy terheket és kockázatokat ró, de maga visszavonul az ugyane szerződésben vállalt kötelezettségektől, vajjon annak *jábarat-e* a neve? Es ha az államkormányzatnak egyik képviselője beugrat egy magyar érdekesopórt egy vállalkozásba s ugyanakkor idegen érdekeltekkel is fujja a kigyökötvet, vajjon azt magyar nyelven *jóhiszlűnek* nevezik-e? Ha egy megyének kormányzója két ellentétes érdekesopórt közül az egyiket szerződésileg lekötö, a másikat pedig írásbeli ígérettel amaz ellen harcba küldi, vajjon ezt az eljárást *illetékesnek* nevezik-e Magyarországon? Es végül, ha egy megyének hivatott vezetője a másik szerződéses kötelezettségeit szigorúan behajtja, ellenben a maga szerződéses obligót nem teljesíti s ezzel az eljárásával még a törvényhatóság színe előtt el is dicsekszik: vajjon az ilyen magatartás *rászolgált-e* arra, hogy a *lvagiasság* mintaképeül tekintessék?

Nem szólítjuk mi fel a főispán urat, hogy feleljen ezekre a kérdésekre. Majd megfelelt rájuk a közvéleményen kívül talán még egyéb illetékes tényező is.

Es most összegezzünk. A Vág völgyében morva manóverek tolnak a magyar cukorgyár létrejöttére és a magyar mezőgazdaság érdeke ellen. Nem diskuralunk mi a levegőbe, hanem egy tény elé állítjuk a főispán urat. *Wolf* Lipót ur, a teplai társaság alelnöke, a nyilvánosság előtt megkínálta a morva csoportot azzal, hogy átengedi nekik továbbra is a vág völgyi területet, de nem ingyen, hanem az ő visszavonulása értékének megtérítése ellenében. Es hozzátette azt, hogy ezt az ellenértéket ő nem magának kívánja, hanem fizetessék az le *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter kezéhez, aki a hazai iparfejlesztés céljaira alapítványul fogja azt kezelni. Megmondjuk mi a főispán urnak, hogy ez az ellenérték mennyire rug. Ertes meg jól *Osztróluetzky* Géza ur: *tíz millió koronára*. Tudniillik, ha a magyar gyár nem jön létre, vagy a morvák kezére jut s így a morva gyárosok fogják ezentul is a magyar répa árait diktálni, akkor ezen a címen a morvaországi cukoripar 500,000 koronát nyer évente a vág völgyi magyar gazdák rovására. *Tökéletesen ez tíz millió koronát tesz.*

A morvák *Wolf* Lipótnak ezt a nyilvános ajánlatát nem fogadták el. Ok *ingyen* akarnak hozzájutni ehhez a beneficiumhoz, amely tíz millió koronát ér.

Egy kérdéssel végezzük fejtegetéseinket. Egy magyar közfunkcionáriusnak ebben a kontroverziában hol van a helye? Ott-e, ahol a magyar ipar versenyre kél az osztrák iparral s e révén évenként egy fél millió korona jövedelmi többletet biztosít a vág völgyi répatermelőnek s illetve a hazai mezőgazdaságnak? Avagy ott-e, ahol a morva urak tíz milliónyi ajándékot akarnak a magyar ipar és a magyar mezőgazdaság rovására zsebre vágni?

Osztróluetzky Géza főispán ur tüljön fel megint a székébe s adjon választ erre a kérdésre. Várjuk a feleletét. Várjuk; s ha elmarad, meg fogjuk sürgetni.

Oszták hitelintézeti részvény 658.—, Unionbank 514.—, Oszták Länderbank 410.50. Oszták-magyar államvasut 655.50. Elbavölgyi vasut 469.—, Alpeisi bányarészvény 430.—, 20 frank. arany 19.20. Londoni váltó 240.70. Bécsi Tramway Litt B. 246.—, Bécsi Tramway Litt A. 251.—, Lipót kőbő —, Az irányzat nyomott.

Bécs, november 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Oszták hitelrészvény 658.25. Magyar hitelrészvény 670.—, Angol-Oszták bank 271.—, Bécsi bank-egyesület 470.—, Union bank 544.—, Länderbank 411.—, Oszták-magyar államvasut részvény 655.50. Lombard 114.50. Elbavölgyi vasut 471.—, Északnyugati vasut részvény 460.—, Dohányrészvény 285.—, Rimamurányi vasut 484.—, Alpeisi bányarészvény 430.—, Májusi járadék 98.10. Magyar korona-járadék 90.25. Török sorsjegyek 105.50. Német birodalmi márká 117.82. Napoleon d'or 19.20.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, november 19. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde a vezető kőbő- és bányarészvényekben jóval alacsonyabb árforalomban mellett történt realizációk nyomása alatt nyílt meg. A realizációkat részint azáltal okozták meg, hogy a Donarsmark-kőbő a napokban kiállta egyik kemencéjét. Bankok gyöngöcsé. Járadékok csöndesek, spanyolok szilárdak. Vasutakbanunincs vételkedv. Amerikaiak szilárdak. Később bányarészek szabálytalanok, egyéb értékek csöndesek. Magánlétszámítások kamatláb 4 1/2%.

Berlin, november 19. (Zárlat.) 4 2/10%-os papírajáradék 97.80. 4 1/10%-os oszták aranyjáradék 97.90. Elbavölgyi vasut —, Magyar koronajáradék 90.90. Oszták-magyar államvasut 140.25. Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár 84.90. Magyar vasuti beruházási kölcsön 100.90. Alpeisi bányarészvény —, Disconto-Commandit 179.50. Altalános villamosági Edison 129.75. Gelsenkirchener 189.70. Laura-kőbő 210.—, 4 2/10%-os ezüstjáradék 97.75. 4 1/10%-os magyar aranyjáradék 96.75. Oszták hitelrészvény 206.60. Déli vasut 27.—, Károlyi Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.35. 4 1/10%-os új orosz kölcsön —, Török dohányrészvény —, Olasz járadék 94.75. Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 151.25. Harpeni 183.40. Az irányzat ingadozó.

Hamburg, november 19. (Zárlat.) 4 2/10%-os ezüstjáradék 97.50. 1860. sorsjegyek 132.50. Déli vasut 27.—, 4 1/10%-os oszták aranyjáradék 97.90. Oszták hitelrészvény 206.75. Oszták-magyar államvasut 140.—, Olasz járadék 94.55. 4 1/10%-os magyar aranyjáradék 97.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 19. (Zárlat.) 4 2/10%-os papírajáradék 98.—, 4 1/10%-os oszták aranyjáradék 97.90. Magyar koronajáradék 91.—, Oszták-magyar bank 121.20. Déli vasut 26.90. Elbavölgyi vasut —, Londoni váltóár 204.22. Bécsi bankjegyesület 118.60. Villamos részvény 129.—, 3 1/10%-os magyar aranykölcsön 78.85. 4 2/10%-os ezüstjáradék 97.55. 4 1/10%-os magyar aranyjáradék 96.60. Oszták hitelrészvény 206.60. Oszták-magyar államvasut 140.60. Északnyugati vasut 117.80. Bécsi váltóár 84.16. Párisi váltóár 81.46. Unionbank —, Alpeisi bányarészvény 215.—, Az irányzat egyenlo.

Páris, november 19. (Zárlat.) Oszták-magyar államvasut —, 4 1/10%-os oszták aranyjáradék 97.40. Oszták Länderbank 533.—, 3 1/2%-os francia járadék 101.87. Alpeisi bányarészvény —, Déli vasut —, 4 1/10%-os magyar aranyjáradék 98.50. Párisi bankrészvény —, Olasz járadék 95.—, Francia törlesztő járadék —, Oszták földintézetési részvény 1220. Török dohányrészvény 307.—, Az irányzat bágyadt.

Berlin, november 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/10%-os magyar aranyjáradék 96.75. Magyar koronajáradék 90.90. Oszták hitelrészvény 206.60. Oszták-magyar államvasut 140.50. Déli vasut 27.—, Északnyugati vasut 114.50. Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschthuehradi 216.25. Orosz bankjegy —, (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, november 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Artoiyamok január. Esti forgalom. Oszták hitelrészvény 206.75. Oszták-magyar államvasut 27.—, Déli vasut 184.40. Oszták aranyjáradék 179.50. Olasz járadék 152.20. Laura-kőbő —, Harpeni 184.70. Discont 203.20. Alpeisi 210.40. Bécsi bankjegyesület —, Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése. November 19. A sertésüzlet irányzata csöndes. A) Hívisi sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm felüli súlyban)

— fillérig. Öreg közép (párónkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli súlyban) 96—98— fillérig. Fialat közép (párónkint 251—320 kilogramm vaio súlyban 96—97— fillérig. Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 96—98— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (párónkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 260 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai eredeti (Stachl). 320 kilogramm felüli súlyban — fillérig. Közép (párónkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli súlyban) 94—96— fillérig. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 93—94— fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 92—94 fillérig.

Sertés létszám 1900. november 17. napján volt készlet 35.974 darab. — 1900. november 18. napján lelthajtott 372 darab, 1900. november 18. napján elszállított 794 darab, 1900. november 19. napjára maradt készletben 35.553 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 19. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter a debreceni magyar kir. pénzügyigazgatósághoz Lenchécs István bergazási pénzügyi fogalmazót pénzügyi segédtitkárrá végleges minőségben, Gámenty Gerő komáromi adóhivatali tisztet az arubudányai m. kir. adóhivatalhoz ellenőrré, a pénzügyminiszteri számvevőséghez Furányi Győző pénzügyi fogalmazó gyakorlatokot pénzügyi számtiszté ideiglenes minőségben, az orsovai kir. adóhivatalhoz Peptea Jakob díjas adóhivatali gyakorlatokot adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, Schmetzer János m. kir. bányászati és erdészeti akadémiái tanárségédet bányászt-jelöltté; a vallás- és közoktatástügyi miniszter Juhász Ida újpesti állami, Debreczeni Aron homonai állami segélyezett községi, Greiner József tordai, Berger Ignác kezdővásárhelyi, Pál Ferenc hódmezővásárhelyi, öv. Hellené Meller Zsófia újvidéki és Pavettis Manó körmendi állami, Kolb Lajos besztzercei állami segélyezett községi, Machay Vendel modori állami polgári, Jenőffy Piroksa szilagy-somlyói állami felső nép-, Schluppi Sarolta dévéri, Nikell Irma bergazási, Kollányi Odón tapolcai, öv. Zelenka Jánosné csongrádi, Bencsik Rikárd vagy-ugróci és Szekeres János miskolci állami, Villy János oravicatányai és Marosi Béla homonai állami segélyezett községi, Mocsiár Ignác körmendi, Bartha Imre huszti, Rakottay László hajdu-szoboszlói és Spaanrt Fanny túróc-szent-mártoni állami polgári iskolai, Plander János és Posch János, a munkácsai állami főgimnáziummal kapcsolatos internátushoz berendelt állami polgári iskolai, Berényi László nagy-rőcei, Szombathelyi László dobsinai, Rakodczay Pál szent- Kubányi Gizella fehértóplonai, Kondor Ilona orosházi, Titz Erzsébet besztzercei, Körtvelyessz Károly hódmezővásárhelyi, Tóth László karánsebesi, Dienes József hosszafalusi, Szivák János nagy-rőcei és Gáspáry Aladár orsovai állami polgári iskolai segédtanítókat, illetve tanítókat, továbbá Kühn Károly fogarasi és Bróder Gyula újvidéki állami polgári és felső kereskedelmi iskolai helyettes tanárokat ugyanazon iskolához, végül Horváth János dobsinai községi polgári leányiskolai rendes tanítót a dobsinai állami polgári nuskolához, a X. fizetési osztály harmadik fokozatába rendes tanítókká, illetve rendes tanítókké kinevezte.

Pályázatok. Albírói állás a mármaros-szigeti kir. jbróságnál, 2 hét. M.-szigeti kir. tsvékek. — Albírói állás a nagy-kikindai kir. tsvékéknél, 2 hét. — Hivataliszolgái állás Fogarasz vármegye törvényhatóságánál, dec. 31. Alispáni hivatal. — Albírói állás a kassai kir. jbróságnál, 2 hét. Kassai kir. tsvékek. — Aljegyzoí állás a nagy-kikindai kir. tsvékéknél, 2 hét. — Adótitstí állás a moóri m. kir. adóhivatalnál, 15 nap. Székesfehérvári m. kir. p. ü. igazgatóság. — Aljegyzoí állás a billedi kir. jbróságnál, 2 hét. Nagy-kikindai kir. tsvékek. — Pénzügyi főbiztosi állás a zala-egerszegi m. kir. p. ü. igazgatóságánál, 14 nap. Pályázat-visszatovonás: A nagy-kikindai kir. jbróságnál albírói állásra hirdetett pályázatot a nagy-kikindai kir. tsvékek elnöke visszavonta.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, november 19.

Az eldarabodott depresszió ma Olaszország és a Földközi-tenger felett van, míg a maximum Anglia, Skandinávia és Észak-Oroszország felett zóródik. Az idő a kontinens déli

felében enyhe, esős, északi felében pedig szárazabb és hűvebb.

Nálunk tegnap csak az ország nyugati felében volt csapadék, amely azonban ma délelőtti nagyobb arányokat öltött.

A hőmérséklet az évszakhoz képest még mindig magas. Kúldás: Hivőesebb idő várható, kevesebb csapadékkal.

Vizállás.

Table with columns for location (Inn, Dunas, Móra, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Krasszán, Latorca, Laboreca, Ung), date (Nov. 19, 17, 16), and water level (m. t. s.).

A CSENDŐR KÖNYVTÁRA

A tapasztalat sokféle megtanítja a közrend őreit, akik gyakran a legzavartabb helyzetekben találkoznak a legkevésbé gondolkodókkal és észlelő elmékkel...

Advertisement for Kosutány Géza and Mihály szerb fejedelem meggyilkoltatása, including a portrait of Géza Kosutány and text about the book.

Advertisement for LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fial) bookseller, listing address and contact information.

Large advertisement for 'Hirdetmény' (Notice) regarding land acquisition in Mezőhegyes, mentioning 'Nincs ember ki a KHINAI' and 'Sarkányok országa'.

Advertisement for 'Veszek' (Savings) and 'FRIED A.' products, mentioning 'Keresesi-út 2. szám.'

Large advertisement for 'SOMATOSE' (Somatose) medicine, featuring a product image and text describing its benefits for various ailments.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1900. november hó 20-án.

Harmadszor:

Rosmunda.

Dramai dalmű 1 felvonásban. Zenéjét szerzerette: Vavrinecz Mór. Szövegét írta Zsigány Árpád.

Személyek:

Rosmunda	Diósné	Argiász	Beck
Romilda	Vasquezné	Ragauz	Várady
Ingomár	Broulik	Roderich	Krétschey

Utána:

A piros cipő.

Tánclegenda 4 képből. Regél II. 461. Koreografiáját Hassreiter J., zenéjét Mader Raoul szerzerette. Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. november hó 20-án.

Aranyasszony.

Vigjáték 4 felvonásban. Írták Schönthan és Koppel-Ellfeld. Magyarosította Makai Emil.

Személyek:

Éva	Aiszei	Borbála	Vizvári
Péter	Dezso	Agnes	Maróthy
Znojemszki	Ujházi	Gyuszi	Ligeti J.
Gerlevary	Náday	Balász	Hetényi

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. november hó 20-án.

Angot asszony lánya.

Vig opera 3 felvonásban. Szövegét írták Clairville, Siraudin és Koning. Fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerzerette Charles Lecocq.

Személyek:

Angot Clairette	Szoyer	Cadet	Kunosi
Lange	Margó	Butoux	Erdős
Pomponnet	Giróth	Vilmos	Sarlaf
Ange Pitou	Palásthy	Louchard	Mátray
Larivaudière	Boross	Huszár	Odry
Trénitz	Füredi	Amaranthé	Láng

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. november hó 20-án.

A kis mama.

Vigjáték 3 felvonásban. Írta H. Meilhac és L. Halévy. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Bruck Valentin	Tapolezai	Dubois	Mátrainé
Henriette	Nógrády	Bernique	Buttkay
Brigitta	Csillag	Arbitragené	Bálint R.
Saint-Potant	Bihari	Polgármester	Kazaliczky
Potetné	Berzetei	Bob	Bognár
Rochebardière	Szerényi	Kertész	Rónaszéki
Daoulas báró	Gál	Piri	Vársányi
Daoulas báróné	Haraszthy	Françoise	Gézi I.
Bernerette	Lenkei		

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. november hó 20-án.

San-Toy.

Kínai daljáték 3 felvonásban. Írták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:

George Preston	Tollagi	Jung-Si	Rózsa G.
Poppy, leánya	Bárdi G.	Mi-Kui	Tallian
Bobbie, fia.	Raskó	Szin	Nyiri C.
Dudley	Fedák	Pin-Szing	Vasvári
Yen-Ho	Németh	Szi-Kiang	Mátrai
San-Toy	Küry	Hu-Ju	Kaposi
Csu-Li	Kovács	Kínai császár	Ujvári
Benson	Szirmai	Szing-Hi	Szordahelyi

Kezdeté 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kedd, 1900. november hó 20-án.

Páris 1900-ban.

Írta: Salamon Ödön. Kezdeté 1/8 óraker.

Most jelent meg!

Allaga Géza „cimbalom iskola” 7-ik alaposan átdolgozott és bővített kiadása; ugyszintén a Magyar és Népszínházban nagy tetszéssel előadott ujdonságok

Koldus és Királyfi

eredeti operett Sziklay Kornéltól. 2 füzetben. Ára 1 füzetnek 3 korona netto.

„A mit az erdő mesél”

Géczy Istvántól. Zenéjét szerz.: Mocséry Imre. Ára az összes daloknak 3 korona netto.

Megjelenés és kapható:

SCHUNDA V. JOZSEF

cs. és kir. udv. szállító, hangszergyáros és zeneműkiadó, a pedál-cimbalom feltalálójának.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 18. szám.

4 m. kár. Opera, Nemzeti Színház, Népszínház, Vigaszínház és Magyar Színház szállítója.

Ferenci kávéház

Budapest legkellősebb szórakozó helye a fővárosba érkező idegenek találkozója. Csóka közkedvelt zenekarának hangversenye. Hídeg buffet. — Morsékeit árak. Egész éjjel nyitva. — Figyelmes kiszolgálás. Gross Ödön, kávé.

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig. az Erdélyi Mintavendéglőben, VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér. Ma és minden este SCHREYER, a perzsa sah által kintüntetelt heggedű-művész hangversenyez. — Számos látogatásért eszedzik Putzer György vendéglős.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató. Pénztárnyitás 7-ker. Az előadás kezdete 8-ker. A világ jelenkori legnagyobb csodája:

Juno Salmo

a modern Orpheus. S. A. MEDWEDEFF, a legjobb orosz ének- és tánc közök-csoport (5 hölgy, 4 ur)

A 4 Picaninis

amerikai néger fu-négys. GIRARD ANTONIA k. a. francia transformációs excentrikusnő.

Frères Mestes Hopson növérek

a 3-szoros nyújtó mestere. művivőnök. AMON FERENC, az itt oly kedvelt dalkomikus. Ugymint az összes művészek.

FOLIES CAPRICE.

Ma Előképek, bemutatja: Margherita e Giuseppe di Gianotto LEONÉ DUBAL nemzetközi énekesnő. Bohózatok:

„Die Hochstaplerin“.

A Knopfloch család, és Ügyvédek alkonya. Cigányzene a nagyszerű téli kertben.

Hirdetmény.

A bábolnai m. kir. állami ménésbirtok 1901. évi erőtakarmány szükségletének, u. m. 1400 q. száraz moslék 2000 q. gorbamba buza, esetleg rozskorpa 400 q. malátacsira és 400 q. napraforgó pogácsa biztosítása végett a bábolnai ménésbirtok igazgatóságánál f. é. december hó 10-én d. e. 10 óraker ajánlati versenytárgyalás tartatik. A szállítási feltételek megduthatók a gazdasági főigazgató úrnál (Budapest, földmívelésügyi miniszterium II. emelet 80. ajtó) és a bábolnai ménésbirtok igazgatóságánál, s ez utóbbi a szállítási feltételeket kívánatra meg is küldi. Budapest, 1900. november hó.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

„A párisi világkiállításon a „grand prix“-vel kintüntetve.”

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál

Ajánlják: Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak. Idegbajokban, vészegénységűnél, emésztési zavaroknál, gyengeségknél stb. kifünő sikerrel használtatik. Árak vidékre kőbányai vasut állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack ... 17 K. 50 f. 1 „ 30 kis palack ... 13 K. a fogyasztási adót is beleértve. A láda és füres palackok 4 hónapon belüli bérmentes visszaszáadásakor 5 korona visszaszolgáltattik. Budapestben kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben is poharanként a „Quisiana Automata Buffet“-be is. Dupla maláta sör és világos márciusi sör Iádánként 1 koronával olecsobb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak. MEGRENDELÉSI HELY: Királysörfőző Budapest-Kőbánya.

KÖRÜTI FURDO GOZMOSO

Fedett uszoda.

Gőz és porcelán kádforúk, Erzsébet-körút 51. szám. Hídegvizkura, villamos fürdők. A gőzmosóda gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait.

Felhívás.

Ember emlékezet óta nem fordult elő olyan eset, hogy saját készítményű cipők, melyeket magam szabok és csináltatom, olyan áron lehessen a készlet közönség becses rendelkezőire bocsátani. Mindál férfi csukcs vagy fülc, egyszerű vagy bakancs, bagaria, víksz sevrő bőrből, valamint az új fajta amerikai kolombia-bőrből, csakoly 4-50 forint 5-50 forint. Továbbá női cipők minden elképzelhető formában, cuccos, fűrés és gonibus, szegélyezett vagy lakiból, valamint barna vagy sevrő-bőrből 3-4 forint 4-5 forint. Ugy-szintén nagy választék gyermek cipőkben 55 krtól egész 2 forint, valamint sártpőkben és slipp-cipőkben. — Vidéki megrendelések utánvételkel pontosan eszköztetnek. Beccsa pártfogásáért eszedve maradok

Schwarz Emil cipész-mester IV., Károly-körút 9. (gróf Hadik-Barkóczy-féle ház.)

4 1/2 kg. Cuba kávét 6.93 forintért és 1/4 kg. Császárkeverék teát 1.60 forintért

... küld minden más költéseg nélkül.

Fratelli Deisinger cég

kávébehozattal üzlete, FIUME. ARLAP INGYEN

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP-ian PAP-ian PAP-ian

1 ószekajlható vaságy 8 db	frt	1 acél sodrony Ágybetét	frt
1 kivethető matracca	10.-	1 tengerfürő matrac	5.-
1 rongy paplan	1.50	1 Afrigue	2.50
1 „ prima	2.50	1 löszár	12.-
1 oachmir paplan	3.49	1 ablak köper függöny	8.-
1 satin	3.80	1 „ tunis	1.50
1 szatén cachmir	4.80	1 „ gyapjú	4.50
1 seipem atlas paplan	8.50	2 ággy, 1 szaltaliterő bouret	5.50
1 fodros seipem atl. papl.	12.60	2 „ 1 „ gyapjú	12.-
1 jó váson paplan lepődő	2.-	1 nagy szabozsönyeg	5.50
1 „ 422	1.50	1 „	1.50
1 „ 423	1.50	1 „	1.50
1 „ 424	1.50	1 „	1.50
1 „ 425	1.50	1 „	1.50
1 „ 426	1.50	1 „	1.50
1 „ 427	1.50	1 „	1.50
1 „ 428	1.50	1 „	1.50
1 „ 429	1.50	1 „	1.50
1 „ 430	1.50	1 „	1.50
1 „ 431	1.50	1 „	1.50
1 „ 432	1.50	1 „	1.50
1 „ 433	1.50	1 „	1.50
1 „ 434	1.50	1 „	1.50
1 „ 435	1.50	1 „	1.50
1 „ 436	1.50	1 „	1.50
1 „ 437	1.50	1 „	1.50
1 „ 438	1.50	1 „	1.50
1 „ 439	1.50	1 „	1.50
1 „ 440	1.50	1 „	1.50
1 „ 441	1.50	1 „	1.50
1 „ 442	1.50	1 „	1.50
1 „ 443	1.50	1 „	1.50
1 „ 444	1.50	1 „	1.50
1 „ 445	1.50	1 „	1.50
1 „ 446	1.50	1 „	1.50
1 „ 447	1.50	1 „	1.50
1 „ 448	1.50	1 „	1.50
1 „ 449	1.50	1 „	1.50
1 „ 450	1.50	1 „	1.50

GICHNER JANOS paplan, matrac és háptárasu gyáros, szönyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raklára. Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszköztetnek, nem tartozó árak kicseréltetnek, vagy a pórus visszatartik.

